

Jurnalul Oficial al Uniunii Europene

C 237

Ediția în limba română

Comunicări și informări

Anul 64

18 iunie 2021

Cuprins

IV *Informări*

INFORMĂRI PROVENIND DE LA INSTITUȚIILE, ORGANELE ȘI ORGANISMELE UNIUNII EUROPENE

Comisia Europeană

2021/C 237/01

Comunicarea Comisiei „Achiziții responsabile social – un ghid al aspectelor sociale care trebuie luate în considerare în procedurile de achiziții publice (ediția a doua)” 1

RO

IV

(Informări)

INFORMĂRI PROVENIND DE LA INSTITUȚIILE, ORGANELE ȘI ORGANISMELE
UNIUNII EUROPENE

COMISIA EUROPEANĂ

**Comunicarea Comisiei „Achiziții responsabile social – un ghid al aspectelor sociale care trebuie luate
în considerare în procedurile de achiziții publice (ediția a doua)”**

(2021/C 237/01)

CUPRINS

	<i>Pagina</i>
Introducere	4
Capitolul 1 Definiția, scopul și beneficiile achizițiilor publice responsabile social	4
1.1. Achizițiile publice responsabile social și definiția acestora	4
1.2. Identificarea și aplicarea obiectivelor sociale în cadrul achizițiilor publice	6
1.3. Scopul și beneficiile APRS	9
1.4. Legături cu politicile și actele legislative ale UE și internaționale	11
Capitolul 2 O strategie organizațională pentru achizițiile responsabile social	16
2.1. Înscrierea APRS pe agendă	16
2.2. Definierea obiectivelor	17
2.3. Consultarea părților interesate	17
2.4. Evaluarea riscurilor, ordonarea contractelor în funcție de priorități și stabilirea țințelor	20
2.5. Integrarea APRS în procedurile și politicile de achiziții publice	22
2.6. Monitorizarea și revizuirea progreselor înregistrate	23
Capitolul 3 Identificarea nevoilor și planificarea achizițiilor publice	25
3.1. Rolul evaluării nevoilor în cadrul APRS	25
3.2. Dialogul cu piața	27
3.3. Ce tip de contract?	31
3.4. Alegerea unei proceduri	33
3.5. Definierea și contestarea specificațiilor	35
3.6. Utilizarea câmpurilor opționale în formularele standard	35
Capitolul 4 Procedura de achiziții	36
4.1. Definierea obiectului contractului și identificarea normelor relevante	36
4.2. Regimul simplificat	38
4.3. Rezervări	41

4.4. Specificații tehnice	43
4.5. Respectarea legislației sociale și a muncii și a contractelor colective de muncă	46
4.6. Criterii de excludere și de selecție	48
4.7. Criterii de atribuire	51
4.8. Evaluarea ofertelor și verificarea angajamentelor	54
4.9. Oferte anormal de scăzute	57
Capitolul 5 Stabilirea și executarea clauzelor contractuale	58
5.1. Materializarea angajamentelor privind APRS	58
5.2. Condiții de executare a contractului	59
5.3. Contracte cu rezultate sociale	63
5.4. Monitorizarea conformității	64
5.5. Subcontractarea	65
5.6. Soluționarea problemelor	67
5.7. Desprinderea de învățăminte pentru contractele viitoare	68

Cea de a doua ediție a ghidului a fost compilată în cadrul contractului nr. SI2.801176 – 728/PP/GRO/SME/18/D/021a încheiat între Comisia Europeană și ICLEI – Autorități locale pentru durabilitate, cu sprijinul Public Procurement Analysis (PPA).

Comisia Europeană sau orice persoană care acționează în numele Comisiei nu este responsabilă pentru modul în care ar putea fi utilizate informațiile cuprinse în prezenta publicație.

Notă importantă

Prezentul ghid este menit să îi sprijine pe achizitorii publici și să încurajeze bunele practici. Este un document fără caracter obligatoriu, care nu afectează drepturile și obligațiile prevăzute în legislația UE. Acesta depinde de evoluția practicii în materie de achiziții publice și de jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, care rămâne singurul organism competent să interpreteze în mod oficial dreptul Uniunii.

Conceptele, ideile și soluțiile propuse în prezentul document nu aduc atingere legislației naționale și ar putea necesita adaptări pentru a ține seama de cadrul juridic național.

Deși informațiile din prezentul ghid au fost verificate cu atenție, Comisia Europeană nu își asumă răspunderea în ceea ce privește cazurile specifice menționate în acesta.

Informații suplimentare cu privire la Uniunea Europeană sunt disponibile pe internet (<http://europa.eu>).

INTRODUCERE

Achizițiile publice responsabile social (APRS) vizează obținerea de rezultate sociale pozitive din contractele de achiziții publice. Achizițiile publice afectează un număr mare de persoane: utilizatorii serviciilor publice, persoanele implicate în producție și livrare sau personalul organizației care efectuează achiziția. Dincolo de cei direct afectați, APRS au potențialul de a influența piața mai largă atât în ceea ce privește cererea, cât și oferta.

Efectuând achiziții în mod inteligent, achizitorii publici pot promova oportunități în materie de ocupare a forței de muncă, actualizarea competențelor și recalificarea forței de muncă, munca decentă, incluziunea socială, egalitatea de gen și nediscriminarea, accesibilitatea, proiectarea universală, comerțul etic, și pot încerca să asigure o mai bună respectare a standardelor sociale. Pentru anumite produse, lucrări și servicii, impactul poate fi deosebit de semnificativ, întrucât achizitorii publici dețin o cotă mare de piață în sectoare precum ingineria civilă, sănătatea și transporturile.

Pentru a aborda provocările societale, autoritățile publice trebuie să își intensifice eforturile pentru a obține rezultate cu privire la toate aspectele sustenabilității (sociale/etice, de mediu și economice). Achizitorii publici sunt investitori importanți în Europa, cheltuind în prezent peste 14 % din produsul intern brut al UE. Prin utilizarea puterii lor de cumpărare pentru a opta pentru bunuri și servicii care generează rezultate sociale pozitive, aceștia pot aduce o contribuție majoră la dezvoltarea durabilă. Prezentul ghid le oferă sprijin în ceea ce privește abordarea dimensiunii sociale a achizițiilor publice sustenabile.

Există riscul ca actuala pandemie de COVID-19 să afecteze ocuparea forței de muncă, să exacerbeze inegalitățile, să agraveze precaritatea și condițiile de muncă ale lucrătorilor la nivel mondial, să exercite o presiune suplimentară asupra furnizării anumitor servicii către persoane și să aibă un impact asupra întreprinderilor mai mici. În strategiile lor de redresare, statele membre ale UE vor trebui să crească gradul de incluziune socială și de echitate prin educație și competențe, ocuparea forței de muncă și coeziunea socială și teritorială și să se asigure că tranziția verde și cea digitală vor crea locuri de muncă, creștere sustenabilă și reziliență socioeconomică. Practicile de achiziții responsabile social reprezintă un instrument puternic din setul de instrumente al administrațiilor naționale din UE pentru atingerea acestor obiective.

Scopul prezentului document este de a-i sensibiliza pe achizitorii publici cu privire la potențialele beneficii ale APRS și de a explica în mod practic oportunitățile oferite de cadrul juridic al UE. La elaborarea prezentului ghid, Comisia a organizat consultări ample cu achizitorii publici pentru a identifica bune practici și exemple de rezultate care ar putea fi obținute. Aceste exemple sunt prezentate în tot cuprinsul textului.

Prezentul ghid a fost elaborat pentru achizitorii publici, dar și în speranța că va fi o sursă de inspirație pentru alți actori implicați în achizițiile publice, fie că sunt furnizori sau prestatori de servicii, achizitori privați, actori din economia socială, inclusiv întreprinderi sociale sau ONG-uri.

Capitolele din prezentul ghid abordează toate aspectele procesului de achiziții publice, dincolo de procedura propriu-zisă de atribuire a contractelor. Capitolele detaliază modalitățile în care pot fi introduse considerente sociale pe parcursul întregului proces și oferă numeroase exemple de practici reale ale achizitorilor publici din întreaga UE. În capitolele 2-5, majoritatea secțiunilor sunt urmate de o listă de „bune practici”. Acestea sunt menite să faciliteze și mai mult înțelegerea textului, rezumând în termeni concreți punctele esențiale acoperite de fiecare secțiune și acțiunile pe care achizitorii publici le pot întreprinde în practică dacă doresc să adopte o abordare responsabilă din punct de vedere social a procesului de achiziții publice.

CAPITOLUL 1

Definiția, scopul și beneficiile achizițiilor publice responsabile social

1.1. Achizițiile publice responsabile social și definiția acestora

Achizițiile publice responsabile social (APRS) au ca scop abordarea impactului bunurilor, al serviciilor și al lucrărilor achiziționate de sectorul public asupra societății. Acestea recunosc faptul că achizitorii publici nu sunt interesați doar de o achiziționare la cel mai mic preț sau la cel mai bun raport calitate-preț, ci și de asigurarea faptului că achizițiile publice aduc beneficii sociale ⁽¹⁾ și previn sau atenuează efectele sociale negative pe parcursul executării contractului. În calitate de achizitor public, puteți avea în vedere obiectivele sociale pe parcursul întregului proces de achiziții publice, cu condiția ca acestea să fie nediscriminatorii și să aibă legătură cu obiectul contractului ⁽²⁾. În Uniunea Europeană, APRS trebuie să se desfășoare în conformitate cu directivele

⁽¹⁾ Inclusiv respectarea obligațiilor și a principiilor stabilite în tratat și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, cum ar fi egalitatea în fața legii și nediscriminarea.

⁽²⁾ Această cerință fundamentală pentru APRS este explicată în secțiunea 4.1, cu exemple specifice în întregul ghid.

privind achizițiile publice din 2014 ⁽⁷⁾ și cu principiile consacrate în Tratatul UE ⁽⁸⁾ și în Carta drepturilor fundamentale, precum și cu acordurile internaționale, cum ar fi Acordul privind achizițiile publice (AAP) al OMC și acordurile bilaterale de liber schimb cu capitole privind achizițiile publice ⁽⁹⁾, precum și cu Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (CRPD) ⁽¹⁰⁾.

APRS pot fi un instrument puternic atât pentru promovarea dezvoltării durabile, cât și pentru realizarea obiectivelor sociale internaționale, naționale, regionale sau locale. Achizițiile publice sunt considerate ca fiind un instrument strategic pentru asigurarea cheltuiirii eficiente și sustenabile a banilor publici. Considerentele sociale pot fi combinate cu criteriile ecologice ⁽⁷⁾ și circulare ⁽⁸⁾ și cu achiziții publice în domeniul inovării ⁽⁹⁾ pentru o abordare mai cuprinzătoare a sustenabilității în achizițiile publice ⁽¹⁰⁾. Îmbunătățirea profesionalismului și sprijinirea achizitorilor publici pot facilita în mare măsură utilizarea cu succes a considerentelor sociale și integrarea acestora cu alte considerente legate de sustenabilitate și calitate ⁽¹¹⁾.

Achizițiile publice responsabile social ajută autoritățile publice să furnizeze servicii și produse de calitate comunităților lor, pentru a obține beneficii sociale și etice suplimentare, chiar și atunci când bugetele sunt limitate, și, prin urmare, pot contribui la contracararea impactului negativ al crizei provocate de pandemia de COVID-19. Pentru redresarea în urma pandemiei, va fi necesar ca autoritățile publice din UE să utilizeze toate mijloacele și instrumentele disponibile pentru a combate efectele socioeconomice negative. Resursele financiare fără precedent, care vor fi disponibile în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență, vor fi de cele mai multe ori mobilizate prin intermediul achizițiilor publice. Prin urmare, este esențial ca achizitorii publici să poată exploata pe deplin flexibilitatea normelor privind achizițiile publice pentru a se asigura că aceste resurse sunt utilizate în vederea obținerii celui mai mare impact social și economic pozitiv posibil pentru comunitățile lor. Pentru a maximiza efectul de redresare al acestor resurse, este esențial să se renunțe la argumentul celui mai scăzut preț și să se introducă considerente privind integrarea socială, egalitatea, locurile de muncă echitabile și favorabile incluziunii și produsele etice.

⁽⁷⁾ Directiva 2014/23/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind atribuirea contractelor de concesiune (JO L 94, 28.3.2014, p. 1); Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE (JO L 94, 28.3.2014, p. 65); Directiva 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale și de abrogare a Directivei 2004/17/CE (JO L 94, 28.3.2014, p. 243). Acestea vor fi denumite în continuare „directivele privind achizițiile publice”.

⁽⁸⁾ Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

⁽⁹⁾ UE s-a angajat, în temeiul mai multor acorduri internaționale, să acorde acces la piața sa de achiziții publice pentru anumite lucrări, produse, servicii și anumiți operatori economici din mai multe țări terțe. Singurul acord internațional plurilateral din cadrul OMC este AAP, care deschide piața achizițiilor publice din UE pentru celelalte părți la acord. În plus, mai multe dintre acordurile de liber schimb (ALS) ale UE conțin capitole referitoare la achizițiile publice. Astfel cum se subliniază la articolul 25 din Directiva 2014/24/UE și la articolul 43 din Directiva 2014/25/UE, achizitorii publici din UE trebuie să acorde lucrărilor, produselor, serviciilor și operatorilor economici ai semnatărilor acestor acorduri un tratament care nu este mai puțin favorabil decât tratamentul acordat lucrărilor, produselor, serviciilor și operatorilor economici din Uniune, în măsura în care acestea intră sub incidența acestor acorduri. Dincolo de această obligație, operatorii economici din țări terțe, care nu au obținut un acord care să prevadă deschiderea pieței achizițiilor publice a UE sau ale căror bunuri, servicii și lucrări nu intră sub incidența unui astfel de acord, nu au acces asigurat la procedurile de achiziții din UE și pot fi excluși. Pentru mai multe informații privind participarea țărilor terțe la procedurile de achiziții lansate de achizitorii publici din UE, a se vedea Orientările privind accesul ofertanților și al bunurilor din țările terțe pe piața achizițiilor publice din UE, C(2019) 5494 din 24.7.2019 elaborate de Comisia Europeană (2019) (https://ec.europa.eu/growth/content/new-guidance-participation-third-country-bidders-eu-procurement-market_ro).

⁽¹⁰⁾ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

⁽⁷⁾ Pentru orientări privind achizițiile publice verzi, a se vedea manualul *Să achiziționăm produse ecologice!* din 2016. (http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm).

⁽⁸⁾ Pentru orientări privind achizițiile circulare, a se vedea „Achiziții publice pentru o economie circulară” (http://ec.europa.eu/environment/gpp/circular_procurement_en.htm).

⁽⁹⁾ Pentru orientări privind achizițiile publice în domeniul inovării, a se vedea Comunicarea Comisiei intitulată „Orientări privind achizițiile publice în domeniul inovării” (<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2018/RO/C-2018-3051-F1-RO-MAIN-PART-1.PD>).

⁽¹⁰⁾ Comunicarea Comisiei către instituții: *Transformarea achizițiilor publice pentru ca acestea să funcționeze în și pentru Europa* evidențiază „posibilitățile oferite de achizițiile publice ca un instrument strategic pentru a sprijini obiectivele de politică socială durabile și inovarea”. Pentru mai multe informații, a se vedea comunicarea la adresa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0572&from=EN>

⁽¹¹⁾ Pentru mai multe informații privind profesionalizarea personalului din domeniul achizițiilor publice, a se vedea Recomandarea (UE) 2017/1805 a Comisiei din 3 octombrie 2017 cu privire la profesionalizarea achizițiilor publice – Construirea unei arhitecturi pentru profesionalizarea achizițiilor publice și *ProcurComp EU*, Cadrul european pentru profesioniștii din domeniul achizițiilor publice: https://ec.europa.eu/growth/content/european-commission-unveils-procurcompeu-%E2%80%93-european-competency-framework-public-procurement_ro

Prezentul ghid prezintă o serie de exemple de APRS în practică din întreaga UE, evidențiind abordări diferite și obținerea unor efecte reale, care pot fi utilizate ca sursă de inspirație. Puteți găsi mai multe exemple de bune practici din UE și din țările terțe în cele două rapoarte „Transformarea achizițiilor publice pentru ca acestea să funcționeze – 71 de exemple de bune practici” ⁽¹²⁾ și „Achiziții cu impact social – Bune practici din întreaga UE” ⁽¹³⁾ disponibile pe pagina web a Comisiei privind instrumentele de sprijin pentru achizitorii publice ⁽¹⁴⁾.

1.2. Identificarea și aplicarea obiectivelor sociale în cadrul achizițiilor publice

Achizitorii publice au multe modalități de a include considerente sociale specifice în deciziile de achiziționare. Mai jos este prezentată o listă neexhaustivă de exemple de obiective sociale pe care le puteți urmări prin intermediul achizițiilor publice. Trebuie reținut însă că respectarea normelor obligatorii în domeniul social și al muncii în executarea contractului nu este opțională, ci reprezintă o obligație în temeiul directivelor privind achizițiile publice ⁽¹⁵⁾. Capitolele 4 și 5 din prezentul ghid examinează modalitățile în care puteți aborda aceste aspecte în diferite etape ale procesului de achiziții publice. Ar trebui să decideți care dintre considerentele sociale de mai jos sunt relevante pentru procedura dumneavoastră de achiziții publice, în funcție de obiectivele dumneavoastră și de obiectul contractului.

Promovarea unor oportunități echitabile de ocupare a forței de muncă și a incluziunii sociale

APRS pot fi un factor determinant în ceea ce privește:

- oportunitățile în materie de ocupare a forței de muncă pentru tineri și pentru lucrătorii în vârstă;
- egalitatea de gen [de exemplu, facilitarea echilibrului dintre viața profesională și cea privată, reducerea segregării sectoriale și profesionale ⁽¹⁶⁾, asigurarea egalității de tratament la locul de muncă];
- oportunitățile în materie de ocupare a forței de muncă pentru persoanele care se confruntă cu excluderea socială din cauza șomajului de lungă durată, a lipsei de adăpost, a discriminării sau a altor vulnerabilități;
- participarea în cadrul societății și oportunitățile în materie de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu handicap, inclusiv prin intermediul unor medii de lucru accesibile și favorabile incluziunii;
- politicile îmbunătățite în materie de diversitate, incluziune socială și oportunități în materie de ocupare a forței de muncă pentru persoanele din grupuri dezavantajate (de exemplu, lucrătorii migranți, persoanele provenind din rândul minorităților rasiale sau etnice sau al minorităților religioase, persoanele cu un nivel scăzut de instruire și persoanele expuse riscului de sărăcie și de excludere socială); și
- oportunitățile de actualizare a competențelor și recalificare pentru toți lucrătorii.

Crearea de oportunități pentru economia socială și întreprinderile sociale

Organizațiile economiei sociale și întreprinderile sociale ⁽¹⁷⁾ pot contribui la asigurarea oportunităților în materie de ocupare a forței de muncă și a incluziunii sociale menționate mai sus, oferind beneficii sociale de pe urma cheltuielilor dumneavoastră. De exemplu, directivele privind achizițiile publice prevăd posibilitatea promovării incluziunii sociale prin rezervarea contractelor pentru întreprinderile sociale de integrare profesională sau pentru operatorii care angajează cel puțin 30 % persoane cu handicap sau lucrători defavorizați ⁽¹⁸⁾. De asemenea, acestea încurajează achizitorii publice să ia în considerare posibilitatea de a împărți contractele în loturi, care ar putea fi mai accesibile organizațiilor economiei sociale și întreprinderilor sociale ⁽¹⁹⁾.

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/growth/content/making-socially-responsible-public-procurement-work-71-good-practice-cases_en

⁽¹³⁾ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3498035f-5137-11ea-aece-01aa75ed71a1>

⁽¹⁴⁾ https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/support-tools-public-buyers_ro

⁽¹⁵⁾ Articolul 18 alineatul (2) din Directiva 2014/24/UE, articolul 36 alineatul (2) din Directiva 2014/25/UE și articolul 30 alineatul (3) din Directiva 2014/23/UE. Acest set de dispoziții va fi denumit în continuare „clauza socială și de mediu”. A se vedea secțiunea 4.5 pentru mai multe detalii cu privire la acest punct.

⁽¹⁶⁾ Egalitatea de gen este o valoare fundamentală a UE, un drept fundamental și un principiu-cheie al Pilonului european al drepturilor sociale. Promovarea egalității între femei și bărbați este o sarcină a Uniunii, în toate activitățile sale, fiind prevăzută de tratate. Aceasta include, de exemplu, conceptul de echilibru de gen, care acoperă nu numai subreprezentarea femeilor în sectoarele dominate de bărbați, cum ar fi știința, tehnologia, ingineria și matematica (STEM), dar și subreprezentarea bărbaților în sectoare precum sănătatea, asistența socială și îngrijirea copiilor și învățământul primar.

⁽¹⁷⁾ Economia socială cuprinde asociații, fundații, cooperative, societăți mutuale și întreprinderi sociale. Întreprinderile sociale sunt organizații care, indiferent de forma lor juridică, îmbină activitatea antreprenorială cu un scop social. Scopul lor principal este de a genera un impact social, mai degrabă decât de a maximiza profitul pentru proprietari sau acționari. Pentru mai multe informații, accesați https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy_ro

⁽¹⁸⁾ Articolele 20 și 77 din Directiva 2014/24/UE, articolele 38 și 94 din Directiva 2014/25/UE și articolul 34 din Directiva 2014/23/UE. A se vedea secțiunea 4.3 pentru discuții suplimentare cu privire la rezervări.

⁽¹⁹⁾ Articolul 46 din Directiva 2014/24/UE și articolul 65 din Directiva 2014/25/UE.

Promovarea muncii decente

Organizația Internațională a Muncii (OIM) definește munca decentă ⁽²⁰⁾ drept:

„munca productivă și care garantează un venit echitabil, condiții de siguranță la locul de muncă și protecție socială pentru familii, perspective mai bune pentru dezvoltarea personală și integrarea socială, libertatea persoanelor de a-și exprima preocupările, de a se organiza și de a participa la deciziile care le afectează viețile și egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați”.

Conform acestei definiții și în conformitate cu Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă ⁽²¹⁾, UE promovează, în cadrul UE și în cadrul lanțurilor de aprovizionare globale ⁽²²⁾:

- locurile de muncă sigure;
- salariile echitabile;
- condițiile de muncă sigure;
- protecția socială;
- egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați;
- egalitatea de gen și nediscriminarea în ceea ce privește accesul la locurile de muncă;
- dialogul social; și
- garantarea drepturilor la locul de muncă.

Asigurarea respectării drepturilor sociale și a celor în materie de muncă

UE își propune să promoveze progresul social și să îmbunătățească condițiile de viață și de muncă ale cetățenilor europeni ⁽²³⁾. Achizițiile publice contribuie la îndeplinirea acestor obiective prin asigurarea faptului că furnizorii:

- respectă obligațiile aplicabile în domeniul social și al muncii instituite prin dreptul Uniunii, prin dreptul național, prin contracte colective de muncă, în conformitate cu legislația UE;
- respectă convențiile fundamentale ale OIM;
- respectă principiul egalității de tratament între femei și bărbați, inclusiv principiul remunerației egale pentru muncă de valoare egală ⁽²⁴⁾ și promovează egalitatea de gen ⁽²⁵⁾;
- respectă legislația privind sănătatea și securitatea la locul de muncă; și
- combat discriminarea bazată, de exemplu, pe gen, vârstă, handicap, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, orientare sexuală și creează șanse egale.

Accesibilitatea și proiectarea universală

Achiziționarea de bunuri, servicii și lucrări accesibile tuturor, inclusiv persoanelor cu handicap, reprezintă un aspect fundamental al APRS și este obligatorie în contractele publice. Articolul 42 din Directiva 2014/24/UE și articolul 60 alineatul (1) din Directiva 2014/25/UE prevăd următoarele: „[...] aceste specificații tehnice se redactează, cu excepția cazurilor bine justificate, astfel încât să ia în considerare criteriile de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități sau proiectarea pentru toate categoriile de utilizatori”.

Această dispoziție sprijină respectarea de către autoritățile naționale a CRPD ⁽²⁶⁾, la care UE și toate statele sale membre sunt părți. CRPD stabilește obligații privind accesibilitatea, iar Comitetul CRPD aferent a identificat achizițiile accesibile ca fiind un aspect-cheie pentru administrațiile publice ⁽²⁷⁾.

⁽²⁰⁾ <https://www.ilo.org/global/topics/decent-work/lang-en/index.htm>

⁽²¹⁾ https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals/eu-holistic-approach-sustainable-development_ro

⁽²²⁾ https://ec.europa.eu/international-partnerships/topics/employment-and-decent-work_en

⁽²³⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=157>

⁽²⁴⁾ A se vedea articolul 157 din TFUE și Directiva 2006/54/CE.

⁽²⁵⁾ Importanța egalității de gen este evidențiată în orientările politice ale președintei Comisiei Europene și în toate scrisorile de misiune adresate comisarilor Comisiei Europene, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/political-guidelines-next-commission_en_0.pdf

⁽²⁶⁾ Observația generală nr. 2 din CRPD prevede că „în cadrul revizuirii legislației privind accesibilitatea, statele părți trebuie, de asemenea, să ia în considerare propriile legi privind achizițiile publice pentru a se asigura că procedurile lor de achiziții publice includ cerințe de accesibilitate. Este inacceptabil să se utilizeze fonduri publice pentru a crea sau a perpetua inegalitatea care rezultă în mod inevitabil din servicii și facilități inaccesibile. Achizițiile publice ar trebui utilizate pentru a pune în aplicare acțiuni pozitive în conformitate cu dispozițiile articolului 5 alineatul (4) din CRPD, pentru a asigura accesibilitatea și egalitatea de facto pentru persoanele cu handicap.”

⁽²⁷⁾ A se vedea articolul 9 și, respectiv, observația generală nr. 2 din CRPD.

CRPD ⁽²⁸⁾ recunoaște, de asemenea, „importanța necesității ca persoanele cu handicap să se bucure de autonomie și independență individuală, inclusiv de libertatea de a lua propriile decizii” și că persoanele cu handicap ar trebui „să aibă oportunitatea de a fi implicate activ în procesele decizionale privind politici și programe, inclusiv cele care le privesc în mod direct”. Cu alte cuvinte, achizitorii publici:

- ar trebui să depună eforturi pentru a recunoaște nevoile persoanelor cu handicap și pentru a le implica în procesul de achiziție. Evaluarea nevoilor și implicarea furnizorilor pentru a asigura servicii publice eficace care să țină seama de obiectivele incluziunii sociale și profesionale, precum și de nevoile specifice ale utilizatorilor dumneavoastră, sunt abordate în capitolul 3 din prezentul ghid;
- trebuie să țină seama de accesibilitate în specificațiile tehnice ⁽²⁹⁾ pentru a asigura accesul persoanelor cu handicap, de exemplu, la servicii publice, clădiri publice, transportul public, informațiile și bunurile și serviciile TIC publice, inclusiv la aplicațiile bazate pe internet și
- pot utiliza criteriile de atribuire pentru a recompensa ofertele care propun standarde de accesibilitate mai ridicate decât cele stabilite în specificațiile tehnice;
- pot include, de asemenea, clauze de executare pentru a se asigura că serviciile achiziționate sunt executate într-un mod care să garanteze că rezultatul este accesibil, pe baza unei abordări de tip „proiectare universală”.

Respectarea drepturilor omului și abordarea aspectelor legate de comerțul etic

Achizițiile publice pot fi utilizate pentru a aborda aspecte sociale în cadrul lanțurilor de aprovizionare, cum ar fi drepturile omului ⁽³⁰⁾ sau principiile comerțului echitabil. Respectarea drepturilor fundamentale ale omului reprezintă o parte esențială a oricărei relații de afaceri stabilite de un stat, astfel cum se prevede în Principiile directe ale ONU privind afacerile și drepturile omului ⁽³¹⁾. În plus, Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) a statuat în 2012 că aspectele legate de comerțul echitabil pot fi incluse în deciziile privind achizițiile ⁽³²⁾, iar directivele privind achizițiile publice reflectă acest lucru ⁽³³⁾.

Sfera largă a contractelor de achiziții publice ⁽³⁴⁾, precum și natura globală a anumitor lanțuri de aprovizionare, implică riscul ca încălcările drepturilor omului să aibă legătură cu achizițiile dumneavoastră. Cazuri precum incendiul de la Rana Plaza din Bangladesh sunt bine cunoscute, dar și în Europa există condiții de muncă periculoase și inumane. Directivele privind achizițiile publice impun excluderea operatorilor economici condamnați definitiv pentru munca copiilor și alte forme de trafic de persoane, iar respectarea convențiilor fundamentale ale OIM ⁽³⁵⁾ ar trebui verificată de toți achizitorii publici. Prezentul ghid analizează, de asemenea, modul în care drepturile omului pot fi protejate în cadrul achizițiilor publice prin:

- creșterea gradului de transparență în lanțurile de aprovizionare, inclusiv prin monitorizarea subcontractanților și a subcontractanților acestora;
- analiza riscurilor specifice din cadrul lanțurilor de aprovizionare;
- obligarea contractanților și a subcontractanților să ia măsuri pentru a îmbunătăți condițiile lucrătorilor din lanțul de aprovizionare și pentru a combate încălcările potențiale sau identificate ale drepturilor omului în procesul de producție; și
- încurajarea unor coduri stricte de conduită a furnizorilor pentru responsabilitatea socială.

⁽²⁸⁾ www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html

⁽²⁹⁾ Pentru contractele de achiziții publice și serviciile de utilitate publice: a se vedea articolul 42 alineatul (1) din Directiva 2014/24/UE, respectiv articolul 60 alineatul (1) din Directiva 2014/25/UE.

⁽³⁰⁾ Aceasta include respectarea obligațiilor și a principiilor stabilite în tratat și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum și în Declarația OIM privind principiile și drepturile fundamentale la locul de muncă, în Carta internațională a drepturilor omului și în Declarația Organizației Națiunilor Unite privind drepturile popoarelor indigene.

⁽³¹⁾ Principiile directe ale ONU privind afacerile și drepturile omului sunt un set de orientări menite să ajute statele și întreprinderile să prevină, să abordeze și să remedieze încălcările drepturilor omului comise în cadrul operațiunilor comerciale. Acestea au fost aprobate de Consiliul ONU pentru Drepturile Omului în iunie 2011 și pot fi accesate la adresa: www.business-humanrights.org/en/un-guiding-principles

⁽³²⁾ Cauza C-368/10, Comisia Europeană împotriva Regatului Țărilor de Jos, punctele 91 și 92.

⁽³³⁾ Considerentul 97 și articolul 67 alineatul (3) litera (a) din Directiva 2014/24/UE, considerentul 102 și articolul 82 alineatul (3) litera (a) din Directiva 2014/25/UE, considerentul 64 și articolul 41 din Directiva 2014/23/UE.

⁽³⁴⁾ Expresia „contract(e) de achiziții publice” este utilizată în prezentul document pentru a desemna fără distincție contractele și concesiunile publice.

⁽³⁵⁾ Articolul 7, Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale.

Furnizarea de servicii sociale, medicale, educaționale și culturale de înaltă calitate

Directivile privind achizițiile publice stabilesc un „regim simplificat” pentru anumite servicii sociale, medicale, educaționale și culturale, împreună cu diverse alte categorii ⁽³⁶⁾. Achizitorii publici sunt încurajați să țină seama de „calitatea, continuitatea, accesibilitatea, prețurile convenabile, disponibilitatea și caracterul cuprinzător al serviciilor, de nevoile specifice ale diferitelor categorii de utilizatori, inclusiv ale grupurilor dezavantajate și vulnerabile, de implicarea și responsabilizarea utilizatorilor, precum și de inovare” ⁽³⁷⁾. Standardele de calitate pot fi aplicate și atunci când se achiziționează servicii sociale, cum ar fi Cadrul european de calitate pe bază voluntară pentru serviciile sociale din 2010 ⁽³⁸⁾. Secțiunea 4.2 analizează modul în care achizitorii publici au ales să aplice regimul simplificat pentru a obține beneficii sociale.

Stabilirea și îndeplinirea țintelor APRS inteligente în Nantes (Franța)

Obiectivul achizițiilor publice

Începând din 2001, zona metropolitană Nantes pune în aplicare proceduri de achiziții publice responsabile (APR). În 2017, a fost adoptat un sistem de promovare a achizițiilor publice responsabile (SPAR) pentru a consolida coerența numeroaselor inițiative dezvoltate în ultimii 15 ani și pentru a consolida legăturile dintre activitățile și inițiativele din domeniul achizițiilor publice, menite să sprijine IMM-urile.

Abordare

SPAR a creat un ghid intern pentru punerea în aplicare a achizițiilor responsabile, care a evidențiat metodele practice și sprijinul disponibil pe plan local și a conceput o structură de guvernare SPAR pentru a supraveghea dezvoltarea, punerea în aplicare și monitorizarea acțiunilor în materie de achiziții publice responsabile:

- La nivel politic, toți membrii așei relevanți ai consiliului metropolitan sunt informați cu privire la investițiile viitoare pentru a decide în mod colectiv cu privire la clauzele sociale și de mediu aferente fiecăreia dintre acestea. De asemenea, acești membri evaluează periodic impactul SPAR.
- La nivel tehnic, echipa de achiziții publice colaborează cu o rețea de ambasadori RSI din cadrul fiecărei direcții. Achizitorii sprijină direcțiile operaționale să integreze clauzele sociale și de mediu în achizițiile lor și să evalueze calitatea ofertelor primite.

Rezultate

Printre principalele realizări în materie de APRS din ultimii doi ani din Nantes se numără:

- includerea clauzelor în 143 de contracte de lucrări și în 1 918 contracte de servicii, care reprezintă 326 448 de ore de muncă pentru persoanele care se confruntă cu obstacole în ceea ce privește accesul la piața forței de muncă;
- punerea accentului pe diversificarea contractelor cu o clauză de incluziune pentru a extinde sfera persoanelor vizate (de exemplu, contractele de lucrări vizează un număr mai mare de bărbați decât de femei fără loc de muncă);
- clauze referitoare la combaterea discriminării în mai multe contracte de probă, recunoscute prin acordarea unei etichete privind diversitatea orașului Nantes;
- utilizarea contractelor rezervate, care permit orașului Nantes să restrângă o licitație la atelierele protejate, atunci când este cazul.

Lecții învățate

Definirea, monitorizarea și actualizarea criteriilor sociale și de mediu incluse în politica de achiziții publice în parteneriat cu toate părțile interesate sunt aspecte esențiale pentru succesul achizițiilor responsabile. Acestea necesită identificarea de resurse dedicate și punerea în aplicare a unor instrumente de verificare adecvate.

1.3. Scopul și beneficiile APRS

La cel mai elementar nivel, APRS urmăresc să asigure respectarea obligațiilor legale în domeniul social. Directivile privind achizițiile publice impun statelor membre ale UE să adopte „măsurile adecvate” pentru a se asigura că în executarea contractelor de achiziții publice operatorii economici respectă obligațiile aplicabile în domeniul mediului, social și al muncii instituite prin dreptul Uniunii, prin dreptul național, prin contracte colective de muncă sau prin dispozițiile

⁽³⁶⁾ Titlul III (articolele 74-77) din Directiva 2014/24/UE, titlul III (articolele 91-94) din Directiva 2014/25/UE, articolul 19 din Directiva 2014/23/UE.

⁽³⁷⁾ Articolul 76 din Directiva 2014/24/UE, articolul 93 din Directiva 2014/25/UE.

⁽³⁸⁾ Un cadru european de calitate pe bază voluntară pentru serviciile sociale, SPC/2010/10/8 final

internaționale de drept ⁽³⁹⁾. Deși statele membre au pus în aplicare această dispoziție în moduri diferite, este clar că obligațiile sociale nu pot fi ignorate în cadrul achizițiilor publice, nu în ultimul rând pentru a oferi protecție împotriva concurenței neloiale din partea operatorilor care nu respectă aceste norme.

Declarația nr. 22 privind persoanele cu handicap din Tratatul de la Amsterdam a indicat deja că, la elaborarea măsurilor în vederea instituirii treptate a pieței interne, instituțiile comunitare trebuie să țină seama de nevoile persoanelor cu handicap ⁽⁴⁰⁾. Tratatul de la Lisabona obligă Europa să realizeze o „o economie socială de piață cu grad ridicat de competitivitate, care tinde spre ocuparea deplină a forței de muncă și spre progres social” și să „combat[ă] excluziunea socială și discriminările [...] [să promoveze] justiția și protecția sociale, egalitatea între femei și bărbați, solidaritatea între generații și protecția drepturilor copilului” ⁽⁴¹⁾. Volumul achizițiilor publice și importanța lor pentru piața internă le transformă într-un instrument valoros pentru realizarea acestor ambiții. De asemenea, APRS pot contribui la realizarea angajamentelor internaționale, cum ar fi obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU ⁽⁴²⁾. Dezvoltarea durabilă necesită ca operatorii economici să asculte și să țină seama de opiniile și drepturile persoanelor, comunităților și grupurilor societății civile ⁽⁴³⁾ – un subiect explorat în continuare în capitolele 2 și 3.

Pe lângă obligațiile prevăzute în directivele privind achizițiile publice și în alte acte legislative, aplicarea APRS îi ajută pe achizitorii publici la:

Identificarea riscurilor de conformitate în ceea ce privește legislația socială și a muncii

Organizațiile care pun în aplicare în mod activ APRS prezintă o probabilitate mai mare să identifice riscurile de conformitate pentru legislația care li se aplică direct lor sau furnizorilor. Niciun organism public nu dorește să se afle în centrul atenției din motive legate de practici de lucru ilegale sau lipsite de etică într-o etapă a lanțurilor lor de aprovizionare. Politica și acțiunile APRS vă ajută să identificați riscurile de la nivelul lanțului de aprovizionare și să le reduceți la minimum în cadrul procedurilor de achiziții publice și al gestionării contractelor.

Stimularea responsabilității sociale a piețelor

APRS pot crea cerere și stimulente pentru o producție mai responsabilă și mai sustenabilă. Achizitorii publici pot stimula inovarea și concurența sporită provocând piața să creeze soluții noi și mai sustenabile din punct de vedere social. În plus, APRS pot stimula dezvoltarea întreprinderilor care, dincolo de performanța economică, urmăresc să genereze un impact pozitiv asupra societății în general, cum ar fi întreprinderile sociale. De exemplu, specificarea produselor TIC accesibile persoanelor cu handicap poate contribui la introducerea pe piață a unor produse mai bune și mai convenabile din punctul de vedere al prețului.

Dovada unei guvernante receptive la aspectele sociale

Puteți utiliza APRS pentru a vă asigura că răspundeți la valorile și nevoile comunității, precum și pentru a veni în întâmpinarea solicitărilor tot mai frecvente din partea publicului ca administrațiile publice să manifeste responsabilitate socială în acțiunile pe care le întreprind. Astfel, acest lucru poate contribui la creșterea nivelului de încredere a publicului în administrația publică. De asemenea, APRS poate avea un efect pozitiv asupra personalului care execută contractul, care creează beneficii suplimentare pentru comunitățile lor.

Sprijinirea integrării și a incluziunii

APRS încurajează integrarea și incluziunea grupurilor adesea marginalizate în societate (de exemplu, persoanele cu handicap, persoanele expuse riscului de sărăcie și excluziune socială, minoritățile) în activitățile pieței. APRS pot crea oportunități pentru întreprinderile deținute de astfel de grupuri, precum și pentru formarea și ocuparea forței de muncă. APRS ilustrează, de asemenea, modul în care considerentele sociale și economice se pot consolida reciproc, de exemplu întreprinderile sociale care furnizează servicii publice într-un mod care creează valoare adăugată prin rezultate și efecte sociale.

⁽³⁹⁾ Articolul 18 alineatul (2) din Directiva 2014/24/UE; articolul 36 alineatul (2) din Directiva 2014/25/UE; articolul 30 alineatul (3) din Directiva 2014/23/UE.

⁽⁴⁰⁾ Tratatul de la Amsterdam de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană, a tratatelor de instituire a Comunităților Europene și a anumitor acte conexe, Declarația nr. 22.

⁽⁴¹⁾ Articolul 3 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE).

⁽⁴²⁾ <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html> și astfel cum s-a subliniat în documentul de reflecție al Comisiei „Către o Europă durabilă până în 2030”, COM(2019) 22 din 30 ianuarie 2019.

⁽⁴³⁾ Astfel cum a indicat deja Declarația nr. 22 a Tratatului de la Amsterdam privind persoanele cu handicap, „Conferința conține ca, la elaborarea măsurilor în temeiul articolului 100a (devenit articolul 95) din Tratatul de instituire a Comunității Europene, instituțiile Comunității să țină seama de nevoile persoanelor cu handicap”.

Asigurarea eficacității cheltuielilor publice

Volumul achizițiilor publice și limitele impuse asupra intervenției sociale directe prin restricții bugetare pot face din achizițiile publice un domeniu atractiv pentru promovarea obiectivelor sociale. Achizițiile publice strategice oferă oportunități de utilizare a bugetelor existente și planificate pentru a aduce contribuții pozitive și inovatoare la provocările societale.

1.4. Legături cu politicile și actele legislative ale UE și internaționale

Prezentul ghid se concentrează asupra cerințelor și oportunităților pentru APRS care decurg din directivele privind achizițiile publice. Cu toate acestea, multe alte instrumente utilizate la nivelul UE și național sunt relevante și afectează modul în care implementați APRS. Această secțiune prezintă unele dintre cele mai importante acte legislative și politici care afectează APRS.

Legislația UE în domeniul muncii și al nediscriminării a fost elaborată pentru a proteja lucrătorii din întreaga Europă. Această legislație oferă lucrătorilor drepturi legate de egalitatea de tratament și nediscriminare ⁽⁴⁴⁾, informații cu privire la condițiile lor de muncă, reconcilierea vieții private cu cea profesională ⁽⁴⁵⁾, drepturi legate de contractele de muncă atipice ⁽⁴⁶⁾, reglementarea programului de lucru, protecția sănătății și a securității, precum și informarea și consultarea lucrătorilor ⁽⁴⁷⁾.

Această legislație prevede obligații pentru contractanții și subcontractanții din UE, iar achizitorii publici trebuie să se asigure că aceste dispoziții sunt puse în aplicare la toate locurile de muncă. Informații mai detaliate cu privire la legislația relevantă sunt prezentate mai jos și în capitolele 4 și 5.

Comisia Europeană discută și cooperează cu diferite părți interesate din statele membre ale UE în ceea ce privește promovarea practicilor privind calitatea și munca decentă în achizițiile publice. În ultimii ani, partenerii sociali europeni, și anume sindicatele și organizațiile patronale, au elaborat mai multe ghiduri sectoriale privind obținerea celui mai bun raport calitate-preț, adesea cu sprijinul financiar al Comisiei. Aceste ghiduri se referă la serviciile de catering pe bază de contract ⁽⁴⁸⁾, la serviciile private de securitate ⁽⁴⁹⁾ și la serviciile de curățenie industrială ⁽⁵⁰⁾. Aceste ghiduri de referință subliniază beneficiile achiziționării de servicii pe baza criteriilor de calitate și a celui mai bun raport calitate-preț. Ghidurile oferă, de asemenea, exemple specifice în domeniul contractelor de servicii de securitate, de curățenie și de catering, care arată modul în care o abordare bazată pe calitate impune condiții de muncă echitabile pentru angajați. Există, de asemenea, un ghid privind achizițiile publice în domeniul serviciilor de inginerie, care include indicații privind luarea în considerare a aspectelor sociale ⁽⁵¹⁾.

Pilonul european al drepturilor sociale

În 2017, Parlamentul European, Consiliul și Comisia au proclamat Pilonul european al drepturilor sociale, care stabilește principiile pentru o Uniune Europeană mai echitabilă și mai favorabilă incluziunii, plasând prioritățile sociale în centrul agendei europene ⁽⁵²⁾.

⁽⁴⁴⁾ În domeniul ocupării forței de muncă, a se vedea, printre altele, Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă (JO L 204, 26.7.2006, p. 23); Regulamentul (UE) nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 aprilie 2011 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii (JO L 141, 27.5.2011, p. 1); Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică (JO L 180, 19.7.2000, p. 22); Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă (JO L 303, 2.12.2000, p. 16).

⁽⁴⁵⁾ A se vedea, printre altele, Directiva 92/85/CEE a Consiliului din 19 octombrie 1992 privind introducerea de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității și a sănătății la locul de muncă în cazul lucrătoarelor gravide, care au născut de curând sau care alăptează (JO L 348, 28.11.1992, p. 1); Directiva 2010/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 iulie 2010 privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbați și femeile care desfășoară o activitate independentă (JO L 180, 15.7.2010, p. 1).

⁽⁴⁶⁾ A se vedea, printre altele, Directiva 2008/104/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind munca prin agent de muncă temporară (JO L 327, 5.12.2008, p. 9); Directiva 1999/70/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 privind acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată, încheiat între CES, UNICE și CEEP (JO L 175, 10.7.1999, p. 43).

⁽⁴⁷⁾ O imagine de ansamblu a acquis-ului social al UE este prezentată în documentul de lucru al serviciilor Comisiei [SWD(2016) 50 final din 8 martie 2016]. Inițiativele suplimentare elaborate după această dată sunt prezentate în următoarele paragrafe.

⁽⁴⁸⁾ „Alegerea celui mai bun raport calitate-preț în contractarea de servicii alimentare” https://contract-catering-guide.org/wp-content/uploads/2019/09/Catering-Services_Best-Value-Guide_EN_Web.pdf

⁽⁴⁹⁾ „Achiziționarea de servicii private de securitate de calitate” http://www.securebestvalue.org/wp-content/uploads/2014/11/Best-Value-Manual_Final.pdf

⁽⁵⁰⁾ „Selectarea celei mai bune valori – Ghid pentru organizațiile publice și private care atribuie contracte pentru servicii de curățenie” <http://www.cleaningbestvalue.eu/the-guide.html>

⁽⁵¹⁾ „Cum pot fi definite criteriile privind oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic – Introducerea unor criterii privind calitatea în achizițiile publice” https://www.efcanet.org/sites/default/files/2020-01/MEAT%20booklet_final.pdf

⁽⁵²⁾ https://ec.europa.eu/info/european-pillar-social-rights_ro

În ianuarie 2020, Comisia Europeană a prezentat Comunicarea „O Europă socială puternică pentru tranziții juste”⁽⁵³⁾, care stabilește primele reflecții pentru un plan de acțiune privind punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale. Aceasta menționează, de asemenea, achizițiile publice responsabile social ca instrument de utilizare a fondurilor existente într-un mod care sprijină incluziunea și oportunitățile de angajare.

De asemenea, a fost adoptată o legislație concretă la nivelul UE, care pune în practică această ambiție pentru o Uniune Europeană mai echitabilă și mai favorabilă incluziunii și care afectează procedurile de achiziții publice. Directiva (UE) 2019/1152 *privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă* are scopul de a garanta că toți lucrătorii, inclusiv cei cu contracte de muncă „atipice”, au acces la informații cu privire la condițiile lor de muncă și nu fac obiectul unor clauze abuzive. Mai precis, aceasta prevede obligația ca, până în 2022, toți lucrătorii din UE:

- să aibă acces la informații scrise cu privire la aspectele esențiale ale activității lor, încă de la începutul relației de muncă;
- să nu facă obiectul unor perioade de probă mai lungi de șase luni, cu excepția cazului în care se aplică circumstanțe excepționale;
- să poată căuta un loc de muncă suplimentar, cu interzicerea clauzelor de exclusivitate și fără a fi supuși unui tratament nefavorabil, precum și cu limitarea clauzelor de incompatibilitate;
- să cunoască cu o perioadă rezonabilă de timp în avans când se vor desfășura lucrările;
- să primească un răspuns scris la o cerere de transfer către un alt loc de muncă mai sigur; și
- să beneficieze de formare obligatorie gratis, pe care angajatorul trebuie să le-o asigure.

În plus, statele membre trebuie să adopte norme pentru a evita utilizarea abuzivă a contractelor la cerere, cum ar fi acordurile în care lucrătorilor nu li se garantează munca din partea angajatorilor lor (denumite adesea „contracte cu zero ore”). Un set solid de dispoziții privind asigurarea respectării legislației se află, de asemenea, la dispoziția lucrătorilor în caz de nerespectare a acestora de către angajatorul lor.

Contractele de achiziții publice pot include clauze care să garanteze respectarea de către angajatori a acestor condiții (atât contractanți, cât și subcontractanți) și care să prevadă sancțiuni adecvate în cazul încălcării acestora.

Directiva (UE) 2019/1158 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată a părinților și îngrijitorilor și de abrogare a Directivei 2010/18/UE a Consiliului, pe care statele membre trebuie să o transpună până la 2 august 2022, introduce o serie de drepturi noi minime în domeniul concediilor din motive familiale și al formulelor flexibile de lucru, inclusiv:

- concediul de paternitate: tatăl/un al doilea părinte echivalent are posibilitatea de a efectua cel puțin 10 zile lucrătoare de concediu de paternitate în jurul datei de naștere a copilului, compensat cel puțin la nivelul concediului de boală;
- consolidarea dreptului existent la patru luni de concediu pentru creșterea copilului, stabilind că două din cele patru luni nu sunt transferabile de la un părinte la altul, și compensarea acestora la un nivel adecvat. Părinții au, de asemenea, dreptul de a solicita formule flexibile pentru efectuarea concediului;
- introducerea concediului de îngrijitor pentru lucrătorii care oferă îngrijire sau sprijin personal unei rude sau unei persoane care locuiește în aceeași gospodărie cu ei. Îngrijitorii care lucrează au dreptul la un concediu de cinci zile pe an;
- extinderea dreptului existent de a solicita formule flexibile de lucru (program de lucru redus, program de lucru flexibil și flexibilitate la locul de muncă) pentru toți părinții care lucrează cu copii cu vârsta de până la opt ani și pentru toți îngrijitorii.

Din nou, contractele de achiziții publice pot conține termeni care să asigure respectarea acestor condiții de către angajatori, inclusiv de către contractanți și subcontractanți.

Alte inițiative viitoare ale Comisiei în domeniul sustenabilității și al drepturilor lucrătorilor [de exemplu, propunerea de directivă privind salariile minime adecvate în Uniunea Europeană⁽⁵⁴⁾] pot avea, de asemenea, un impact în viitorul apropiat asupra modului de executare a contractelor de achiziții publice.

⁽⁵³⁾ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor intitulată „O Europă socială puternică pentru tranziții juste” din 14 ianuarie 2020, COM(2020) 14 final.

⁽⁵⁴⁾ Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului din 28 octombrie 2020 privind salariile minime adecvate în Uniunea Europeană, COM(2020) 682 final. Această propunere legislativă va necesita adoptarea de către colegiitorii UE și transpunerea la nivel național.

Actul european privind accesibilitatea

Directiva (UE) 2019/882 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor ⁽⁵⁵⁾ – cunoscută drept Actul european privind accesibilitatea [„European Accessibility Act” (EAA)] – stabilește standarde și obligații comune pentru armonizarea cerințelor de accesibilitate pentru anumite produse și servicii. Ca urmare, va asigura accesul persoanelor cu handicap și al persoanelor adulte în vârstă la produse și servicii. Directiva reflectă, de asemenea, obligația statelor părți, prevăzută în Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (CRPD), de a facilita respectarea obligațiilor privind accesibilitatea. De asemenea, facilitează asigurarea faptului că persoanele cu handicap au posibilitatea de a se implica activ în procesele decizionale privind politicile și programele, inclusiv cele care le privesc în mod direct. Directiva se referă la următoarele produse și servicii ⁽⁵⁶⁾:

- calculatoare și sisteme de operare;
- terminale de plăți și bancomate;
- automatele pentru bilete și de check-in;
- terminale pentru autoservire interactive care oferă informații;
- telefoane inteligente;
- echipamente TV pentru serviciile de televiziune digitală;
- servicii de telefonie și echipamente aferente;
- accesul la servicii mass-media audiovizuale, cum ar fi transmisiile de televiziune și echipamentele conexe destinate consumatorilor;
- anumite servicii legate de transportul de călători aerian, cu autobuzul, feroviar și maritim;
- servicii bancare destinate consumatorilor;
- cărți electronice;
- comerț electronic;
- preluarea comunicațiilor de urgență către numărul european unic pentru apeluri de urgență 112.

Cerințele de accesibilitate obligatorii pentru aceste produse și servicii se vor aplica începând cu 2025 ⁽⁵⁷⁾.

Îmbunătățirea accesului la dozatoare de apă în Țara Bascilor (Spania)

Introducere/Obiectivul achizițiilor publice

Pentru a aborda problema deșeurilor de plastic și pentru a reduce cheltuielile cu apa îmbuteliată, Mutualia, un furnizor de servicii sociale și de asistență medicală, care operează 17 centre de servicii în Țara Bascilor, a decis să instaleze dozatoare de apă conectate la rețeaua publică de apă, care oferă apă de la robinet, în loc să cumpere apă îmbuteliată. Obiectivul a fost acela de a oferi apă potabilă de înaltă calitate la temperaturi diferite.

Abordare

Contractul, care s-a situat sub pragul UE, a fost atribuit ofertei considerată a fi cea mai avantajoasă din punct de vedere economic, ponderată în funcție de preț (50 %) și de calitate (50 %). Criteriile de calitate au inclus aspecte legate de accesibilitate, cum ar fi înălțimea dozatoarelor de apă și ușurința de utilizare pentru persoanele cu mobilitate redusă.

Mutualia a acordat mai multe puncte societății care a oferit instalații de apă ușor de utilizat de către persoanele cu deficiențe de vedere sau persoanele cu mobilitate redusă la nivelul mâinilor sau al brațelor.

Rezultate

În ianuarie 2019, Mutualia a introdus 40 de dozatoare de apă noi în cele 17 centre de servicii ale sale și a pus la dispoziția personalului său sticle de apă reutilizabile. Mutualia economisește anual aproximativ 17 000 EUR cu apa pentru pacienții, angajații și vizitatorii săi. Ca urmare a introducerii cerințelor de accesibilitate, câștigătorul a prevăzut în oferta sa butoane mai mari pentru identificarea tipului de apă. În plus, poziția paharelor permite accesul la acestea și umplerea lor cu o mai mare ușurință de către persoanele aflate în scaune cu roțile. Pe lângă poziția paharelor,

⁽⁵⁵⁾ Directiva (UE) 2019/882 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor (JO L 151, 7.6.2019, p. 70).

⁽⁵⁶⁾ Articolul 2 din Directiva 2019/882/UE.

⁽⁵⁷⁾ Directiva prevede o derogare pentru serviciile de transport urban, suburban și regional, precum și pentru serviciile furnizate de microîntreprinderi (o întreprindere care are mai puțin de 10 angajați și a cărei cifră de afaceri anuală nu depășește 2 milioane EUR sau al cărei bilanț anual total nu depășește 2 milioane EUR).

Mutualia a ținut cont de înălțimea locului în care sunt umplute paharele, acordând mai multe puncte instalațiilor la care orificiul se află mai jos.

Lecții învățate

Prin includerea criteriilor de accesibilitate, Mutualia a fost în măsură să asigure că dozatoarele de apă achiziționate sunt adecvate pentru toți pacienții și vizitatorii centrului medical. Permițându-le tuturor să aibă acces la dozatoarele de apă, nu numai că ajută oamenii să se hidrateze și să rămână sănătoși, ci se realizează, de asemenea, economii de costuri estimate la 17 000 EUR și se reduc semnificativ deșeurile de plastic.

Sursă:

https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/news_alert/Issue_91_Case_Study_173_Mutualia.pdf

În temeiul articolului 42 alineatul (1) din Directiva 2014/24/UE și al articolului 60 alineatul (1) din Directiva 2014/25/UE, cerințele de accesibilitate prevăzute în actele juridice ale UE trebuie incluse în specificațiile tehnice în cazul în care achiziția este destinată utilizării de către persoane fizice, indiferent dacă este vorba de public sau de membri ai personalului achizitorului public. În plus, Directivele 2014/24/UE și 2014/25/UE prevăd că, în cazul în care printr-un act juridic al Uniunii sunt adoptate cerințe de accesibilitate obligatorii, specificațiile tehnice se stabilesc, în ceea ce privește accesibilitatea pentru persoanele cu handicap sau proiectarea universală, prin trimitere la acestea. EAA stabilește cerințele obligatorii de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor care intră în domeniul său de aplicare. Aceste cerințe de accesibilitate obligatorii asigură faptul că produsele și serviciile sunt proiectate și fabricate astfel încât să maximizeze utilizarea previzibilă a acestora de către persoanele cu handicap. De asemenea, ele ar trebui să fie însoțite, atunci când este posibil, în sau pe produs, de informații accesibile privind funcționarea și caracteristicile lor de accesibilitate. În documentele achiziției, puteți face trimitere la standarde armonizate sau la specificații tehnice pentru cerințele de accesibilitate aplicabile livrării de produse sau prestării de servicii, elaborate de organizațiile europene de standardizare, de exemplu EN 17161:2019 privind accesibilitatea.

Pentru produsele și serviciile care nu intră în domeniul de aplicare al Actului european privind accesibilitatea (EAA), cerințele de accesibilitate prevăzute de EAA nu sunt obligatorii. Cu toate acestea, în cazul în care Actul privind accesibilitatea sau alte acte legislative ale UE stabilesc norme și obligații în materie de accesibilitate pentru orice produs sau serviciu, în cazul în care caracteristicile, elementele sau funcțiile sunt conforme cu cerințele EAA corespunzătoare, se poate presupune că acestea respectă și celelalte acte legislative, cu excepția cazului în care se prevede altfel. Achizitorii publici pot decide, în orice caz, să aplice cerințe de accesibilitate care depășesc cerințele de accesibilitate prevăzute în legislația UE. EAA include, de asemenea, cerințe de accesibilitate voluntare privind mediul construit utilizat de clienții serviciilor care intră sub incidența Directivei EAA. Statele membre pot decide să impună respectarea acestor cerințe ⁽⁵⁸⁾.

Directiva revizuită privind detașarea lucrătorilor

Prin „lucrător detașat” se înțelege un lucrător care, pe o perioadă limitată, își desfășoară munca pe teritoriul unui stat membru al UE diferit de cel în care lucrează în mod normal ⁽⁵⁹⁾. La nivelul UE, există aproximativ 3 milioane de lucrători detașați ⁽⁶⁰⁾, mulți dintre aceștia fiind implicați în furnizarea de servicii sau de lucrări publice. Directiva privind detașarea lucrătorilor (DDL) ⁽⁶¹⁾ a fost adoptată pentru prima dată în 1996 și modificată în mod semnificativ în 2018. Scopul acesteia este de a asigura un echilibru între libertatea de a presta servicii la nivel transfrontalier și protecția lucrătorilor. Revizuirea din 2018 a consolidat principiul egalității între lucrătorii detașați și cei din țara gazdă, inclusiv egalitatea de remunerare. În temeiul DDL revizuite ⁽⁶²⁾, lucrătorii detașați au dreptul la toate condițiile de muncă și de încadrare în muncă obligatorii ⁽⁶³⁾ din țara gazdă referitoare la:

- (a) perioadele maxime de lucru și perioadele minime de odihnă;
- (b) durata minimă a concediilor anuale plătite;

⁽⁵⁸⁾ Considerentul 49, articolul 4 alineatul (4) și anexa III la Directiva 2019/882.

⁽⁵⁹⁾ Articolul 2 din Directiva 96/71/CE.

⁽⁶⁰⁾ Sursă: Detașarea lucrătorilor – Raport privind documentele portabile A1 emise în 2018, Direcția Generală Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Incluziune a Comisiei Europene, noiembrie 2019, disponibil la adresa: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=22302&langId=en>

⁽⁶¹⁾ Directiva 96/71/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 1996 privind detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii (JO L 18, 21.1.1997, p. 1), astfel cum a fost modificată prin Directiva (UE) 2018/957.

⁽⁶²⁾ Directiva (UE) 2018/957 trebuie transpusă în dreptul intern până la 30 iulie 2020 și nu poate fi aplicată înainte de această dată. Pentru sectorul transportului rutier, normele prevăzute de DDL din 1996 rămân aplicabile până la adoptarea unei noi directive de punere în aplicare de modificare a Directivei 2006/22/UE. Pentru informații suplimentare, a se vedea Ghidul practic al Comisiei Europene privind detașarea lucrătorilor (2019): <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=21472&langId=en>

⁽⁶³⁾ Cele stabilite prin acte cu putere de lege și acte administrative și/sau prin contracte colective de muncă sau hotărâri arbitrale cu aplicare generală.

- (c) remunerația, inclusiv plata orelor suplimentare; prezenta literă nu se aplică schemelor de pensii ocupaționale suplimentare;
- (d) condițiile de punere la dispoziție a lucrătorilor, în special de către întreprinderile cu încadrare în muncă temporară;
- (e) sănătatea, securitatea și igiena la locul de muncă;
- (f) măsurile de protecție aplicabile condițiilor de muncă și de încadrare în muncă a femeilor însărcinate sau care au născut de curând, a copiilor și a tinerilor;
- (g) egalitatea de tratament între bărbați și femei, precum și alte dispoziții în materie de nediscriminare;
- (h) condițiile privind cazarea lucrătorilor atunci când sunt oferite de angajator lucrătorilor trimiși de la locul lor de muncă obișnuit;
- (i) indemnizațiile sau rambursarea cheltuielilor de transport, cazare și masă pentru lucrătorii trimiși departe de casă din rațiuni profesionale.

După 12 luni – sau, în cazul în care angajatorul justifică acest lucru, 18 luni – toate condițiile obligatorii prevăzute de legislația țării gazdă privind munca și încadrarea în muncă devin aplicabile lucrătorului detașat, cu excepția (a) anumitor condiții privind încheierea și încetarea contractului de muncă, inclusiv a clauzelor de neconcurență; și (b) schemelor de pensii ocupaționale suplimentare.

Achizitorii publici ar trebui să cunoască aceste cerințe atunci când evaluează ofertele și monitorizează respectarea legislației muncii.

Convențiile OIM

Convențiile fundamentale ale Organizației Internaționale a Muncii (OIM) sunt menționate în mod explicit în directivele privind achizițiile publice ⁽⁶⁴⁾, iar legile și reglementările naționale privind achizițiile publice impun adesea respectarea convențiilor OIM. Cele 8 convenții fundamentale abordează:

1. Libertatea de asociere și protecția dreptului de organizare
2. Dreptul de organizare și negociere colectivă
3. Munca forțată
4. Abolirea muncii forțate
5. Vârsta minimă
6. Cele mai grave forme ale muncii copiilor
7. Egalitatea de remunerare
8. Discriminarea (ocuparea forței de muncă și exercitarea profesiei)

Crearea unui grup operativ pentru monitorizarea condițiilor de muncă oferite de furnizori – municipalitatea Copenhaga (Danemarca)

Obiectivul achizițiilor publice

Municipalitatea Copenhaga ia măsuri împotriva dumpingului social prin includerea unor clauze de muncă în contracte în vederea asigurării unor condiții de muncă echitabile pentru toți angajații care lucrează pentru furnizorii și subfurnizorii săi.

Abordare

1. Salarii și condiții de muncă echitabile
2. Concurența loială pentru toate întreprinderile
3. Mai multe stagii care oferă experiență profesională și ucenicii pentru tineri pe parcursul studiilor

Angajații furnizorilor municipalității Copenhaga și ai subcontractanților acestora care lucrează în Danemarca au dreptul la un salariu minim, inclusiv la plata orelor suplimentare, la perioade maxime de lucru și perioade minime de odihnă, precum și la concedii anuale minime plătite, în conformitate atât cu clauza privind munca, cât și cu directiva.

⁽⁶⁴⁾ Anexa X la Directiva 2014/24/UE, anexa XIV la Directiva 2014/25/UE, anexa X la Directiva 2014/23/UE.

Rezultate

Copenhaga a instituit un grup operativ format din nouă persoane pentru a monitoriza respectarea clauzelor de muncă de către toți furnizorii săi, inclusiv de către subcontractanți. Grupul operativ are dreptul de a vizita în orice moment toate tipurile de locuri de muncă din Danemarca. Condițiile de remunerare și de muncă oferite de furnizorii care își desfășoară activitatea în diverse domenii, cum ar fi construcțiile, curățenia și transportul, sunt monitorizate atent. În fiecare an se efectuează aproximativ 600 de verificări ale conformității. Aproximativ o treime sunt inspecții la fața locului, în timp ce restul sunt anchete privind condițiile de muncă ale anumitor tipuri de angajați, pe baza documentației privind remunerația, programul de lucru, impozitele etc.

Grupul operativ adoptă o abordare bazată pe riscuri în ceea ce privește inspecțiile sale, concentrându-și eforturile principale în domenii în care riscul de înșelăciune este considerat cel mai ridicat. În cazul unei încălcări, se va iniția un dialog cu angajatorul. Dacă nu se poate observa nicio îmbunătățire, angajatorul trebuie să plătească o penalitate și, în cele din urmă, municipalitatea are dreptul de a anula contractul.

Lecții învățate

S-a dovedit că o abordare bazată pe inspecții pusă în aplicare de agenții interni este mai eficace decât externalizarea monitorizării condițiilor de muncă. În general, contractantul principal este considerat responsabil pentru toate încălcările care au loc de-a lungul lanțului de aprovizionare. Majoritatea încălcărilor au loc în avalul lanțului de aprovizionare, în rândul subcontractanților și al subcontractanților acestora. Atunci când se suspectează o încălcare a unui contract, este esențial să se colecteze informații cu privire la identitatea lucrătorilor din locația respectivă și la programul de lucru exact al acestora. Uneori, aceasta poate fi o sarcină dificilă. Municipalitatea Copenhaga a inițiat un proiect-pilot prin care lucrătorii trebuie să se înregistreze utilizând o carte de identitate atunci când accesează și părăsesc locul de muncă. Acest sistem facilitează identificarea contractelor cu un risc crescut de dumping social prin furnizarea de informații privind numărul de lucrători angajați, tipul de muncă, forma de angajare, programul de lucru etc.

Directiva privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților ⁽⁶⁵⁾

Mai puțin de 40 % dintre întreprinderile din UE sunt plătite în condițiile convenite în contracte. Efectele întârzierii efectuării plăților depășesc relațiile contractuale specifice, întrucât acestea se răsfrâng asupra întregii economii. Atunci când întreprinderile sunt plătite cu întârziere, angajații sunt concediați, plățile către furnizori sunt întârziate, iar planurile de investiții sunt amânate. Întregul lanț de aprovizionare este pus în pericol și devine mai puțin rezilient.

Plata la timp este o obligație în temeiul Directivei privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților ⁽⁶⁶⁾. Această obligație se aplică atât în cadrul tranzacțiilor comerciale dintre autoritățile publice și întreprinderi, cât și între întreprinderi. Achizitorii publici trebuie să asigure plata promptă a contractanților lor prin efectuarea de plăți în termenul de 30 de zile impus de directivă (acest termen poate fi de 60 de zile numai pentru entitățile publice ale sistemului național de sănătate, dacă este cazul) ⁽⁶⁷⁾. În plus, există acțiuni pe care achizitorii publici le pot întreprinde în cursul procesului de achiziții publice pentru a spori probabilitatea ca subcontractanții să fie plătiți prompt pe durata executării contractului. Mai multe informații cu privire la acest aspect sunt disponibile în secțiunea 5.5.

CAPITOLUL 2

O strategie organizațională pentru achizițiile responsabile social

2.1. Înscrierea APRS pe agendă

APRS necesită abilități de conducere și angajament în toate structurile de conducere, de la nivel politic până la principalii factori de decizie și principalii responsabili de buget. Acest capitol examinează modalitățile în care poate fi asigurat acest angajament și prezintă exemple de strategii organizaționale pentru APRS.

Evidențierea beneficiilor și a oportunităților

Atât în cadrul comunităților mai mici, cât și al celor mai mari, APRS pot contribui la realizarea unor progrese măsurabile către obiective sociale, cum ar fi protejarea drepturilor omului, promovarea egalității, a creării de locuri de muncă de înaltă calitate și a incluziunii. Prin urmare, în principiu, asigurarea unui sprijin la nivel înalt pentru punerea în aplicare a APRS ar trebui să fie simplă.

⁽⁶⁵⁾ Pentru mai multe informații, a se vedea https://ec.europa.eu/growth/smes/sme-strategy/late-payment_ro

⁽⁶⁶⁾ Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale (OJ L 48, 23.2.2011, p. 1).

⁽⁶⁷⁾ Articolul 4 din Directiva 2011/7/UE.

De asemenea, APRS pot contribui la îndeplinirea obiectivelor globale. De exemplu, obiectivul de dezvoltare durabilă nr. 12 al ONU – „Asigurarea unor modele de consum și de producție durabile” – invită administrațiile publice să promoveze utilizarea practicilor de achiziții publice pentru a promova agenda de dezvoltare durabilă (ținta 12.7) ⁽⁶⁸⁾.

Abordarea provocărilor și a preocupărilor

Adoptarea unei strategii APRS necesită abordarea eventualelor preocupări ale liderilor, managerilor și responsabililor de buget, inclusiv a costurilor suplimentare percepute și a resurselor necesare pentru a efectua achiziții publice responsabile social.

Prezentarea APRS în practică, fie prin exemple din partea organizației dumneavoastră, fie din partea altor achizitori publici, este o modalitate eficientă de a demonstra beneficiile acestora. Prezentul ghid include numeroase studii de caz care demonstrează existența unor achiziții publice eficiente din punctul de vedere al costurilor și responsabile din punct de vedere social.

În plus, ghidul subliniază costul neluării de măsuri, cum ar fi riscurile reputaționale, nerespectarea legislației, neatingerea țintelor sau costurile indirecte ale problemelor sociale pentru sectorul public.

Bună practică

— Asigurarea unui sprijin la nivel înalt pentru APRS prin evidențierea obligațiilor și a oportunităților asociate acestora, precum și a riscurilor neluării de măsuri. Susțineți-vă cazul cu exemple din viața reală de achiziții publice responsabile social realizate deja în cadrul organizației dumneavoastră sau de către alte organizații.

2.2. Definirea obiectivelor

Astfel cum s-a discutat în capitolul 1, există multe aspecte sociale diferite, care pot apărea în cadrul achizițiilor publice. Crearea unei strategii privind APRS poate contribui la definirea principalelor aspecte ale achizițiilor responsabile social.

Identificarea obiectivelor existente

Analizați posibilitatea de a întemeia obiectivele APRS pe prioritățile europene, naționale, regionale sau locale existente – cum ar fi incluziunea socială sau crearea de oportunități în materie de ocupare a forței de muncă pentru grupurile defavorizate. Identificați aceste priorități și analizați contribuția potențială pe care ar putea să o aducă achizițiile publice.

Cartografierea politicilor și activităților în materie de achiziții publice

În calitate de achizitor public, este posibil să dispuneți deja de politici în materie de achiziții publice, cum ar fi o politică privind achizițiile publice verzi sau sustenabile, sau strategii de inovare sau industriale care vizează sectoare specifice. Cartografiați obiectivele și activitățile existente în materie de achiziții publice și identificați oportunitățile de aliniere a APRS la aceste obiective.

Prin identificarea priorităților existente și prin cartografierea politicilor și activităților actuale în materie de achiziții publice, puteți identifica obiectivele sociale care au cea mai mare relevanță. Ancorarea obiectivelor APRS în politicile și prioritățile existente poate contribui la legitimarea achizițiilor responsabile social și poate spori atenția și resursele disponibile pentru APRS.

Bună practică

— Înțelegeți obiectivele sociale existente ale organizației dumneavoastră și analizați modul în care acestea se aliniază la politica și practicile actuale în materie de achiziții publice. Identificați potențialele sinergii, lacune sau obstacole în calea realizării obiectivelor sociale prin intermediul achizițiilor publice.

2.3. Consultarea părților interesate

APRS eficace implică multe părți interesate, iar consultarea este un pas crucial atunci când se elaborează o strategie organizațională privind achizițiile responsabile social.

⁽⁶⁸⁾ A se vedea <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-consumption-production/>

Consultarea părților interesate cu privire la dezvoltarea strategiei APRS în cadrul Biroului de Achiziții al Ministerului Federal de Interne, Germania

Obiectivul achizițiilor publice

Centrul de competențe pentru achiziții sustenabile din cadrul Ministerului Federal de Interne (KNB) a colaborat cu Asociația Federală pentru Tehnologia Informației, Telecomunicații și Noile Mijloace de Comunicare (Bitkom) cu privire la o strategie comună pentru achiziționarea de produse și servicii TIC sustenabile. Principalul obiectiv al inițiativei comune este ca achizitorii și furnizorii publici să colaboreze pentru a asigura standarde sociale și condiții de muncă echitabile în lanțul global de aprovizionare al producției TIC.

Abordare

O delegație din partea Bitkom, alcătuită din furnizori de dimensiuni și cu portofolii diferite de produse din sectorul TIC, și KNB au negociat cea de a 3-a versiune a declarației între 2017 și 2019. Conform declarației, achizitorii publici din administrațiile federale, statale și locale vor fi în măsură să verifice gradul de transparență al contractelor la scară largă până în a treia etapă a lanțului de aprovizionare și dacă standardele sociale de muncă au fost respectate în producția produsului care face obiectul achiziției. Declarația se referă la respectarea convențiilor fundamentale ale OIM și a convențiilor nr. 1, 102, 131, 155 și 170. Atunci când s-a convenit asupra unei versiuni provizorii, a avut loc o consultare a părților interesate. Experții din cadrul Bitkom și KNB au invitat peste 20 de reprezentanți ai societății civile, ai bisericilor și ai altor achizitori publici să prezinte observații cu privire la declarație și să participe la o reuniune subsecventă. KNB și Bitkom au pus în aplicare în mod direct unele sugestii, în timp ce altele au fost luate în considerare pentru o evaluare suplimentară sau au fost respinse. În urma publicării noii declarații în mai 2019, KNB și Bitkom au invitat părțile interesate la o nouă reuniune pentru a explica deciziile luate cu privire la observațiile și contribuțiile propuse.

Rezultate

Rezultatul consultării părților interesate a fost o versiune actualizată a declarației de angajament. Multe dintre sugestiile făcute de părțile interesate au fost incluse și au contribuit la clarificarea anumitor aspecte ale declarației. Procesul a ajutat, de asemenea, KNB și Bitkom să coreleze declarația cu activitățile de monitorizare ale societății civile. Declarația actualizată, care include cerințe de verificare pentru societăți mai stricte decât înainte, servește drept model pentru achiziționarea de produse și servicii TIC de către entitățile din sectorul public din Germania, care pot utiliza declarația pentru a se asigura că furnizorii îndeplinesc contractele într-un mod transparent și în conformitate cu standardele sociale din domeniul muncii. În cazul contractelor la scară largă, această transparență poate ajunge până la a treia etapă a lanțului de aprovizionare.

Lecții învățate

Procesul de implicare a părților interesate a implicat utilizarea intensivă a forței de muncă, în special în ceea ce privește evaluarea observațiilor furnizate. Cu toate acestea, a fost util în multe privințe, în special în ceea ce privește feedback-ul privind inteligibilitatea și claritatea standardului. Prin acest proces, părțile au putut înțelege punctele de vedere și nevoile tuturor părților interesate.

Consultarea părților interesate poate implica sondaje sau interviuri sau organizarea de ateliere, seminare și conferințe care să reunească părțile interesate interne și externe relevante și să încurajeze o abordare bazată pe colaborare a responsabilității sociale prin intermediul dialogului participativ. Consultările ar trebui să fie accesibile pentru a include persoanele cu handicap.

Stabilirea nivelului de referință al achizițiilor publice responsabile social

Consultarea părților interesate poate stabili o situație de referință pentru practicile actuale de achiziții publice responsabile social. De exemplu, sunt deja incluse cerințele sociale în unele licitații? Este piața capabilă să îndeplinească aceste cerințe? În ce măsură reflectă așteptările actuale cele mai bune practici de pe piață?

Colectarea de feedback și de informații de specialitate

Implicarea părților interesate în procesul de elaborare a strategiei contribuie cu informații la conținutul acesteia și o îmbunătățește și, de asemenea, poate consolida angajamentul față de atingerea obiectivelor sale.

Printre diferitele părți interesate care pot fi consultate se numără:

- achizitorii publici – experți în achiziții, ale căror competențe sunt necesare pentru pregătirea licitațiilor și evaluarea ofertelor;
- utilizatorii – inclusiv angajații și cetățenii, precum și societatea civilă (de exemplu, persoanele cu handicap și organizațiile acestora), care stabilesc cererea de bunuri și servicii și care influențează așteptările sociale;
- partenerii sociali, și anume organizațiile patronale și sindicatele, care pot contribui la asigurarea celor mai bune condiții de muncă ale angajaților și la respectarea legislației naționale și a contractelor colective de muncă anterior executării contractelor și în timpul executării contractelor;
- întreprinderile (inclusiv organizațiile economiei sociale și întreprinderile sociale) – potențiali contractanți și subcontractanți, care oferă informații despre practicile actuale, lanțurile de aprovizionare și posibilitățile de îmbunătățire;
- alte organisme care pot oferi informații cu privire la aspectele legate de muncă;
- organizații internaționale precum Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) și Organizația Internațională a Muncii (OIM), care oferă materiale de orientare și pot fi consultate pentru informare;
- asociații profesionale sau industriale, care pot fi în măsură să disemineze informații și să colecteze opinii de la participanții la piață; și
- alte organizații externe relevante – inclusiv ONG-uri și grupuri de cetățeni, care joacă un rol în promovarea responsabilității sociale, experți tehnici (de exemplu, în materie de accesibilitate) și a căror implicare poate spori transparența și responsabilitatea strategiei APRS.

Identificarea oportunităților de sprijinire a întreprinderilor sociale în orașul Söderhamn (Suedia)

Obiectivul achizițiilor publice

În urma unei propuneri oficiale din partea consiliului local, municipalitatea Söderhamn a inițiat un proces de investigare a oportunităților de a desemna cel puțin două proceduri de achiziții publice care să țină seama de criteriile sociale și să se axeze pe sprijinirea incluziunii sociale și a întreprinderilor sociale.

Abordare

A fost efectuată o evaluare a nevoilor și a fost inițiat un dialog cu întreprinderile sociale pentru a corela nevoile achizitorului cu serviciile oferite de întreprinderile sociale. Rezultatul evaluării nevoilor și al dialogului cu întreprinderile sociale a fost o licitație pentru achiziționarea de coșuri cu fructe proaspete pentru angajații municipalității o dată sau de două ori pe săptămână. Numai întreprinderile sociale au avut posibilitatea de a participa și de a depune oferte pentru acest contract, care se situa sub pragul de aplicare a directivelor privind achizițiile publice.

Rezultate

Oferta câștigătoare prevedea furnizarea de coșuri cu fructe ecologice produse la nivel local, livrate de o întreprindere socială de integrare profesională. Furnizorul a avut posibilitatea să angajeze o persoană aflată în șomaj de lungă durată pentru a livra coșurile cu fructe. Costul coșurilor a fost pe deplin comparabil cu cel al unei societăți comerciale care efectuează livrări pentru sectorul privat. În plus, furnizorul primise anterior o indemnizație din partea municipalității în valoare de 60 000 EUR/an, care nu mai este necesară.

În 2016, furnizorul câștigător avea patru angajați, iar în 2019, nouă. De la câștigarea acestei licitații inițiale, întreprinderea socială a înființat, de asemenea, un centru care urmărește să ajute municipalitatea să sprijine înființarea mai multor întreprinderi sociale, achizițiile publice fiind una dintre strategiile de creștere. Împreună cu alte nouă întreprinderi sociale, a înființat, de asemenea, o asociație națională pentru a reuni toate întreprinderile sociale suedeze de integrare profesională pe un site internet unic.

Lecții învățate

Un proces de achiziții publice de mici dimensiuni poate fi foarte eficace. În acest caz, acesta a avut un impact pozitiv asupra succesului comercial și social al furnizorului. Cu toate acestea, deși nivelul achiziției a fost unul redus, aceasta necesită în continuare timp și dedicare din partea achizitorului, precum și o gestionare și orientări de sprijin.

Consultarea părților interesate este valoroasă în toate etapele de elaborare a strategiei, de la acordul inițial privind obiectivele până la stabilirea țintelor, punerea în aplicare și monitorizarea APRS. O abordare organizațională a APRS este convingătoare numai dacă părțile interesate înțeleg natura provocării, rolul lor în cadrul soluției și impactul pozitiv pe care îl pot avea acțiunile lor.

Bună practică

- Consultați părțile interesate relevante, atât interne, cât și externe, pentru a înțelege mai bine barierele și oportunitățile legate de efectuarea de achiziții responsabile social și pentru a spori participarea părților interesate la activitățile APRS.

2.4. Evaluarea riscurilor, ordonarea contractelor în funcție de priorități și stabilirea țintelor

Din cauza resurselor limitate ale majorității achizitorilor publici, nu este posibil să se abordeze simultan toate aspectele sociale legate de toate produsele și serviciile. În plus, nu toate produsele și serviciile au același nivel de impact social și de risc. Prin urmare, poate fi logic să se acorde prioritate unui grup mai restrâns de produse și servicii în care APRS pot avea cel mai mare impact asupra obiectivelor sociale pe care le-ați identificat.

Evaluarea riscului

O evaluare a riscurilor legate de achizițiile efectuate de organizația dumneavoastră poate identifica efectele sociale asociate diferitelor categorii de achiziții. De exemplu, unele sectoare au o proporție mai mare de lucrători vulnerabili sau niveluri mai ridicate de disparitate de gen. Anumite produse pot include materii prime sau ingrediente obținute din zone de conflict sau din regiuni cu standarde de muncă scăzute.

O evaluare a riscurilor identifică evenimente sau condiții care ar putea împiedica atingerea obiectivelor sociale de către achizițiile dumneavoastră. Aceasta măsoară riscul în funcție de doi factori: care este probabilitatea ca aceste evenimente sau condiții să se producă? Și dacă se produc, în ce măsură vor avea impact asupra obiectivelor sociale?

Aspectele care trebuie luate în considerare în cadrul unei evaluări a riscurilor produselor și serviciilor includ:

- Condițiile de muncă de bază – există riscul de nerespectare a convențiilor OIM sau a standardelor naționale sau ale UE relevante în cadrul unei industrii? Condițiile precare reprezintă o problemă cunoscută în procesul de producție (de exemplu, în domeniul produselor textile, electronice sau al pietrelor de pavaj) sau în furnizarea de servicii (de exemplu, dumpingul social în domeniul cateringului, al curățeniei și al construcțiilor)?
- Forța de muncă – ce tip de forță de muncă este utilizat în producție sau în furnizarea de servicii și care sunt riscurile asociate? De exemplu, o industrie utilizează în mod obișnuit munca atipică, cum ar fi contracte de muncă de zero ore, lucrători în situație neregulamentară sau lucrători migranți, sau prezintă diferențe în ceea ce privește tratamentul aplicat lucrătorilor în funcție de gen, rasă sau alți factori?
- Continuitatea serviciilor – există riscul ca, prin schimbarea furnizorului sau a clauzelor unui contract existent, utilizatorii serviciilor să fie afectați în mod negativ? Analiza beneficiilor și a riscurilor ar trebui să acopere efectele potențiale asupra securității și bunăstării persoanelor care utilizează serviciile și a îngrijitorilor acestora. Acest lucru este deosebit de relevant pentru serviciile sociale care sprijină persoanele aflate în situații vulnerabile, persoanele în vârstă sau persoanele cu handicap.
- Legătura cu obiectul – cerințele sociale trebuie să aibă o legătură suficientă cu produsele sau serviciile *specifice* achiziționate (a se vedea capitolul 4). Această legătură poate fi mai dificil de stabilit pentru lanțurile de aprovizionare lungi și complexe, cum ar fi cele din sectorul TIC. Ar trebui să analizați cât de departe în cadrul lanțului de aprovizionare este posibil să se evalueze riscul.

Un model pentru evaluarea riscurilor este ierarhizarea – utilizând o scară numerică – a probabilității apariției riscurilor și a consecințelor acestora, dacă apar. Această ierarhizare ar putea, de asemenea, să facă parte dintr-un exercițiu de consultare a părților interesate. Produsele și serviciile care figurează în fruntea clasamentului din punctul de vedere al probabilității și al consecințelor, în cazul cărora puteți stabili o legătură clară cu obiectul, ar trebui să fie vizate în mod prioritar.

Evaluarea riscurilor este, de asemenea, importantă pentru ofertele individuale. Aceasta vă ajută să identificați punctele din lanțul de aprovizionare sau de prestare a serviciilor în care riscurile sunt ridicate și asigură respectarea principiului proporționalității (cu alte cuvinte, cerințele incluse în ofertă sunt adecvate pentru atingerea unor obiective sociale specifice și nu depășesc ceea ce este necesar).

Lanțurile de aprovizionare globale lungi și complexe sunt lipsite de transparență, iar accesul achizitorilor publici la informații poate fi dificil. Cu toate acestea, numeroase ONG-uri depun eforturi pentru a face aceste informații mai accesibile, de exemplu, Electronics Watch ⁽⁶⁹⁾ sau Swedwatch ⁽⁷⁰⁾. Deși unele dintre aceste informații se pot axa pe comerțul cu amănuntul și pe consumul public, ele sunt încă extrem de relevante pentru produsele similare achiziționate de sectorul public. Ele pot contribui la identificarea riscurilor sociale pentru care există instrumente și programe de verificare, evitând astfel restricțiile nejustificate asupra concurenței.

Evaluarea riscurilor în domeniul achizițiilor publice la Agenția pentru Administrație Publică și E-guvernare (Difi), Norvegia

Obiectivul achizițiilor publice

Agenția pentru Administrație Publică și E-guvernare (Difi) din Norvegia a pus la dispoziția achizitorilor publici o listă de produse cu grad ridicat de risc, pentru a-i ajuta să conștientizeze necesitatea de a efectua procesul de diligență necesar în ceea ce privește respectarea drepturilor omului. Această listă ajută achizitorii publici să aloce resurse adecvate pentru evaluarea ofertelor și monitorizarea criteriilor APRS în faza de contractare. Lista include diferite sectoare, de exemplu, materialele de construcții, produsele electronice și TIC, mobila, materialele de birou, textilele și alimentele și acoperă toate nivelurile procesului de producție – de la extracția materiilor prime până la asamblarea finală.

Abordare

Difi preia date pentru evaluările riscurilor din rapoarte, articole, filme și studii academice. Furnizorii și, într-o anumită măsură, organizațiile/inițiativele din sectorul de activitate au fost, de asemenea, intervievați pentru a-și aduce contribuțiile la înțelegerea lanțurilor de aprovizionare. Datele comerciale au fost utilizate pentru cartografierea lanțurilor de aprovizionare, deoarece transparența și trasabilitatea sunt adesea limitate.

Rezultate

Lista riscurilor ridicate elaborată de Difi oferă informații utile cu privire la riscurile din cadrul grupelor de produse, precum și în mod specific pentru categoriile de produse selectate. Aceasta poate servi drept instrument orientativ pentru abordarea principiului proporționalității în ceea ce privește grupele de produse și categoriile specifice de produse care trebuie alese atunci când se utilizează instrumente APRS în planificarea activității de achiziții publice. De asemenea, îi poate ajuta pe furnizorii de produse cu grad ridicat de risc să acorde prioritate obligației de diligență în ceea ce privește drepturile omului în lanțurile lor globale de aprovizionare. Mai multe informații cu privire la lista riscurilor ridicate sunt disponibile la adresa: <https://www.anskaffelser.no/public-procurement/socially-responsible-public-procurement/information-about-high-risk-products>

Lecții învățate

Există mai multe dificultăți inerente în obținerea accesului la informațiile privind lanțul de aprovizionare. În majoritatea cazurilor există o lipsă de transparență din cauza unei rețele complexe și dinamice de furnizori, de la materii prime până la producție, până la sosirea în Europa, sau pentru serviciile furnizate de actori interni și străini. Lista riscurilor ridicate elaborată de Difi este un instrument util pentru achizitorii publici atunci când iau decizii cu privire la produsele care urmează să fie alese ca parte a APRS. Utilizarea listei poate reduce riscul de încălcare a drepturilor omului în cadrul lanțului de aprovizionare cu produse cu risc ridicat. Cu toate acestea, lista nu este exhaustivă. Produsele care nu sunt incluse în prezent pe listă ar putea totuși prezenta un risc ridicat și, în aceste cazuri, achizitorii publici ar trebui să cerceteze în continuare riscurile legate de drepturile omului asociate acestor produse și servicii.

Stabilirea priorității contactelor

Nu toate contractele oferă aceleași oportunități pentru îndeplinirea obiectivelor sociale. Un exercițiu de stabilire a priorităților poate contribui la identificarea contractelor cu cel mai mare impact potențial. Pentru a stabili prioritatea contractelor, luați în considerare următoarele întrebări:

- Care sunt posibilele riscuri sau beneficii sociale asociate contractului și cât de importante sunt acestea?
- Au contractele dimensiunea și durata suficientă pentru a influența practicile furnizorilor? În caz contrar, puteți colabora cu alte organisme publice pentru a grupa mai multe cereri în această categorie?

⁽⁶⁹⁾ Electronics Watch este o organizație independentă care își propune să reunească achizitorii din sectorul public și organizațiile societății civile din regiunile de producție a produselor electronice, cu experți în domeniul drepturilor omului și al lanțurilor de aprovizionare globale. Mai multe informații sunt disponibile pe site-ul: <http://electronicswatch.org/en>

⁽⁷⁰⁾ Swedwatch este o organizație independentă care se axează pe încălcările drepturilor omului și ale legislației de mediu în diverse sectoare, inclusiv în sectorul alimentară, al metalelor, al exploatării forestiere, al mineralelor și al textilelor. Mai multe informații sunt disponibile pe site-ul: <https://swedwatch.org/en/teman/public-procurement/>

- Sunt disponibile alternative preferabile din punct de vedere social și sunt acestea accesibile din punct de vedere financiar? Includerea considerentelor sociale ar restrânge concurența în mod nejustificat?
- Cât de lung este lanțul de aprovizionare al unui produs? Cum pot achizițiile publice să vizeze în mod eficace punctul din lanțul de aprovizionare în care apar riscuri sau în care pot fi obținute beneficii?
- Pot fi vizate în mod direct obiectivele sociale prin criterii verificabile în materie de achiziții publice? Ca alternativă, există o modalitate mai eficace de a pune în aplicare politica prin utilizarea altor instrumente aflate la dispoziția achizitorului public?
- Cât de vizibilă va fi acțiunea socială? Poate contribui la creșterea gradului de conștientizare a problemelor sociale din lanțurile de aprovizionare în rândul personalului, al furnizorilor și, poate, chiar al publicului larg? Neluarea de măsuri în acest domeniu presupune un risc reputațional?
- Există oportunități de a rezerva un contract pentru organizațiile sociale care sprijină în mod direct încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap sau a persoanelor defavorizate?

Un alt aspect care trebuie luat în considerare atunci când se acordă prioritate contractelor, în special atunci când APRS devin obligatorii, este pragul de achiziții la care veți introduce dispoziții sociale. Directivele privind achizițiile publice se aplică numai licitațiilor a căror valoare depășește pragurile definite în funcție de natura contractului și de organismul care efectuează achiziția ⁽⁷¹⁾. De asemenea, puteți utiliza APRS în contracte care se situează sub aceste praguri sau care nu intră în domeniul de aplicare al directivelor.

Stabilirea țintelor

Stabilirea țintelor demonstrează un angajament față de obiectivele sociale, sporește motivația și oferă un cadru pentru măsurarea progreselor.

În fiecare categorie relevantă de produse sau servicii, trebuie să stabilească o țintă specifică legată de fiecare obiectiv social. Țintele eficace sunt măsurabile (pot fi cuantificate), realizabile (stabilite în conformitate o valoare de referință actuală) și specifică data îndeplinirii.

Bune practici

- Înțelegeți impactul social al achizițiilor dumneavoastră prin efectuarea unei evaluări a riscurilor. Dacă este necesar, consultați experți din cadrul altor departamente ale organizației dumneavoastră (cum ar fi departamentul de resurse umane), sindicate, furnizori sau ONG-uri independente, pentru a înțelege mai bine lanțurile de aprovizionare și condițiile de muncă asociate produselor și serviciilor pe care le achiziționați.
- Creați o strategie APRS care să prezinte categoriile de achiziții publice sau contractele specifice pentru care veți acorda prioritate APRS. Pentru fiecare prioritate, stabiliți o țintă măsurabilă și realizabilă, care trebuie să fie atinsă până la o anumită dată.

2.5. Integrarea APRS în procedurile și politicile de achiziții publice

Analizați următoarele aspecte la punerea în aplicare a APRS în cadrul procedurilor și al politicilor de achiziții publice:

- Cadrul juridic și de reglementare – inclusiv măsura în care APRS respectă legislația UE și națională în materie de achiziții publice și obligațiile internaționale ale UE;
- Cadrul instituțional – inclusiv dacă achizițiile publice sunt centralizate sau descentralizate, și ce înseamnă acest lucru pentru gestionarea și monitorizarea APRS;
- Structura de conducere – inclusiv crearea de noi structuri de orientare a integrării APRS, cum ar fi un grup de lucru care să implice principalele părți interesate, sau desemnarea de „campioni” în materie de APRS în cadrul departamentelor relevante;
- Atribuirea responsabilităților – inclusiv identificarea liderilor, a experților și a achizitorilor aflați în poziții adecvate, care pot impulsiona acțiunea și pot asigura atingerea țintelor;
- Accesul la expertiză – inclusiv implicarea experților din cadrul organizației dumneavoastră cu privire la aspecte relevante pentru APRS, cooperarea cu departamentele sau organizațiile relevante, pe plan intern sau extern, și contactarea altor organizații care ar putea fi în măsură să ofere consiliere sau să orienteze punerea în aplicare a măsurilor APRS;
- Disponibilitatea capacității profesionale și a resurselor – analizați dacă sunt necesare activități de consolidare a capacităților sau furnizarea unor orientări și criterii clare.

⁽⁷¹⁾ Pragurile actuale sunt disponibile la adresa: https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/rules-implementation/thresholds_ro

Sprijinirea integrării prin comunicare

Comunicați pe scară largă obiectivele APRS pentru a le integra în organizație. Asigurați-vă că rolul și responsabilitățile personalului din întreaga organizație sunt explicite. Activitățile de comunicare internă pot include seminare, buletine informative sau publicarea pe intranetul organizației dumneavoastră.

Comunicarea externă este, de asemenea, esențială. Comunicarea obiectivelor sociale pe piață înainte de publicarea licitațiilor oferă furnizorilor timp să reacționeze. Comunicarea obiectivelor către public sporește, de asemenea, responsabilitatea dumneavoastră și oferă un exemplu care poate inspira acțiuni mai ample. Aceasta poate contribui, de asemenea, la obținerea unui consens cu privire la practicile care implică utilizarea considerentelor sociale.

În cele din urmă, schimbul de cunoștințe cu alți achizitori publici cu privire la bunele practici (sau riscurile care pot fi evitate) poate contribui la accelerarea învățării cu privire la APRS. Acest schimb de cunoștințe se poate realiza la nivel local, regional, național sau chiar internațional. În special, schimbul de cunoștințe în cadrul UE poate contribui la ridicarea standardelor impuse de achizitorii publici din întreaga Europă, promovând o mai mare responsabilitate socială ca normă.

Grupul de lucru al rețelei Procura+ privind achizițiile responsabile social în domeniul TIC

Obiectivul achizițiilor publice

Rețeaua Procura+ a creat Grupul de interes privind achizițiile publice responsabile social () pentru a încuraja schimbul de informații privind activitățile de achiziții publice și pentru a sprijini achizitorii publici în achiziționarea de produse hardware din domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC). Grupul include achizitori publici din întreaga Europă, inclusiv Administrația zonei metropolitane Greater London (*Greater London Authority*), municipalitatea Stockholm, Consiliul Municipal Barcelona, *Advanced Procurement for Universities and Colleges* (APUC) Scoția și municipalitatea Haarlem.

Abordare

Membrii grupului de interes comunică și fac schimb de cunoștințe cu privire la APRS prin intermediul reuniunilor periodice fizice și virtuale. Cu sprijinul Electronics Watch și al ICLEI Europe, grupul elaborează criterii, specificații și clauze care iau în considerare responsabilitatea socială de-a lungul întregului lanț de aprovizionare cu produse TIC.

Rezultate

Prin împărtășirea experienței și a exemplurilor de bune practici, achizitorii publici participanți își pot consolida cunoștințele și expertiza în materie de APRS. De asemenea, grupul servește drept platformă pentru prezentarea viitoarelor licitații și pentru facilitarea schimburilor dintre achizitorii publici și potențialii furnizori și revânzători în ceea ce privește nevoile și capacitățile lor respective. Ca urmare a efortului comun, grupul a elaborat un set specific de criterii: „Cum se pot achiziționa echipamente TIC echitabile – criterii pentru achiziții publice responsabile social”. Documentul include criterii de selecție, specificații tehnice, criterii de atribuire și clauze de executare a contractului. Setul de criterii este ambițios, deoarece depășește nivelul topitorilor și abordează, de asemenea, problemele din industria extractivă.

Lecții învățate

Colaborarea cu alți achizitori din sectorul public și schimbul de informații despre piață sunt recompensate, deoarece permit achizitorilor publici să identifice nevoi comune și să elaboreze strategii privind modul de achiziționare a produselor fabricate în mod responsabil din punct de vedere social care răspund cel mai bine nevoilor.

Bună practică

- Integrați-vă strategia APRS în activitățile dumneavoastră de achiziții publice. Atribuiți responsabilități, analizați posibilitatea înființării unui grup de conducere și comunicați pe scară largă obiectivele dumneavoastră în materie de achiziții publice responsabile social, astfel încât personalul și furnizorii să cunoască așteptările, iar alți achizitori publici să fie încurajați să ia măsuri similare.

2.6. Monitorizarea și revizuirea progreselor înregistrate

Colectarea de date privind performanța APRS

Punerea în aplicare eficace a APRS implică instituirea unui sistem de monitorizare care să măsoare progresele înregistrate în ceea ce privește atingerea țintelor. Sistemele de monitorizare variază de la baze de date simple care înregistrează utilizarea criteriilor sociale până la sisteme specializate integrate cu platformele de achiziții publice electronice.

Integrarea monitorizării APS în sistemele de raportare existente în Flandra (Belgia)

Obiectivul achizițiilor publice

Guvernul din Flandra lucrează la implementarea achizițiilor publice sustenabile (APS) din 2008, când a stabilit ținta de 100 % APS până în 2020 pentru achizițiile sale publice. În perioada 2009-2015 au fost adoptate două planuri de acțiune pentru orientarea progreselor către atingerea acestei ținte, după care APS au devenit parte a unei strategii integrate privind achizițiile publice. Au fost stabilite criteriile minime de sustenabilitate pentru nouă grupe de produse, precum și orientări și propuneri de criterii pentru alte 17 grupe de produse. Produsele achiziționate trebuie să îndeplinească aceste criterii pentru ca Flandra să considere că achizițiile publice sunt sustenabile.

Abordare

În 2017, monitorizarea APS a fost integrată în sistemul de gestionare a contractelor al Guvernului Flandrei. Toate achizițiile publice cu o valoare mai mare sau egală cu 30 000 EUR trebuie să fie înregistrate în sistemul de gestionare a contractelor și trebuie să se răspundă la următoarele nouă întrebări obligatorii privind APS:

1. Utilizarea criteriilor esențiale de sustenabilitate: complet integrate în documentul achiziției/neintegrate sau parțial integrate în documentul achiziției/achiziția nu se referă la o grupă de produse pentru care au fost definite criterii esențiale.
2. Utilizarea altor criterii de sustenabilitate: unul sau mai multe alte criterii de sustenabilitate în documentul achiziției/nu există alte criterii de sustenabilitate în documentul achiziției.
3. Certificatele necesare privind managementul de mediu: relevante și integrate în documentul achiziției/relevante, dar neintegrate în documentul achiziției din motive specifice/nerelevante
4. Acces limitat la întreprinderile sociale: da/nu
5. Parte din etapa de executare a contractului rezervată întreprinderilor sociale: da/nu
6. Utilizarea clauzei de nediscriminare: da/nu
7. Utilizarea unei clauze sociale în documentul achiziției care vizează ocuparea forței de muncă, educația și formarea: da/nu
8. Utilizarea clauzei etice: relevantă și integrată în documentul achiziției/relevantă, dar neintegrată în documentul achiziției din motive specifice/nerelevantă – achiziția nu se referă la bunuri cu risc ridicat
9. Achiziții de soluții inovatoare: inovarea se situează într-o etapă precomercială de cercetare și dezvoltare/inovarea se situează atât în etapa precomercială, cât și în etapa comercială/Inovarea se situează în etapa comercială (achiziții publice de soluții inovatoare)/nu există niciun aspect inovator.

Lecții învățate

Monitorizarea utilizării instrumentului este necesară pentru a asigura eficacitatea acestuia. După observarea unei scăderi în ceea ce privește utilizarea raportată a APS între 2015 și 2016, Flandra a reușit să abordeze obstacole importante în calea țintei sale pentru 2020, inclusiv integrarea clauzelor de sustenabilitate în modelele de licitație și identificarea acordurilor-cadru în care sunt necesare acțiuni viitoare.

Surse

http://www.procuraplus.org/fileadmin/user_upload/Procura_case_studies/Procuraplus_case_study_Flanders.pdf și <https://overheid.vlaanderen.be/monitoring-duurzame-overheidsopdrachten%20>

Corelarea monitorizării APRS cu sistemele de raportare și procedurile de audit existente este cea mai eficace. Probabil, veți avea nevoie de ajustări ale sistemelor dumneavoastră, cum ar fi introducerea de noi câmpuri de date în software-ul de monitorizare. De asemenea, aveți în vedere efectuarea de audituri externe și independente ale performanței APRS, inclusiv o evaluare comparativă a performanței achizitorului public în raport cu performanța anterioară sau cu performanța altor organizații.

Analiza și îmbunătățirea APRS

Analizați periodic rezultatele monitorizării pentru a asigura progresul către atingerea țintelor și faptul că acțiunile aduc contribuția dorită la îndeplinirea obiectivelor.

Comunicați cu colegii și pe plan extern atunci când organizația își atinge țintele. Procesul de consultare și de stabilire a țintelor începe apoi din nou, asigurând îmbunătățirea continuă a obiectivelor sociale.

Schimbarea sistemică a pieței nu este posibilă dacă se obțin rezultate bune în cazuri izolate. APRS pot contribui la demonstrarea capacității pieței de a îndeplini standarde mai înalte, iar comunicarea acestui lucru poate contribui la o creștere suplimentară a așteptărilor părților interesate.

Bună practică

- Monitorizați punerea în aplicare a APRS și analizați periodic rezultatele, pentru a asigura progresul și a efectua ajustările necesare ale strategiei sau ale practicilor de achiziții publice.

CAPITOLUL 3

Identificarea nevoilor și planificarea achizițiilor publice

3.1. Rolul evaluării nevoilor în cadrul APRS

Evaluarea nevoilor poate fi prima etapă din ciclul de achiziții publice pentru APRS, înainte de lansarea unei licitații. Evaluarea nevoilor urmărește să asigure existența unei cereri reale de bunuri, servicii sau lucrări și să identifice modalitățile de a răspunde nevoilor în modul cel mai responsabil din punct de vedere social. Evaluarea nevoilor reale în termeni de rezultate stabilește domeniul de aplicare și natura cerințelor, permițând o reacție mai flexibilă și potențial eficientă din punctul de vedere al costurilor din partea pieței. În contextul APRS, evaluarea nevoilor se referă la:

- asigurarea faptului că achizițiile îndeplinesc cerințele sociale;
- proiectarea achizițiilor și a contractelor astfel încât să se permită flexibilitate în timp și să se asigure participarea unei game largi de organizații, inclusiv organizații ale economiei sociale și întreprinderi sociale, organisme non-profit sau de voluntariat; și
- sporirea impactului social și a rezultatelor sociale: verificarea faptului că achizițiile publice oferă oportunități de promovare a rezultatelor sociale și etice relevante.

Exemple de modalități în care evaluarea nevoilor poate afecta impactul social și rezultatele sociale în cadrul achizițiilor publice:

- O autoritate locală alege opțiuni de mobilitate mai flexibile și mai variate pentru a oferi o mai mare libertate de deplasare cu mijloacele de transport cetățenilor în vârstă și persoanelor cu handicap;
- O autoritate locală furnizează servicii sociale și de îngrijire adaptate nevoilor persoanelor, acordând o atenție deosebită aspectelor de gen ⁽⁷²⁾;
- Un departament al unei administrații publice include o clauză într-un contract de construcție care prevede oportunități de angajare și formare pentru șomeri și persoanele defavorizate;
- Un spital solicită unui furnizor de echipamente medicale transparență în cadrul lanțului său de aprovizionare pentru a monitoriza și a verifica condițiile de muncă ale lucrătorilor în colaborare cu organizațiile societății civile.

Evaluarea nevoilor are potențialul de a genera economii de bani, precum și beneficii sociale, aceasta fiind o parte esențială a etapei premergătoare achizițiilor publice. Aceasta poate necesita o schimbare a culturii în cadrul unei organizații – de la gândirea bazată pe numărul de unități achiziționate la analizarea modului de satisfacere a nevoilor în mod sustenabil și ținând seama de rezultatele sociale.

Consultarea utilizatorilor

Adesea, utilizatorii unui produs, ai unui serviciu sau ai unei lucrări nu sunt aceleași persoane care îl/o achiziționează. Aceștia pot fi alte persoane din cadrul aceleiași organizații, angajați ai unui alt organism public sau cetățeni (de exemplu, pacienți din spitale, rezidenți, elevi sau studenți). Consultarea poate identifica problemele sociale și garantează că licitația este concepută astfel încât să valorifice la maximum oportunitățile de a produce un impact social pozitiv. Următoarele tehnici pot fi utilizate pentru consultarea utilizatorilor înainte de lansarea unei proceduri de achiziții publice:

- lansarea unui chestionar sau a unui sondaj online pentru a determina nevoile și preferințele utilizatorilor;
- observarea și analizarea modelelor de utilizare existente;
- invitarea tuturor părților interesate relevante la o reuniune pentru a revizui practicile actuale și pentru a planifica împreună rezultate sociale îmbunătățite în cadrul următoarei achiziții publice; și/sau
- invitarea tuturor utilizatorilor să participe la demonstrațiile furnizorilor organizate în cadrul consultării preliminare a pieței (a se vedea secțiunea 3.2);
- punerea chestionarului la dispoziția persoanelor cu handicap.

⁽⁷²⁾ O evaluare a nevoilor se poate baza, de asemenea, pe analiza de gen. EIGE o definește ca fiind „o examinare critică a modului în care diferențele de gen în ceea ce privește rolurile, activitățile, nevoile, oportunitățile și drepturile/beneficiile afectează bărbații, femeile, fetele și băieții în anumite situații sau contexte. Analiza de gen examinează relațiile dintre femei și bărbați și accesul acestora la resurse și controlul acestora, precum și constrângerile cu care se confruntă în raporturile reciproce”; a se vedea: EIGE, Concepte și definiții privind integrarea perspectivei de gen

Consultarea utilizatorilor cu nevoi speciale de mobilitate în orașul Rotterdam (Țările de Jos)

Obiectivul achizițiilor publice

În Rotterdam, 30 000 de cetățeni cu nevoi speciale utilizează serviciile de transport. Există diferite servicii disponibile pentru diferite grupuri-țintă, ceea ce în trecut a condus la servicii fragmentate și uneori insuficiente. Municipality Rotterdam a decis să integreze toate serviciile de mobilitate, să își exploateze flotele într-un mod mai eficient și, drept urmare, să furnizeze servicii de transport care să răspundă cel mai bine nevoilor clienților lor.

Abordare

Municipality Rotterdam a întreprins o activitate de cercetare cuprinzătoare axată pe client pentru a descoperi care erau nevoile nesatisfăcute și tipurile de călătorii ale clienților care necesitau soluții multidisciplinare. Municipality a utilizat o procedură inovatoare bazată pe modelul „Forward Commitment Procurement” (achiziții publice bazate pe angajamente viitoare), în cadrul căreia a comunicat pieței nevoile sale sociale și rezultatele dorite înainte de lansarea licitației și a convenit să achiziționeze serviciul nou creat dacă acesta respecta specificațiile. Procesul de dialog cu piața a inclus reprezentanți ai grupurilor de utilizatori finali care oferă feedback direct.

Rezultate

Contractantul câștigător este un consorțiu format din diferiți actori de pe piață, inclusiv IMM-uri, care pune în aplicare în prezent un serviciu de transport centrat pe utilizator, cu mecanisme ce asigură o îmbunătățire constantă. Serviciul oferă personalizarea mobilității (inclusiv un buget personal pentru mobilitate), astfel încât Rotterdam să poată ține cont zilnic de preferințele și caracteristicile personale ale utilizatorilor. De asemenea, oferă sprijin personal și îndrumare pentru o mai mare independență în ceea ce privește deplasarea, astfel încât clienții să își sporească autonomia. În plus, șoferii sunt în contact direct cu organizațiile din domeniul bunăstării pentru a monitoriza și a răspunde nevoilor clienților. Vehiculele achiziționate sunt aproape în totalitate vehicule cu emisii zero (electrice), iar investiția anuală depășește 2 milioane EUR în ceea ce privește rentabilitatea socială a investițiilor.

Lecții învățate

Nu subestimați complexitatea și resursele necesare pentru un dialog constructiv. Începeți procesul din timp, astfel încât să puteți obține toate informațiile necesare în detaliu de la utilizatori și furnizori, evaluați aspectele juridice ale abordării și asigurați-vă că soluția personalizată se apropie cât mai mult de nevoile utilizatorilor.

Elaborarea unei declarații privind nevoile

Pe baza informațiilor colectate în timpul consultării utilizatorilor, ar trebui să fie posibilă formularea unei simple declarații privind nevoile, care să descrie motivul achiziției și să ia în considerare orice alternativă la achiziție.

Declarația privind nevoile poate fi utilizată atât pentru a elabora argumentele economice pentru achiziții, cât și pentru a informa furnizorii în timpul consultării preliminare a pieței și al licitațiilor. Principalele părți interesate, cum ar fi utilizatorii de servicii, cetățenii sau ONG-urile, pot fi invitate să revizuiască, să conteste și să aprobe declarația privind nevoile din perspectivă socială.

Bună practică

- Efectuați o evaluare a nevoilor ca una dintre primele activități ale procesului dumneavoastră de achiziții publice. Consultarea colegilor și a utilizatorilor finali vă ajută să vă asigurați că achiziționați produsul sau serviciul adecvat și într-un mod care poate oferi rezultate sociale pozitive.

Exemplu de APRS într-o declarație privind nevoile

Achizitorul public solicită reînnoirea unui contract de servicii de curățenie zilnică în toate clădirile municipale.

Pentru a-și îndeplini angajamentele în materie de politică socială, după consultarea angajaților actuali și a altor părți interesate, achizitorul public solicită executarea contractului ținând seama de următoarele considerente sociale:

- remunerarea echitabilă a angajaților, inclusiv pentru orele suplimentare lucrate;
- avansarea în carieră, inclusiv formarea și rotații adaptate pentru participarea la cursuri;

- echilibrarea angajamentelor profesionale/familiale, utilizând contracte cu normă întreagă și contracte cu fracțiune de normă cu rotații și ture favorabile vieții de familie;
- sănătatea la locul de muncă, prin utilizarea de produse de curățenie nedăunătoare.

3.2. Dialogul cu piața

Înainte de licitație, consultarea pieței este utilizată, de regulă, pentru identificarea potențialilor furnizori și a produselor și serviciilor relevante. Furnizorilor li se acordă timp și o înștiințare pentru pregătirea ofertei; de exemplu, întreprinderile tradiționale și cele sociale ar putea forma parteneriate pentru consolidarea rezultatelor sociale.

Unele proceduri – în special dialogurile competitive sau procedurile competitive cu negociere, pot permite, de asemenea, mai multe oportunități de dialog cu ofertanții pe parcursul procesului de licitație. În urma unei licitații, ofertanților ar trebui să li se ofere informații cu privire la rezultate și recomandări referitoare la modul în care își pot îmbunătăți oferta socială în cadrul viitoarelor licitații.

Dialogul cu piața pentru APRS poate contribui la:

- identificarea ofertanților potențiali și a soluțiilor cu impact social pozitiv;
- consolidarea capacității pieței de a răspunde nevoilor și cerințelor sociale;
- orientați proiectarea achiziției și a contractului astfel încât criteriile sociale să fie relevante, legate de obiectul contractului, realizabile și nediscriminatorii;
- sprijinirea furnizorilor în ceea ce privește depunerea unor oferte care au elemente sociale puternice; și
- furnizarea de feedback furnizorilor după încheierea procesului.

Printre beneficiile dialogului cu piața se numără îmbunătățirea planificării și a gestionării APRS, în special atunci când acesta este întreprins ca parte a unui proces de evaluare a nevoilor. Aceste activități îmbunătățesc, de asemenea, înțelegerea de către achizitorii publici a capacității potențialilor ofertanți de a îndeplini obiectivele și ambițiile sociale. Dialogul vă poate spori încrederea și credibilitatea în relația cu furnizorii, și mulți dintre aceștia salută posibilitatea de a reacționa la cerințele sociale înainte de lansarea procedurii de achiziții publice. Pe scurt, dialogul cu piața poate contribui la crearea condițiilor necesare pentru asigurarea APRS, atât la nivel intern, în cadrul achizitorului public, cât și pe piață.

3.2.1. Consultarea preliminară a pieței

Normele UE permit în mod specific consultarea preliminară a pieței, precum și consultarea cu furnizorii, precizând că ⁽⁷³⁾: „Înainte de a lansa o procedură de achiziție, autoritățile contractante pot desfășura consultări ale pieței în vederea pregătirii achiziției și pentru a informa operatorii economici cu privire la proiectele și cerințele lor în materie de achiziții”. Acestea mai prevăd că, în cadrul unei consultări a pieței, puteți solicita recomandări din partea unor experți independenți, autorități sau participanți la piață, cu condiția ca acest lucru să nu aibă ca efect denaturarea concurenței și să nu conducă la o încălcare a principiilor nediscriminării și transparenței.

În practică, este esențial să se asigure publicarea în mod transparent și cu suficient timp înainte a consultărilor preliminare ale pieței. În plus, se mai prevede că orice informații pe care le furnizați participanților în timpul consultării pieței trebuie puse, de asemenea, la dispoziția altor operatori economici care nu pot participa la consultarea pieței și că trebuie să se acorde suficient timp pentru depunerea ofertelor. Achizitorii publici au responsabilitatea de a se asigura că toți ofertanții sunt tratați în mod egal în cadrul procedurilor de achiziții, astfel încât consultarea pieței să nu conducă la un avantaj sau un dezavantaj necuvenit pentru un ofertant ⁽⁷⁴⁾.

3.2.2. Pregătirea pentru consultarea preliminară a pieței

Prima etapă a oricărui proces de consultare preliminară a pieței este de a analiza care ar trebui să fie rezultatele contractului dumneavoastră – inclusiv rezultatele sociale. Alegerea echipei potrivite din cadrul organizației dumneavoastră pentru a intra în contact cu piața este, de asemenea, o activitate pregătitoare importantă. Implicați personalul responsabil pentru achizițiile publice, personalul tehnic și managerii și, după caz, utilizatorii finali, precum și experții interni sau externi cu cunoștințe specializate privind elementele sociale ale contractului.

⁽⁷³⁾ Articolul 40 din Directiva 2014/24/UE. O dispoziție similară referitoare la contractele privind utilitățile este consacrată la articolul 58 din Directiva 2014/25/UE.

⁽⁷⁴⁾ În unele cazuri, consultarea pieței înainte de lansarea licitației, deși rămâne benefică pentru pregătirea achiziției, poate conduce la denaturări inevitabile ale concurenței. De exemplu, acest lucru se poate întâmpla atunci când conduce la avantaje pentru unul sau mai mulți concurenți în raport cu ofertanții potențiali care nu au participat la consultare. În aceste condiții, dacă nu se pot lua alte măsuri mai puțin intruzive pentru a asigura condiții de concurență echitabile (cum ar fi schimbul anumitor informații cu toți ofertanții sau o formulare adecvată a condițiilor de licitație), ar putea fi necesar să fie excluși candidații sau ofertanții care au fost implicați în pregătirea achiziției pentru a remedia astfel de denaturări.

În continuare, analizați piața pentru a vă gândi la modul în care furnizorii ar putea răspunde nevoilor sociale pentru produsul, serviciul sau lucrarea planificată. Printre întrebările pe care le puteți lua în considerare se numără:

- Este piața suficient de matură pentru a îndeplini cerințele sociale? Sunt furnizorii existenți capabili să răspundă nevoilor sociale sau există noi furnizori cu inovații sociale care intră pe piață?
- Va fi piața capabilă din punct de vedere tehnic să îndeplinească cerințele sociale? De exemplu, pot furnizorii să reacționeze la cererile de informații privind condițiile de muncă din cadrul lanțului de aprovizionare sau la clauzele de beneficii comunitare legate de crearea de locuri de muncă? Cum vor fi verificate și puse în aplicare astfel de angajamente?
- Câți furnizori pot furniza ceea ce este necesar? Capacitatea pieței înseamnă că va exista concurență pentru licitație sau vor putea cerințele sociale să restricționeze ofertele?
- Pot cerințele sociale să reunească furnizorii din diferite modele de afaceri, cum ar fi organizațiile economiei sociale și întreprinderile sociale, într-un mod inovator din punct de vedere social? Cum ar funcționa acest lucru și cum poate fi concepută licitația pentru a promova acest lucru?
- Furnizorii își desfășoară activitatea în mod diferit sau furnizează alte bunuri sau servicii în zone geografice diferite și cum ar afecta acest lucru aspectele sociale ale ofertei?

Activitățile de cercetare și analiză documentară a pieței specifice pot dezvălui soluții responsabile din punct de vedere social care sunt deja disponibile sau este posibil ca furnizorii să dezvolte deja noi produse și abordări care pot răspunde nevoilor sociale.

În cele din urmă, înainte de consultarea directă cu piața, discutați cu colegii din cadrul altor achizitori publici pentru a afla ce cumpără aceștia pentru a aborda problemele sociale și lecțiile învățate de ei. Înțelegerea a ceea ce funcționează (sau nu funcționează) la un alt achizitor public poate, de asemenea, să încurajeze factorii de decizie și colegii mai reticenti față de riscuri să adere la o nouă abordare socială a achizițiilor publice.

3.2.3. **Modalități de implicare a pieței**

Există mai multe strategii și metode de colaborare cu piața. Multe depind de resurse și de timpul disponibil, precum și de nivelul de inovare socială necesar.

Chestionare destinate furnizorilor și pieței

Chestionarele reprezintă o metodă utilă și relativ rapidă de a obține informații și de a măsura nivelul de interes și capacitatea furnizorilor de a oferi soluții sociale. Chestionarele ar trebui să facă obiectul unei publicități cât mai extinse, în speranța unei participări maxime a furnizorilor.

Analiza răspunsurilor primite ar trebui să contribuie la dezvoltarea domeniului de aplicare și a etapelor următoare ale strategiei și ale procesului de achiziții publice. Aveți grijă să nu utilizați datele pentru a oferi un avantaj direct sau indirect vreunui potențial furnizor, chiar dacă în mod neintenționat. Evitarea transparentă a unui astfel de avantaj ar trebui să fie un obiectiv al acestei abordări.

Anunțul de intenție

Un anunț de intenție (*Prior Information Notice* – PIN) este o metodă tipică de a informa piața în timp util cu privire la intenția de a atribui un contract/un acord-cadru și poate fi utilizat pentru a iniția un exercițiu de consultare a pieței. Un PIN este publicat pe site-ul Tenders Electronic Daily (TED), adresându-se operatorilor din afara regiunii dumneavoastră de origine, care pot avea abordări diferite în ceea ce privește aspectele sociale.

Un PIN nu creează nicio obligație de a iniția o procedură de achiziții publice și de a atribui un contract, dar, atunci când este posibil, ar trebui să conțină detalii și termene pentru achizițiile planificate, deoarece acest lucru contribuie la concentrarea atenției participanților. Nu uitați să indicați în PIN ce formă de răspuns solicitați de pe piață, fie completarea unui chestionar, răspunsuri individuale, fie participarea la un eveniment de consultare a pieței.

Plan de achiziții publice viitoare

Un plan de achiziții publice viitoare le oferă furnizorilor o notificare prealabilă cu privire la viitoarele oportunități de atribuire a unui contract și le permite să planifice și să se pregătească pentru a prezenta răspunsuri de bună calitate. Planurile pot include o declarație privind nevoile pentru a oferi furnizorilor informații mai specifice cu privire la nevoile și cerințele dumneavoastră sociale.

Evenimente de tip „întâlniri cu achizitorul/furnizorul”

Evenimentele în care potențialii achizitori se întâlnesc cu potențialii furnizori oferă un forum în cadrul căruia:

Municipalitatea Haarlem (Țările de Jos) consultă piața cu privire la soluțiile TIC responsabile din punct de vedere social

Obiectivele achizițiilor publice

În 2019, municipalitatea Haarlem a găzduit un eveniment de tip „întâlnire cu achizitorul” pentru furnizorii și revânzătorii de produse și servicii TIC. Scopul acestei consultări preliminare a pieței a fost de a analiza răspunsul actual al pieței și de a evalua disponibilitatea pieței de a include criteriile de atribuire și clauze contractuale responsabile din punct de vedere social în cadrul unei viitoare licitații pentru echipamente TIC.

Abordare

Înainte de eveniment, municipalitatea Haarlem a solicitat tuturor furnizorilor care doresc să participe la evenimentul de tip „întâlnire cu achizitorul” să pregătească în prealabil răspunsuri la întrebări specifice. Au fost incluse următoarele întrebări adresate furnizorilor:

1. Ce informații solicită aceștia de la un achizitor public în documentația de licitație pentru a-și documenta pe deplin soluțiile propuse de îmbunătățire a responsabilității lanțului de aprovizionare?
2. La ce standarde referitoare la responsabilitatea socială ar trebui să se aștepte achizitorul public ca fiind nivelul minim acceptabil de la un furnizor care are capacitatea necesară pentru această licitație?
3. Ar fi dispuși și capabili să divulge achizitorilor publici, la cerere, informații legate de programul lor privind responsabilitatea furnizorilor?
4. Sunt utilizate date privind performanța în materie de drepturile lucrătorilor și drepturile omului în deciziile de aprovizionare? Cum ar putea fi verificat acest lucru?
5. Întreprinderea lor sau lanțul de aprovizionare ia măsuri pentru a aborda impactul asupra drepturilor lucrătorilor și a drepturilor omului în faza de extracție a procesului de producție? Din nou, cum ar putea fi verificat acest lucru?
6. Dispun aceștia de un lanț de aprovizionare care poate: (a) îndeplini toate cerințele; și (b) poate fi mobilizat la scurt timp după atribuirea contractului?

Formatul evenimentului a dat furnizorilor posibilitatea de a oferi „pitch slams”, adică prezentări scurte cu scopul de a-i informa pe achizitorii publici cu privire la situația actuală și la ceea ce ar putea fi posibil ca răspuns la următoarea licitație. Un element-cheie al evenimentului a fost sesiunea „World Café”, care a oferit achizitorilor publici și furnizorilor posibilitatea de a discuta în amănunt direct pe teme abordate în cursul zilei. În acest caz, alți achizitori publici au fost invitați să participe la o întâlnire și să organizeze pentru a face schimb de idei cu furnizorii, multiplicând efectul angajamentului.

Rezultate

Prin schimbul de informații cu privire la viitoarea licitație a municipalității Haarlem și prin intermediul întrebărilor-cheie conexe trimise înainte de întâlnirea cu achizitorul, furnizorii și revânzătorii au fost în măsură să se pregătească în avans. Acest lucru este deosebit de important pentru sectoarele cu lanțuri de aprovizionare complexe, precum și cu criterii foarte exigente, deoarece nu se poate aștepta ca un reprezentant al unui furnizor să aibă o imagine de ansamblu completă asupra operațiunilor. Sesiunea „World Café” a avut ca rezultat noi perspective pentru municipalitatea Haarlem cu privire la viitoarea licitație, nu doar prin încurajarea noilor criterii de responsabilitate socială, ci și prin combinarea acestora cu un model de achiziții publice circulare.

Lecții învățate

Evenimentele de tipul „întâlnirilor cu achizitorul” au cel mai mare succes atunci când achizitorul are un obiectiv clar sau o nevoie identificată de a discuta cu piața. Acest lucru ar trebui comunicat în prealabil pentru a le permite furnizorilor să își analizeze propria poziție. Încercați să stabiliți un echilibru între furnizarea de informații, care pot canaliza discuțiile asupra agendei zilei, și evitarea încărcării furnizorilor cu prea multe informații. Pentru a primi informații esențiale, oferiți spațiu dedicat pentru schimburi directe, și nu doar sesiuni plenare.

- achizitorii pot discuta despre nevoile lor, inclusiv despre cerințele sociale;
- furnizorii pot furniza informații cu privire la produsele și serviciile lor și la modul în care pot executa contractele într-un mod responsabil din punct de vedere social; și
- alte părți interesate relevante, cum ar fi partenerii sociali sau ONG-urile, pot furniza informații de specialitate.

Mulți achizitori publici organizează evenimente de tip „întâlnire cu achizitorul”, în cadrul cărora furnizorii sunt invitați să participe la o zi a porților deschise și să se întâlnească cu persoanele responsabile de achiziționarea de bunuri și servicii specifice. Furnizorii pot afla mai multe despre oportunitățile contractuale și pot înțelege mai bine politicile și procedurile de achiziții publice. În unele cazuri, furnizorilor li se poate solicita, de asemenea, să își prezinte soluțiile și abordările.

3.2.4. *Dialogul în timpul și după procedura de atribuire*

Dialogul cu furnizorii în timpul unei licitații

Deși este nevoie de atenție pentru comunicarea cu ofertanții în timpul procesului oficial de achiziții publice, este în continuare posibilă colaborarea cu ofertanții cu privire la aspectele sociale ale ofertelor lor. Acest lucru este valabil în special pentru anumite proceduri, cum ar fi dialogul competitiv, procedura competitivă cu negociere sau procedurile din cadrul regimului simplificat (a se vedea secțiunile 3.4 și 4.1.1). În cadrul acestor proceduri, ar putea fi posibilă îmbunătățirea aspectelor sociale ale ofertelor inițiale ale ofertanților, prin furnizarea de feedback pe baza criteriilor de atribuire a licitației.

Implicarea pieței pentru articole de îmbrăcăminte de lucru produse în mod responsabil din punct de vedere social în Gent (Belgia)

Obiectivul achizițiilor publice

În 2014, municipalitatea Gent și-a actualizat politica în materie de achiziții publice pentru a include obiective sociale precum încurajarea ocupării forței de muncă în rândul grupurilor defavorizate, stimularea creșterii economice locale și integrarea standardelor internaționale și a principiilor comerțului echitabil. În 2016, municipalitatea Gent, împreună cu Asociația orașelor și localităților flamande (VVSG), s-au angajat în misiunea de a achiziționa articole de îmbrăcăminte de lucru mai echitabile. Principalele obiective au vizat integrarea garanțiilor privind convențiile internaționale în domeniul muncii și creșterea transparenței de-a lungul lanțului de aprovizionare cu produse textile.

Abordare

Municipalitatea Gent a adoptat procedura de achiziții publice în trei etape: în prima etapă, s-a efectuat o analiză a licitațiilor publice anterioare, căutând cele mai bune practici din regiunea Flandra în ceea ce privește includerea sustenabilității în specificațiile privind articolele de îmbrăcăminte de lucru. În cadrul celei de a doua etape, municipalitatea Gent și VVSG au efectuat un amplu studiu de piață care a evaluat gradul de pregătire a pieței, transparența lanțurilor de aprovizionare și potențialul etichetelor din sector și a colectat punctele de vedere ale furnizorilor cu privire la cererea sustenabilă și la utilizarea clauzelor sociale în achizițiile publice. Municipalitatea Gent a înțeles că piața nu era pregătită să atingă nivelurile necesare de performanță de mediu și socială, astfel încât, în cea de a treia etapă, a creat pentru furnizori un Set de instrumente pentru articole de îmbrăcăminte de lucru produse în mod responsabil din punct de vedere social, care le oferă acestora orientări de îmbunătățire pe parcursul contractelor. Municipalitatea a împărțit acordul-cadru în cinci loturi care necesitau niveluri diferite de performanță socială și de mediu, setul de instrumente definind fiecare nivel și dovezile pe care ofertanții trebuiau să le prezinte. Setul de instrumente detaliază, de asemenea, traseul către obținerea unor articole de îmbrăcăminte de lucru mai responsabile, pe care furnizorii se angajează să îl urmeze prin clauze contractuale.

Rezultate

Atunci când este posibil, articolele de îmbrăcăminte de lucru achiziționate sunt fabricate în prezent din bumbac ecologic și cu etichetă Fair trade, precum și din poliester reciclat. Maturitatea considerentelor sociale variază în funcție de categoria articolelor de îmbrăcăminte, fiind formulate ambiții diferite. Furnizorilor li s-a solicitat asigurarea transparenței în lanțul de aprovizionare, dar nivelul de transparență a fost mai ridicat într-o categorie decât în altele. În general, obiectivul a fost de a stimula contractantul să participe la un proces de îmbunătățire continuă a condițiilor sociale pe parcursul acordului-cadru. Performanța furnizorilor este verificată de părți terțe, care lucrează în parteneriat cu municipalitatea Gent pentru a aduce îmbunătățiri.

Lecții învățate

Piața este dispusă să coopereze pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă din lanțul de aprovizionare, dar furnizorii trebuie să fie implicați, stimulați și sprijiniți în acest sens. Clauzele contractuale reprezintă doar o parte a soluției; pentru a avea succes, dialogul și parteneriatul cu furnizorii sunt esențiale, iar acest lucru ar trebui să înceapă înainte de lansarea licitației și să continue pe durata executării unui contract.

Informarea furnizorilor ulterior licitației

Transmiteți-le ofertanților respinși în urma unei licitații informații cu privire la motivele pentru care propunerea lor nu a fost satisfăcătoare și explicați-le cum s-a stabilit acest lucru pe baza criteriilor sociale. O informare poate aborda preocupările ofertanților, poate colecta feedback cu privire la procesul de achiziții publice (inclusiv criteriile sociale) și poate încuraja furnizorii să își îmbunătățească oferta socială pentru următoarea oportunitate de achiziții publice. În plus, o evaluare a motivelor care au stat la baza succesului cu furnizorul câștigător poate implica discutarea punctelor forte și a punctelor slabe ale elementelor sociale din ofertă, precum și punerea în aplicare și monitorizarea pe parcursul contractului.

3.2.5. Gestionarea riscurilor în cadrul dialogului cu piața

Realizați un dialog atent cu piața și în așa fel încât să se evite denaturarea concurenței. Printre riscurile potențiale se numără:

- avantajarea inechitabilă a unui furnizor, de exemplu prin modelarea specificației în favoarea unui furnizor sau a unei soluții potențiale;
- implicarea într-un mod care dezavantajează unul sau mai mulți furnizori sau
- nerespectarea obligației de a proteja drepturile de proprietate intelectuală ale unui furnizor sau informațiile sensibile din punct de vedere comercial.

Printre măsurile care contribuie la gestionarea riscurilor implicate în dialogul cu piața se numără:

- planificarea modului și a momentului în care interacționați cu piața;
- asigurarea unui proces clar pentru toți furnizorii și gestionarea așteptărilor;
- tratarea tuturor furnizorilor în mod egal – nediscriminare;
- împărtășirea acelorași informații cu toți furnizorii;
- ținerea evidenței reuniunilor;
- asigurarea faptului că aceleași informații sunt puse la dispoziție ca parte a documentelor achiziției; și
- acordarea de timp suficient pentru depunerea ofertelor – inclusiv de către cei care nu au participat la consultarea pieței.

Consultarea pieței se poate dovedi descurajatoare, dar beneficiile sociale pot fi semnificative dacă procesul poate modela piața în mod transparent pentru a oferi noi soluții care să răspundă cu adevărat nevoilor utilizatorilor.

Bune practici

- Asigurați-vă că studiați piața înainte de a colabora cu furnizorii. Cu cât aveți mai multe cunoștințe despre inovațiile sociale și posibilitățile de îmbunătățire, cu atât mai realistă va fi declarația dumneavoastră privind nevoile, ceea ce va conduce la un dialog productiv și relevant.
- Dialogul eficient cu piața poate necesita timp și resurse, dar sunt disponibile diferite opțiuni. Analizați metoda care este proporțională cu mijloacele, dimensiunea și valoarea achiziției, precum și riscurile sociale implicate.

3.3. Ce tip de contract?

Conceperea contractelor poate juca un rol esențial în determinarea impactului social al achizițiilor publice.

Dimensiunea și durata contractului

Asigurați-vă că dimensiunea contractului nu reprezintă un obstacol în calea participării organizațiilor care pot oferi valoare socială, inclusiv a IMM-urilor, a organizațiilor economiei sociale și a întreprinderilor sociale. Contractele mai mici, inclusiv împărțirea contractelor pe loturi, pot facilita accesul organizațiilor care sunt deja active în furnizarea de beneficii sociale, deoarece dimensiunea poate fi mai adecvată capacităților lor de producție. Cu toate acestea, contractele prea mici pot limita domeniul concurenței și pot restrânge posibilitățile de investiții în rezultate sociale. Rețineți că este interzisă subdivizarea unui contract cu scopul de a eluda obligațiile UE, cu excepția cazului în care acest lucru este justificat în mod obiectiv ⁽⁷⁵⁾.

⁽⁷⁵⁾ Articolul 5 alineatul (3) din Directiva 2014/24/UE, articolul 16 alineatul (3) din Directiva 2014/25/UE și articolul 8 alineatul (4) din Directiva 2014/23/UE.

Durata contractului poate juca, de asemenea, un rol semnificativ în stabilirea domeniului de aplicare al beneficiilor sociale. Contractele cu durată scurtă, de un an sau mai mică, pot îngreuna investițiile și rezultatele sociale ale contractantului. Acest lucru este valabil în special în cazul în care se introduc noi metode sau sisteme, de exemplu, pentru monitorizarea drepturilor omului de-a lungul lanțului de aprovizionare sau pentru formarea personalului anterior șomer. Astfel de inițiative necesită timp pentru a se așeza și a demonstra rezultatele; prin urmare, țineți seama de acest lucru atunci când luați decizii cu privire la durata contractului. În cazul în care durata contractului este insuficientă, aceasta poate afecta, de asemenea, calitatea și continuitatea unui serviciu. Acest lucru poate avea efecte negative asupra anumitor beneficiari ai serviciilor (cum ar fi persoanele aflate în situații vulnerabile). Una dintre abordări este aceea de a condiționa reînnoirea/prelungirea contractelor de obținerea unor rezultate sociale specifice, precum și de o performanță generală satisfăcătoare.

Utilizarea loturilor

Normele UE subliniază posibilitatea împărțirii contractelor în loturi și prevăd obligația achizitorilor publici să ofere explicații în situațiile în care se ia decizia de a nu face acest lucru ⁽⁷⁶⁾. Utilizarea loturilor în cadrul APRS poate garanta că operatorii, organizațiile economiei sociale sau întreprinderile sociale mai mici pot concura – deoarece este posibil ca aceștia să nu fie în măsură să furnizeze toate aspectele unui contract de mari dimensiuni. De asemenea, este posibil să se limiteze numărul de loturi atribuite unui singur ofertant, pe baza unor criterii obiective și nediscriminatorii, stabilite în prealabil ⁽⁷⁷⁾. Utilizarea loturilor vă poate ajuta să vă asigurați că mai multe organizații sunt implicate în furnizarea de beneficii sociale.

Achizitorii publici pot decide cum să definească loturile, de exemplu în funcție de:

- tipul de livrabil;
- dimensiunea contractelor individuale; sau
- zona geografică de livrare.

Consultarea preliminară a pieței (a se vedea secțiunea 3.2) vă poate oferi informații cu privire la modul de împărțire a loturilor într-un mod care să corespundă pieței și să încurajeze cel mai bun raport calitate-preț.

Puteți accepta oferte pentru loturi combinate, precum și pentru loturi individuale. În primul caz, trebuie să specificați în anunțul de participare care sunt loturile care pot fi combinate. În schimb, puteți alege să limitați numărul de loturi pentru care un furnizor poate prezenta oferte și numărul maxim de loturi pe care orice furnizor are dreptul să le câștige.

Decizia de a nu atribui un contract pe loturi poate fi adecvată în cazul în care loturile ar putea:

- restrânge concurența;
- risca să facă executarea contractului excesiv de dificilă din punct de vedere tehnic sau de costisitoare; sau
- submina executarea contractului prin necesitatea de a coordona diferiți contractanți pentru loturi.

Alegerea acordului-cadru sau a contractului

Una dintre modalitățile de creștere a eficienței procedurii de achiziții în punerea în aplicare a APRS poate fi atribuirea de acorduri-cadru. Un acord-cadru poate fi încheiat cu unul sau mai mulți agenți economici și permite acordarea de contracte multiple fără repetarea întregii proceduri de achiziții. Acordurile-cadru pot contribui la APRS, permițând o mai mare flexibilitate în atribuirea contractelor și, de asemenea, pot spori stimulentele pentru furnizori pentru a oferi soluții cu beneficii sociale mai mari, datorită potențialului de a câștiga contracte multiple și, prin urmare, de a recupera orice cheltuieli suplimentare legate de punerea în aplicare a acestor soluții.

Capitolul 5 conține informații suplimentare cu privire la punerea în aplicare a APRS prin intermediul clauzelor acordului-cadru și al clauzelor contractului, inclusiv al celor referitoare la subcontractanți.

Bună practică

- Analizați într-un stadiu incipient modul în care tipul și durata contractului ar putea afecta valoarea socială a ofertei. Puteți întreba furnizorii, în cadrul consultării pieței, ce tip de contract sau de acord-cadru le-ar permite cel mai bine să obțină rezultate sociale.

⁽⁷⁶⁾ Considerentul 78 și articolul 46 alineatul (1) din Directiva 2014/24/UE, considerentul 87 și articolul 65 alineatul (1) din Directiva 2014/25/UE. Administrațiile publice naționale pot alege, de asemenea, să impună obligativitatea împărțirii contractelor în loturi pentru anumite tipuri de contracte.

⁽⁷⁷⁾ Articolul 46 alineatul (2) din Directiva 2014/24/UE, articolul 65 alineatul (2) din Directiva 2014/25/UE.

3.4. Alegerea unei proceduri

Directivele 2014/24/UE și 2014/25/UE prevăd posibilitatea de a alege între cinci proceduri de achiziții publice ⁽⁷⁸⁾:

- Procedura deschisă – ofertele pot fi depuse de orice operator;
- Procedura restrânsă – sunt selectați cel puțin cinci ofertanți pentru a depune oferte pe baza unor criterii obiective;
- Procedura competitivă cu negociere – sunt selectați cel puțin trei ofertanți pentru a depune oferte pe baza unor criterii obiective; ofertele pot fi negociate;
- Dialogul competitiv – cel puțin trei candidați sunt aleși pentru a furniza soluții pe baza unei descrieri a cerințelor achizitorului public; și
- Parteneriatul pentru inovare – cel puțin trei candidați sunt aleși pentru a dezvolta și a furniza bunuri sau servicii care nu există încă pe piață, utilizând o structură contractuală etapizată.

Trebuie reținut că, în temeiul Directivei 2014/24/UE, procedura competitivă cu negociere și dialogul competitiv pot fi utilizate numai în situații specifice ⁽⁷⁹⁾ și, în orice caz, ar trebui să invitați un număr de candidați care să asigure o concurență reală. APRS sunt posibile în oricare dintre aceste proceduri, dar abordarea exactă poate să difere în funcție de cea aleasă.

În cadrul unei proceduri deschise, orice furnizor poate depune oferte, dar puteți evalua capacitatea tehnică și profesională (inclusiv experiența anterioară) pe baza unor criterii de tip admis/respins, fie înainte, fie după evaluarea ofertelor. Procedurile cu mai multe etape (și anume toate, cu excepția procedurii deschise) oferă posibilitatea de a selecta ofertanții în prealabil pe baza unor criterii, care pot include capacitatea de a furniza aspectele sociale ale contractului. Capitolul 4 conține informații suplimentare cu privire la evaluarea capacității tehnice și profesionale în cadrul APRS.

Utilizarea dialogului cu ofertanții: licitația pentru servicii de îngrijire pe timp de zi a adulților cu nevoi complexe

Obiectivele achizițiilor publice

Scottish Borders Council a dorit să își dezvolte serviciile de îngrijire pe timp de zi pentru adulții cu nevoi complexe. Consiliul a revizuit serviciile, inclusiv printr-o consultare cu utilizatorii, și a urmărit să îmbunătățească personalizarea și flexibilitatea serviciilor de îngrijire pentru a răspunde nevoilor individuale. Provocarea pentru Consiliu a fost de a atrage o serie de posibili furnizori, inclusiv organizații precum întreprinderile sociale, pentru a participa la licitații pentru acest nou tip de contract flexibil, având în vedere numărul limitat de potențiali furnizori.

Abordare

Consiliul a utilizat mai întâi un proces standard de achiziții publice, dar nicio ofertă nu a îndeplinit cerințele pentru furnizarea flexibilă a serviciilor adecvate. Apoi a dezvoltat o abordare care a inclus sesiuni de dialog cu mai mulți furnizori din sectorul terțiar. Echipa de achiziții publice a elaborat un pachet de informare care a explicat procesul și a oferit o bază pentru mai multe sesiuni de dialog cu fiecare furnizor desfășurate pe parcursul unei luni. Furnizorilor li s-a permis să își prezinte planurile în fața utilizatorilor serviciilor și îngrijitorilor acestora. Acest dialog a permis părților interesate să colaboreze cu potențialii furnizori pentru a înțelege și a-și aduce contribuția la caietul de sarcini final. Modelul final elaborat în colaborare a fost discutat cu toate părțile implicate și apoi prezentat în ultima parte a procesului de achiziții publice. Ofertele rezultate au fost evaluate și a fost atribuit un contract.

Rezultate

Modelul realizat în colaborare a condus la oferte mai numeroase și de o calitate superioară, cu un răspuns mai bun decât se preconizase inițial. Licitația a dus la reducerea numărului de persoane care călătoresc în afara zonei lor pentru a avea acces la servicii de îngrijire și la un câștig de eficiență în valoare de 200 000 GBP pe o perioadă de cinci ani, obținut prin intermediul modelului de achiziții publice. Contractul a definit, de asemenea, obligația contractanților de a furniza serviciile într-un mod care se aplică tuturor utilizatorilor finali, asigurând satisfacerea nevoilor individuale, precum și a cerințelor Consiliului.

⁽⁷⁸⁾ A se vedea capitolul I din Directiva 2014/24/UE (în special articolele 26-31), capitolul I din Directiva 2014/25/UE (în special articolele 44-49).

⁽⁷⁹⁾ Articolul 26 alineatul (4) din Directiva 2014/24/UE. În temeiul Directivei 2014/25/UE, dialogul competitiv și procedura de negociere cu publicare prealabilă pot fi utilizate fără o justificare specială.

Lecții învățate

Implicarea colectivă a furnizorilor, a părților interesate și a Consiliului a creat beneficii care au depășit așteptările. În special, persoanele cu dificultăți de învățare și îngrijitorii acestora au rămas implicați pe tot parcursul procesului, ceea ce a creat un sentiment de adeziune la noul serviciu. Procesul flexibil de colaborare a oferit furnizorului din sectorul terțiar oportunități semnificative de a interacționa cu persoanele care utilizează serviciul și a contribuit la informarea în vederea depunerii ofertei. Astfel cum a afirmat furnizorul: „Posibilitatea de a te întâlni cu familiile și cu funcționarii într-un stadiu incipient ne-a permis să răspundem mai bine nevoilor specifice ale grupului de clienți identificat”.

Dimensiunea pieței relevante care oferă soluții responsabile din punct de vedere social, obiectul și domeniul specific de aplicare al achiziției avute în vedere, precum și complexitatea acesteia, pot contribui, de asemenea, la alegerea procedurii. Dacă este o achiziție relativ simplă și standard și există doar câțiva furnizori care pot furniza produsul/serviciul, atunci o procedură deschisă ar putea fi eficientă. În schimb, procedura restrânsă ar putea fi mai convenabilă în cazul în care produsul/serviciul necesită capacități financiare și tehnice importante și poate fi furnizat de un număr mare de furnizori, întrucât puteți stabili numărul maxim de candidați care vor fi invitați să participe ⁽⁸⁰⁾. În cazul în care domeniul de aplicare specific al contractului este mai complex, specificațiile tehnice nu pot fi stabilite cu suficientă precizie sau sunt necesare soluții inovatoare, ați putea prefera să utilizați procedura competitivă cu negociere sau dialogul competitiv, cu condiția îndeplinirii condițiilor de acces. Termenele minime pentru fiecare procedură sunt stabilite în directive. Acestea fac obiectul unei cerințe generale de a acorda suficient timp în funcție de complexitatea contractului ⁽⁸¹⁾. La stabilirea termenelor, se ia în considerare calitatea și complexitatea răspunsurilor preconizate – perioadele scurte de licitație pot fi uneori contraproductive dacă înseamnă că trebuie să se aloce mai mult timp pentru clarificarea propunerilor.

Unii achizitori publici s-ar putea teme că APRS vor face mai dificilă sarcina ofertanților să răspundă criteriilor din cadrul procedurii de ofertare și se tem că nu vor primi oferte valabile. O modalitate de a aborda această preocupare este consultarea pieței, discutată mai sus. Unele proceduri permit o mai mare interacțiune cu ofertanții, putând fi utilizate și pentru a asigura un răspuns adecvat la criteriile sociale. De exemplu, în cadrul unei proceduri competitive cu negociere, este posibil să se negocieze aspecte ale performanței sociale (peste orice cerințe minime stabilite) și modalitățile de raportare care se vor aplica. Procedurile de tipul dialogului competitiv și al parteneriatului pentru inovare pot contribui la abordarea problemelor sociale complexe, permițând ofertanților să dezvolte și să perfecționeze noi soluții.

În temeiul Directivei 2014/24/UE, dialogul competitiv sau procedura competitivă cu negociere poate fi utilizat(ă) atunci când piața nu poate satisface nevoile achizitorului public fără adaptarea soluțiilor disponibile imediat sau dacă sunt necesare soluții de proiectare sau inovatoare suplimentare ⁽⁸²⁾. De asemenea, este posibilă utilizarea acestor proceduri pentru contractele care fac obiectul regimului simplificat, ceea ce vă poate permite o mai mare flexibilitate procedurală (a se vedea secțiunea 4.2).

Aceste proceduri pot duce la inovare socială și la o mai bună înțelegere a posibilităților de creștere a valorii sociale, dar necesită angajarea de resurse și expertiză pentru a fi gestionate. O soluție mai simplă poate fi desfășurarea unei consultări preliminare a pieței înaintea unei proceduri deschise sau restrânse.

În cele din urmă, achiziția înainte de comercializare („pre-commercial procurement” – PCP) ⁽⁸³⁾ poate fi utilă în cazurile în care trebuie să dezvoltați soluții inovatoare pentru a răspunde nevoilor dumneavoastră, inclusiv în cazul în care sunt în joc obiective sociale ⁽⁸⁴⁾. PCP le permite achizitorilor publici să compare soluțiile alternative potențiale și să aleagă soluția cea mai potrivită pentru a răspunde unei nevoi specifice a publicului. Autoritățile publice o pot utiliza pentru a achiziționa servicii de cercetare și dezvoltare de la mai mulți furnizori concurenți în paralel, pentru a compara abordările alternative și a identifica soluțiile care prezintă cel mai bun raport calitate-preț.

⁽⁸⁰⁾ Articolul 65 din Directiva 2014/24/UE, articolul 46 din Directiva 2014/25/UE.

⁽⁸¹⁾ Articolul 47 din Directiva 2014/24/UE, articolul 66 din Directiva 2014/25/UE, articolul 39 din Directiva 2014/23/UE.

⁽⁸²⁾ Articolul 26 alineatul (4) din Directiva 2014/24/UE. În temeiul Directivei privind utilitățile publice, dialogul competitiv și procedura de negociere cu publicare prealabilă pot fi utilizate fără o justificare specială.

⁽⁸³⁾ PCP este exclusă din domeniul de aplicare al directivelor privind achizițiile publice (a se vedea articolul 14 din Directiva 2014/24/UE și articolul 32 din Directiva 2014/25/UE). PCP nu acoperă utilizarea producției la scară largă pentru volumele comerciale de produse finite, care intră în domeniul de aplicare al directivelor privind achizițiile publice. Pentru mai multe informații privind PCP, avantajele și limitările sale, a se vedea <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/pre-commercial-procurement>

⁽⁸⁴⁾ Pentru un exemplu concret al modului în care se poate utiliza PCP pentru a furniza servicii de îngrijire unui număr mai mare de utilizatori, a se vedea <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/bioservo-technologies-gives-humans-robotic-super-strength-cyborgs>

Bune practici

- Atunci când luați o decizie cu privire la procedură, analizați factorii APRS, inclusiv capacitatea actuală a pieței de a vă satisface cerințele sociale, precum și calitatea și cantitatea preconizată a ofertelor.
- Procedurile flexibile pot contribui la asigurarea unui răspuns adecvat la criteriile sociale, permițând o interacțiune mai strânsă cu ofertanții.

3.5. Definirea și contestarea specificațiilor

Având în vedere că specificațiile pot determina domeniul de aplicare al APRS într-un anumit contract, precum și impactul asupra domeniului concurenței, este esențial ca acestea să fie corecte. O modalitate de a asigura acest lucru este aceea de a permite părților interesate să prezinte observații cu privire la proiectele de specificații în cadrul consultării pieței. Un proces intern de contestare a specificațiilor poate fi, de asemenea, util.

Secțiunea 4.4 analizează utilizarea specificațiilor de performanță sau a celor bazate pe rezultate pentru APRS. Depășirea unei specificații tehnice restrânse pentru un produs sau serviciu și exprimarea cerințelor în termeni funcționali pot genera inovații sociale și idei noi de pe piață. De exemplu, precizând:

- transportul complet accesibil pentru toate persoanele, inclusiv pentru cele cu handicap, în locul autobuzelor cu acces pentru scaune cu rotile;
- arhitectura accesibilă pentru a răspunde nevoilor persoanelor cu handicap, în locul concentrării asupra unui singur tip, cum ar fi, de exemplu, semnalizarea clădirii cu ajutorul alfabetului Braille sau al sistemelor audio; sau
- transparența lanțurilor de aprovizionare și un proces de monitorizare a drepturilor lucrătorilor pentru produsul oferit, în loc să se impună doar respectarea cerințelor OIM.

Concentrarea din timp asupra elaborării specificațiilor poate îmbunătăți rezultatele sociale ale unui contract. Procesele de evaluare a nevoilor, consultarea pieței și alegerea formei de contract și a procedurii descrise mai sus asigură obținerea unor rezultate sociale mai relevante și mai realiste.

Bună practică

- Planificarea achizițiilor responsabile social este la fel de importantă ca alegerea caietului de sarcini și a criteriilor. Dacă este posibil și adecvat, consultați-vă cu personalul și cu utilizatorii finali cu privire la nevoile sociale, stabiliți contacte cu piața pentru a vă prezenta obiectivele și pentru a obține feedback din partea furnizorilor și alegeți abordarea în materie de achiziții publice care are potențialul de a obține cele mai bune rezultate sociale.

3.6. Utilizarea câmpurilor opționale în formularele standard

Începând cu 25 octombrie 2023, achizitorii publici vor trebui să completeze formulare standard ⁽⁸⁵⁾ (formulare electronice) noi și actualizate, care să le permită să furnizeze informații cu privire la utilizarea considerentelor sociale și a criteriilor de accesibilitate în cadrul achizițiilor lor (pentru aspectele legate de accesibilitate, inclusiv în formularele standard, a se vedea secțiunea 4.4.1). Formularele standard actualizate vor include un câmp opțional în care puteți indica faptul că urmăriți un obiectiv social prin procedura de achiziții publice. Prin utilizarea acestei opțiuni veți contribui la colectarea și analizarea mai exactă a datelor privind utilizarea APRS în țara dumneavoastră și în întreaga UE.

Punerea în aplicare corespunzătoare a formularelor electronice reprezintă o investiție. Aceasta necesită timp și resurse suficiente, dar va aduce beneficii considerabile în ceea ce privește timpul economisit pentru toți cei implicați în punerea în aplicare și pentru toți utilizatorii. În special, spre deosebire de formularele standard anterioare, formularele electronice sunt menite să fie completate în mare măsură automat de sistemele de achiziții publice electronice, nu de utilizatori, reducând astfel în mod semnificativ sarcina administrativă. Formularele electronice pot fi adaptate la nevoile naționale. Pentru a înțelege mai bine procesul și opțiunile, consultați Manualul de punere în aplicare a politicii privind formularele electronice ⁽⁸⁶⁾.

⁽⁸⁵⁾ Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2019/1780 al Comisiei din 23 septembrie 2019 de stabilire a formularelor standard pentru publicarea anunțurilor în domeniul achizițiilor publice și de abrogare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2015/1986 (formulare electronice) (JO L 272, 25.10.2019, p. 7).

⁽⁸⁶⁾ A se vedea https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/digital/eforms_ro

CAPITOLUL 4

Procedura de achiziții

Acest capitol analizează mai atent modul în care puteți pune în aplicare APRS în timpul procesului de atribuire a contractului. Acesta se concentrează asupra oportunităților oferite de directivele privind achizițiile publice și urmărește etapele licitației, de la definirea obiectului contractului până la identificarea ofertei câștigătoare. Pe baza evaluării nevoilor și a planificării discutate în capitolul 3, organizația dumneavoastră poate alege care dintre abordările prezentate aici este adecvată pentru contractul dumneavoastră. Această alegere implică adesea utilizarea mai multor măsuri APRS, de exemplu combinarea criteriilor de excludere și de atribuire.

Fiecare secțiune include exemple de la achizitori publici reali și recomandări privind acțiunile care trebuie întreprinse.

4.1. Definirea obiectului contractului și identificarea normelor relevante

Directivele privind achizițiile publice nu prevăd o abordare universală pentru toate contractele de achiziții publice. Achizitorii publici pot alege dintr-o serie de proceduri și tehnici, iar unele contracte sau acorduri financiare nu sunt reglementate deloc de normele privind achizițiile publice – de exemplu, contractele de muncă sau serviciile neeconomice de interes general⁽⁸⁷⁾. Pentru achizițiile care fac obiectul directivelor privind achizițiile publice, stabilirea obiectului contractului este fundamentală.

Legătura cu obiectul contractului

Articolul 67 alineatul (3) din Directiva 2014/24/UE și articolul 82 alineatul (3) din Directiva 2014/25/UE explică la ce se referă „legătura cu obiectul”. Criteriile sunt considerate a fi legate de obiectul contractului în cazul în care se referă la lucrările, produsele sau serviciile care urmează să fie furnizate în temeiul contractului din orice punct de vedere și în orice stadiu al ciclului lor de viață, inclusiv factorii implicați:

- (a) în procesul specific de producție, furnizare sau comercializare a acestor lucrări, produse sau servicii; sau
- (b) într-un proces specific pentru un alt stadiu al ciclului lor de viață,

chiar și în cazul în care acești factori nu fac parte din structura lor materială.

O modalitate de a ilustra această idee este de a vă gândi că, dacă cumpărați doar mere, nu puteți cere ofertanților să producă și portocale. Cu toate acestea, puteți solicita informații cu privire la condițiile în care aceștia produc merele, inclusiv cu privire la factorii care ar putea să nu fie evidențiți din examinarea produsului final (de exemplu, condițiile de muncă).

Alte exemple din prezentul capitol ilustrează modul în care legătura cu obiectul se aplică criteriilor APRS în fiecare etapă a unei licitații și ce abordări nu îndeplinesc această cerință.

În mod normal, obiectul contractului se prezintă sub forma unei scurte descrieri a bunurilor, serviciilor sau lucrărilor pe care intenționați să le achiziționați. Pentru procedurile care depășesc pragurile UE, acesta apare în anunțul de participare, împreună cu codurile relevante din Vocabularul comun privind achizițiile publice (CPV). Acestea permit pieței să cunoască exact ce doriți să cumpărați și asigură faptul că operatorii interesați pot afla mai multe despre oferta dumneavoastră. Codurile CPV sunt, de asemenea, importante, deoarece stabilesc regimul juridic prevăzut de directive care se aplică contractului. În cazul serviciilor sociale și al altor servicii specifice achiziționate sub forma unui contract de achiziții publice, directivele privind achizițiile publice prevăd un „regim simplificat”, care permite o mai mare flexibilitate în procesul de atribuire a contractelor⁽⁸⁸⁾. CPV stabilește dacă regimul simplificat acoperă contractul și dacă acesta poate fi rezervat organizațiilor cu misiune de serviciu public (a se vedea secțiunea 4.3).

Decizia cu privire la obiectul contractului este, de asemenea, esențială pentru identificarea oportunităților relevante de aplicare a criteriilor sociale în cadrul procesului de licitație. De fapt, directivele privind achizițiile publice clarifică faptul că achizitorii publici pot aplica criteriile sociale pe tot parcursul procesului de achiziții publice, atât timp cât aceste criterii au legătură cu obiectul contractului (a se vedea caseta de mai sus pentru mai multe informații cu privire la ceea ce înseamnă acest lucru). Tabelul de mai jos oferă câteva exemple de tipuri diferite de contracte, normele aplicabile și potențialele abordări APRS.

⁽⁸⁷⁾ Servicii precum poliția, justiția și sistemele de securitate socială prevăzute de lege nu fac obiectul legislației europene specifice sau al normelor privind piața internă și concurența.

⁽⁸⁸⁾ Titlul III (articolele bugetare 74-77) din Directiva 2014/24/UE, articolele 91-94 din Directiva 2014/25/UE, articolul 19 din Directiva 2014/23/UE. A se vedea secțiunea 4.2 de mai jos.

Tabelul 4.1

Exemple de abordări APRS care au legătură cu obiectul unui contract

Obiect	Norme aplicabile	Exemplu de abordare APRS
Furnizarea de uniforme spitalicești (valoare estimată la 300 000 EUR)	Directiva 2014/24/UE (acoperită integral)	<ul style="list-style-type: none"> — Criterii de excludere și de selecție pentru asigurarea de practici etice de muncă de-a lungul lanțului de aprovizionare — Criteriile de atribuire includ o trimitere la etichete terțe care certifică producția etică — Clauzele contractuale consolidează angajamentele și permit monitorizarea lanțului de aprovizionare — Specificațiile tehnice prevăd obligații de asigurare a accesibilității și a incluziunii persoanelor cu handicap
Servicii de îngrijire pentru tinerii vulnerabili (valoare estimată la 1 milion EUR)	Directiva 2014/24/UE (regimul simplificat)	<ul style="list-style-type: none"> — Consultarea preliminară a pieței pentru a decide cu privire la modul cel mai eficient de a furniza servicii — Consultarea utilizatorilor și a experților pentru a identifica nevoile utilizatorilor, inclusiv în ceea ce privește accesibilitatea — Contractul poate fi rezervat organizațiilor cu misiune de serviciu public (contracte rezervate pentru servicii sociale) — Criteriile de atribuire se axează pe calitate și incluziune socială (de exemplu, acordarea de prioritate caracteristicilor favorabile incluziunii persoanelor cu handicap și elementelor de accesibilitate) — Clauzele contractuale pot lega plata de rezultate, de exemplu, rezultate pozitive definite pentru tineri
Parteneriat public-privat (PPP) pentru dezvoltarea unei zone urbane care să includă locuințe sociale și servicii comunitare (valoare estimată la 25 de milioane EUR)	Directiva 2014/23/UE (Directiva privind concesiunile)	<ul style="list-style-type: none"> — Printre criteriile de selecție se numără experiența în realizarea de proiecte anterioare într-un mod favorabil incluziunii sociale — Specificațiile tehnice trebuie să includă criterii de accesibilitate pentru toate clădirile, spațiile publice și facilitățile — Clauzele contractuale includ recrutarea și formarea unui anumit număr de lucrători defavorizați

Deși tabelul de mai sus prezintă doar o selecție restrânsă a tipurilor de contracte în care considerațiile sociale pot fi în prim-plan, acesta demonstrează gama de abordări disponibile în temeiul dreptului Uniunii. Toate abordările APRS descrise mai sus au legătură cu obiectul contractului. Câteva exemple de abordări care nu ar avea legătură cu obiectul contractului sunt:

- o cerință ca ofertanții să dețină etichete/certificări din partea unor părți terțe pentru toate produsele lor (inclusiv pentru cele care nu fac obiectul achiziției în cauză) sau să recruteze lucrători defavorizați pe tot parcursul operațiunilor lor (și nu doar pentru contractul specific în cauză);
- acordarea de puncte suplimentare ofertanților care sunt de acord să facă o donație sau să sprijine un proiect care nu are legătură cu contractul atribuit;
- cerința ca ofertanții să dețină o politică generală privind responsabilitatea socială a întreprinderilor, mai degrabă decât cerințe specifice privind modul în care aceștia execută contractul.

Cel de al treilea exemplu este consolidat de considerentul 97 din Directiva 2014/24/UE și de considerentul 102 din Directiva 2014/25/UE. În loc să solicitați o politică la nivel de întreprindere, ar trebui să vă concentrați asupra aspectelor specifice ale responsabilității sociale, pe care dorește să le abordeze în contract. În unele cazuri, o politică privind responsabilitatea socială a întreprinderii poate servi drept dovadă (parțială) în legătură cu o cerință specifică. De exemplu, în cazul în care contractul dumneavoastră include condiții pentru protejarea avertizorilor de-a lungul lanțului de aprovizionare, ofertanții pot indica politica lor generală în materie de denunțare, precum și eventuale măsuri specifice care urmează să fie puse în aplicare pentru contract.

4.2. Regimul simplificat

În cursul reformei directivelor privind achizițiile publice din 2014, s-a recunoscut faptul că, pentru anumite servicii – în special cele legate de activități din domeniile social, medical, educațional și comunitar – ar trebui să se aplice norme separate. Prin natura lor, aceste servicii sunt, în general, de interes transfrontalier limitat și, de asemenea, sunt organizate în moduri diferite la nivelul UE, reflectând tradițiile culturale diferite. Din aceste motive, a fost instituit un „regim simplificat” separat, care creează oportunități unice pentru APRS.

Cadrul european de calitate pentru serviciile sociale

În 2010, a fost adoptat Cadrul european de calitate pe bază voluntară pentru serviciile sociale. Cadrul definește principiile de calitate pentru serviciile sociale și criteriile operaționale pentru a contribui la punerea în aplicare și la monitorizare. Acesta se adresează atât achizitorilor publici responsabili de serviciile sociale, cât și furnizorilor de servicii și angajaților acestora.

Principiile generale de calitate prevăd că serviciile sociale ar trebui să fie disponibile, accesibile, la prețuri rezonabile, axate pe persoană, cuprinzătoare, continue și orientate către rezultate. Cadrul oferă explicații suplimentare cu privire la fiecare dintre aceste principii.

Principiile și criteriile sunt deosebit de relevante pentru serviciile care fac obiectul regimului simplificat. De exemplu, acestea pot contribui la structurarea consultării și implicării utilizatorilor în planificarea și atribuirea serviciilor. Cadrul complet poate fi consultat aici.

Regimul simplificat pentru servicii sociale și alte servicii specifice ⁽⁸⁹⁾ stabilește un prag mai ridicat pentru aplicarea normelor UE în cazul acestor servicii și permite statelor membre să instituie norme naționale privind atribuirea acestora. Având în vedere marja largă de apreciere lăsată statelor membre în acest domeniu, normele procedurale aplicabile serviciilor sociale și altor servicii specifice pot varia semnificativ de la un stat membru la altul. În temeiul dreptului Uniunii, se aplică în continuare numai principiile fundamentale privind transparența și egalitatea de tratament, prevăzute în tratat, precum și cerința de a publica un anunț de publicare a contractului și de a anunța atribuirea acestuia.

În cadrul acestor principii de bază, este posibil ca pentru contractele cu regim simplificat să se aplice proceduri de atribuire mai flexibile decât cele utilizate pentru contractele acoperite integral. De exemplu, utilizatorii și potențialii furnizori de servicii pot fi implicați într-o măsură mai mare în conceperea serviciului, putând avea loc negocieri cu privire la diverse aspecte, cum ar fi calitatea, acoperirea și dotarea cu personal. De asemenea, este posibil să se aplice proceduri bazate pe cele prevăzute în directivele privind achizițiile publice, dar cu adaptări specifice care le fac mai potrivite pentru serviciile pe care le achiziționați ⁽⁹⁰⁾. De exemplu, este posibil să doriți să organizați reuniuni de dialog cu ofertanții înainte de publicarea invitației de participare la licitație/a documentului descriptiv sau să ajustați termenii sau numărul ofertanților care urmează să fie invitați să participe la licitație.

Alte exemple de utilizare a regimului simplificat în practica națională sunt prezentate în casetele din această secțiune.

Exemple de legislație națională/orientări privind regimul simplificat: Franța și Scoția

În 2019, trei ministere franceze au publicat în comun o versiune actualizată a Ghidului privind aspectele sociale ale achizițiilor publice. Acesta reflectă directivele privind achizițiile publice, astfel cum au fost transpuse în legislația franceză prin Decretul 2016-360 din 25 martie 2016.

Printre multe alte subiecte, ghidul analizează utilizarea „procedurii adaptate” care poate fi utilizată pentru servicii sociale și alte servicii specifice, astfel cum se prevede la articolele 27 și 28 din decret. Acesta sugerează modalități de utilizare a acestei proceduri pentru atingerea obiectivelor sociale, cum ar fi inserția șomerilor pe piața forței de muncă. De exemplu, ofertanții pot include în ofertă variante pentru a propune modalități diferite de realizare a obiectivelor sociale.

De asemenea, ghidul subliniază faptul că procedura adaptată nu permite păstrarea contractelor pentru o anumită întreprindere, dar că se pot face rezervări atunci când este cazul.

⁽⁸⁹⁾ Titlul III (articolele 74-77) din Directiva 2014/24/UE, articolele 91-94 din Directiva 2014/25/UE. Articolul 19 din Directiva 2014/23/UE prevede că, în cazul concesiunilor pentru servicii sociale și alte servicii specifice, se aplică numai normele privind publicarea unui anunț de intenție, a anunțului de atribuire și normele privind căile de atac.

⁽⁹⁰⁾ Este important să indicați în anunțul de participare dacă utilizați una dintre procedurile obișnuite sau dacă ați adaptat-o în scopul atribuirii unui contract cu regim simplificat.

Direcția Afaceri Juridice (Direction des Affaires Juridiques – DAJ) din Franța a publicat, de asemenea, o serie de orientări privind utilizarea procedurii adaptate, subliniind că acestea ar trebui să permită o mai mare participare a IMM-urilor și a altor ofertanți „netradiționali”.

În Scoția, a fost elaborat un ghid specific privind achiziționarea de servicii de îngrijire și de sprijin în cadrul regimului simplificat. Acesta prezintă bune practici în ceea ce privește implicarea utilizatorilor de servicii și a furnizorilor de servicii de îngrijire, planificarea achizițiilor publice, inclusiv cerințele privind beneficiile pentru comunitate, după caz, și gestionarea contractelor după atribuirea acestora. Ghidul oferă exemple de modalități în care continuitatea și calitatea serviciilor pot fi protejate în fiecare etapă a procesului de achiziții publice.

Un număr semnificativ de servicii reglementate în temeiul regimului simplificat sunt servicii prestate unei persoane. Ca atare, acestea au un impact relevant asupra bunăstării persoanelor beneficiare și necesită desfășurarea de activități cu utilizare intensivă a forței de muncă. Normele UE privind achizițiile publice recunosc importanța luării în considerare a unei serii de aspecte și considerații privind calitatea atunci când se achiziționează astfel de servicii. Acesta este motivul pentru care normele naționale privind contractele cu regim simplificat trebuie să asigure faptul că achizitorii publici pot ține seama de: calitate; continuitate; accesibilitate; prețuri convenabile; disponibilitatea și caracterul cuprinzător al serviciilor; nevoile specifice ale diferitelor categorii de utilizatori, inclusiv ale grupurilor dezavantajate și vulnerabile; implicarea și responsabilizarea utilizatorilor și inovare. Normele naționale pot preciza, de asemenea, că criteriile de atribuire pentru astfel de contracte trebuie să includă calitatea și sustenabilitatea serviciilor.

Trebuie reamintit faptul că pot exista diferite modalități de organizare a prestării unui serviciu, inclusiv a serviciilor sociale. Unele dintre acestea nu sunt vizate deloc de normele privind achizițiile publice. De exemplu:

- puteți acorda un grant uneia sau mai multor organizații comunitare ⁽⁹¹⁾;
- organizația dumneavoastră poate decide să furnizeze serviciul utilizând propriile resurse; sau
- organizația dumneavoastră poate recurge la un furnizor intern sau poate coopera cu alți achizitori publici pentru furnizarea serviciului ⁽⁹²⁾.

Normele privind ajutoarele de stat prevăzute la articolele 107 și 108 din tratat trebuie să fie luate în considerare dacă există riscul de a conferi un avantaj selectiv oricărei întreprinderi ⁽⁹³⁾.

Lista completă a serviciilor care fac obiectul regimului simplificat este stabilită în directivele privind achizițiile publice ⁽⁹⁴⁾; o selecție a celor care au cea mai mare relevanță pentru APRS este prezentată pe pagina următoare. Cele indicate cu caractere aldine pot fi rezervate organizațiilor cu misiune de serviciu public (a se vedea secțiunea 4.3).

Bune practici

- Atunci când definiți obiectul contractului dumneavoastră, analizați modul în care acesta stabilește ce norme juridice se aplică, de exemplu, dacă este reglementat de regimul simplificat.
- Obiectul contractului dumneavoastră, împreună cu codurile CPV relevante, determină, de asemenea, domeniul de aplicare al criteriilor APRS pe care le puteți aplica; prin urmare, asigurați-vă că ați inclus toate aspectele relevante (de exemplu, dezvoltarea unei zone urbane, inclusiv locuințe sociale și servicii comunitare).
- Dacă se aplică regimul simplificat, trebuie să consultați normele și orientările naționale și ar trebui să analizați cum puteți organiza procedura pentru a maximiza valoarea socială, de exemplu prin implicarea utilizatorilor în procedura de achiziții publice.

Exemple de contracte atribuite în cadrul regimului simplificat

Anunțurile publicate în Jurnalul Oficial arată câteva dintre modurile în care regimul simplificat este utilizat pentru atingerea obiectivelor sociale. De exemplu, în cadrul unui contract pentru „servicii comunitare de prevenire și de wellness”, un achizitor public a ales să utilizeze o procedură competitivă cu negociere. Obiectivul a fost de a se implica într-un proces de proiectare bazat pe colaborare și în realizarea ulterioară a unei rețele de servicii.

⁽⁹¹⁾ În conformitate cu considerentul 4 din Directiva 2014/24/UE: „[...] simpla finanțare a unei activități, în special prin intermediul granturilor, care este adesea legată de obligația de a rambursa sumele primite în cazul în care acestea nu sunt utilizate în scopurile cărora le sunt destinate, nu este reglementată, de obicei, de normele în materie de achiziții publice.” A se vedea, de asemenea, considerentul 114 din Directiva 2014/24/UE și considerentul 120 din Directiva 2014/25/UE.

⁽⁹²⁾ În acest caz, se aplică normele privind contractele de achiziții publice și concesiunile între entități din sectorul public, prevăzute la articolul 12 din Directiva 2014/24/UE și la articolul 17 din Directiva 2014/23/UE. Articolele 28-30 din Directiva 2014/25/UE stabilesc norme aplicabile relațiilor speciale în domeniul achizițiilor publice de utilități.

⁽⁹³⁾ Pentru informații suplimentare, a se vedea http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/index_en.html

⁽⁹⁴⁾ Anexa XIV la Directiva 2014/24/UE, anexa XVII la Directiva 2014/25/UE, anexa IV la Directiva 2014/23/UE.

Anunțul preciza rezultatele preconizate ale achiziției publice, printre care:

- îmbunătățirea calității vieții persoanelor și a comunităților;
- sănătatea și bunăstarea generală a oamenilor, de la naștere și pe tot parcursul vieții, se îmbunătățesc, iar oamenii sunt sprijiniți să își păstreze independența;
- oamenii au posibilitatea de a alege și de a controla serviciile și sprijinul la care au acces.

Criteriile de atribuire se axează pe valoarea socială și pe alte aspecte calitative ale serviciului.

Un alt exemplu este un acord-cadru pentru furnizarea de servicii de asistență socială persoanelor în vârstă. Acesta a fost atribuit, de asemenea, pe baza procedurii competitive cu negociere. Furnizorii interesați au fost rugați să prezinte concepte pentru sprijinul oferit persoanelor fragile care trăiesc acasă, inclusiv furnizarea de echipamente pentru asistență la distanță.

Criteriile de atribuire s-au axat în principal pe calitatea serviciului furnizat, inclusiv pe expertiza și resursele angajate, precum și pe metodele utilizate pentru a permite beneficiarilor să rămână acasă. S-au primit patru oferte în total, iar ofertantul câștigător a fost un IMM.

Tabelul 4.2

Extras din anexa XIV la Directiva 2014/24/UE – Servicii selectate care fac obiectul regimului simplificat și articolul 77 din Directiva 2014/24/UE sau articolul 94 din Directiva 2014/25/UE – Contracte rezervate (cu caractere aldine)

Descriere	Cod CPV
Servicii de sănătate, servicii sociale și servicii conexe	75200000-8; 75231200-6; 75231240-8; 79611000-0; 79622000-0 [Servicii de furnizare personal menajer]; 79624000-4 [Servicii de asigurare de personal de asistență medicală] și 79625000-1 [Servicii de asigurare de personal medical], de la 85000000-9 la 85323000-9 [Servicii medicale și de asistență socială]; 98133100-5, 98133000-4 [Servicii prestate de organizații sociale asociative]; 98200000-5; 98500000-8 [Case particulare cu personal angajat] și de la 98513000-2 la 98514000-9 [Servicii de forță de muncă pentru particulari, Servicii de personal de agenții pentru particulari, Servicii de personal de birou pentru particulari, Servicii de personal angajat temporar pentru particulari, Servicii de asistență la domiciliu și Servicii domestice]
Servicii sociale administrative, servicii de învățământ, servicii de sănătate și servicii culturale	85321000-5 și 85322000-2, 75000000-6 [Servicii de administrație publică, de apărare și de asigurări sociale], 75121000-0 [Servicii administrative educaționale], 75122000-7 [Servicii administrative de asistență medicală], 75124000-1; de la 79995000-5 la 79995200-7; de la 80000000-4 Servicii de învățământ și formare profesională la 80660000-8 inclusiv 80110000-8 [Servicii de învățământ preșcolar], 80300000-7 [Servicii de învățământ superior], 80420000-4 [Servicii de e-învățare], 80430000-7 [Servicii de învățământ pentru adulți la nivel universitar], 80511000-9 [Servicii de formare a personalului], 80520000-5 [Facilități de formare], și 80590000-6 [Servicii de asistență pedagogică]; de la 92000000-1 la 92700000-8 inclusiv 92500000-6 [Biblioteci, arhive, muzee, alte servicii culturale], 92600000-7 [Servicii sportive] 79950000-8 [Servicii de organizare de expoziții, de târguri și de congrese], 79951000-5 [Servicii de organizare de seminarii], 79952000-2 [Servicii pentru evenimente], 79952100-3 [Servicii de organizare de evenimente culturale], 79953000-9 [Servicii de organizare de festivaluri], 79954000-6 [Servicii de organizare de petreceri], 79955000-3 [Servicii de organizare de prezentări de modă], 79956000-0 [Servicii de organizare de târguri și expoziții]
Servicii de asigurări sociale obligatorii ⁽¹⁾	75300000-9
Servicii de indemnizații	75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1

Descriere	Cod CPV
Alte servicii comunitare, sociale și personale, inclusiv servicii prestate de organizații sindicale, de organizații politice, de asociații de tineri și servicii diverse prestate de organizații asociative	98000000-3; 98120000-0; 98132000-7; 98133110-8 [Servicii prestate de organizații de tineret] și 98130000-3
Servicii religioase	98131000-0
Alte servicii administrative și servicii guvernamentale	de la 75100000-7 la 75120000-3; 75123000-4 [Servicii administrative în domeniul locuințelor] ; de la 75125000-8 la 75131000-3
Prestări de servicii pentru comunitate	de la 75200000-8 la 75231000-4
Servicii legate de închisori, de securitate publică și de salvare, în măsura în care nu sunt excluse în temeiul articolului 10 litera (h)	de la 75231210-9 la 75231230-5; de la 75240000-0 la 75252000-7; 794300000-7; 98113100-9
Servicii internaționale	98900000-2 [Servicii prestate de organizații și de organisme extrateritoriale] și 98910000-5 [Servicii specifice organizațiilor și organismelor internaționale]

(¹) Aceste servicii nu intră sub incidența directivei în cazul în care sunt organizate sub formă de servicii fără caracter economic de interes general. Statele membre au libertatea de a organiza prestarea de servicii sociale obligatorii sau de alte servicii sub formă de servicii de interes general sau sub formă de servicii fără caracter economic de interes general.

4.3. Rezervări

În multe state membre ale UE, atelierelor protejate și programele de ocupare a forței de muncă protejate joacă un rol important în integrarea pe piața forței de muncă a persoanelor cu handicap sau a persoanelor dezavantajate în alt mod. Aceste ateliere oferă adesea servicii de care au nevoie achizitorii publici, de exemplu servicii de întreținere și reparare, depozitare sau producere și asamblare. În plus, există programe de ocupare a forței de muncă protejate în cadrul întreprinderilor care desfășoară o gamă largă de activități, cum ar fi turismul sau serviciile IT. Aceste ateliere și programe oferă locuri de muncă persoanelor cu handicap și pot angaja și alți lucrători defavorizați.

În temeiul directivelor privind achizițiile publice (⁹⁵), statele membre pot rezerva dreptul de participare la procedurile de achiziții pentru atelierelor protejate și operatorii economici al căror scop principal este integrarea socială și profesională a persoanelor cu handicap sau a persoanelor defavorizate. De asemenea, este posibil să se prevadă executarea contractelor în contextul unor programe structurate și stabile de ocupare a forței de muncă protejate. Pentru a beneficia de rezervare, cel puțin 30 % dintre angajații atelierelor, operatorilor economici sau programelor de ocupare a forței de muncă protejate trebuie să fie persoane cu handicap sau defavorizate. De asemenea, este posibilă numai rezervarea anumitor loturi dintr-un contract.

Ce se înțelege prin „persoană cu handicap” sau „persoană defavorizată”? Deși definiția exactă va depinde de statul (statele) membru (membre) care a (au) decis să acționeze în temeiul dispozițiilor UE privind contractele rezervate și, prin urmare, va fi reflectată în dreptul intern, caseta de mai jos identifică categoriile tipice de persoane care pot fi luate în considerare la aceste rubrici (⁹⁶). Trebuie remarcat faptul că între categoriile de persoane cu handicap și de lucrători defavorizați nu există o situație de excludere reciprocă.

Ce persoane se încadrează în grupul persoanelor cu handicap și în cel al persoanelor defavorizate?

Persoanele cu handicap, în conformitate cu CRPD, înseamnă persoane care au deficiențe fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale de durată, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere, pot îngreuna participarea deplină și efectivă a persoanelor în cadrul societății, în condiții de egalitate cu ceilalți;

Uneori, o persoană cu handicap primește o recunoaștere oficială atunci când:

(a) este recunoscută ca având un handicap în temeiul cadrului juridic național sau

(⁹⁵) Articolul 20 din Directiva 2014/24/UE, articolul 38 din Directiva 2014/25/UE și articolul 24 din Directiva 2014/23/UE.

(⁹⁶) Listele de mai jos sunt orientative și se inspiră din articolul 1 din Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (CRPD) și, respectiv, (cu anumite completări) din articolul 2 din Regulamentul (UE) nr. 651 al Comisiei (Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare).

(b) deține un card european pentru dizabilitate.

Persoanele defavorizate ar putea include orice persoană care se încadrează în una sau mai multe dintre următoarele categorii:

- (a) șomeri de lungă durată (perioada poate varia, de exemplu, persoanele care nu au avut un loc de muncă stabil remunerat în ultimele 6-24 luni);
- (b) tineri (de exemplu, cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani);
- (c) persoane care nu au absolvit o formă de învățământ liceal sau nu dețin o calificare profesională (Clasificarea Internațională Standard a Educației 3) sau se află în primii doi ani de la absolvirea unui ciclu de învățământ cu frecvență și nu au avut încă niciun loc de muncă stabil remunerat;
- (d) persoane cu vârsta de peste 50 de ani;
- (e) persoane celibatate, de vârstă adultă, având în întreținere una sau mai multe persoane;
- (f) persoane care lucrează într-un sector sau o profesie dintr-un stat membru în care dezechilibrul repartizării posturilor între bărbați și femei este mai mare decât media dezechilibrului repartizării posturilor între bărbați și femei din toate sectoarele economice din statul membru în cauză (25 %) și aparțin sexului minoritar;
- (g) membri ai unei minorități etnice dintr-un stat membru și/sau care au nevoie să își dezvolte competențele lingvistice, formarea profesională sau experiența în muncă pentru a-și spori șansele de a obține un loc de muncă stabil;
- (h) persoane care pot fi considerate ca fiind expuse riscului de sărăcie sau aflate într-o stare de privațiune severă (de exemplu, persoane aflate într-o stare de privațiune materială, persoane care trăiesc în gospodării cu o intensitate foarte scăzută a muncii, persoane fără adăpost etc.); sau
- (i) persoane care se confruntă cu alte condiții care cauzează o situație de vulnerabilitate (de exemplu, violență domestică, persoane care suferă de dependențe etc.)

Pe lângă dispoziția generală privind rezervările explicată mai sus, statele membre au la dispoziție o rezervare separată pentru anumite servicii care fac obiectul regimului simplificat⁽⁹⁷⁾. Aceasta se concentrează asupra organizațiilor care îndeplinesc o misiune de serviciu public care are legătură cu atribuirea contractului, de exemplu o fundație non-profit care promovează alfabetizarea și care dorește să depună o ofertă pentru furnizarea de cursuri de alfabetizare pentru adulți. Participarea la o licitație poate fi rezervată pentru astfel de organizații dacă acestea îndeplinesc o serie de condiții legate de obiectivele lor, de reinvestirea profiturilor, de participarea angajaților la capital sau de guvernanta participativă⁽⁹⁸⁾. Organizațiile care fac obiectul acestei rezervări pot include întreprinderi sociale, societăți mutuale conduse de angajați și organizații caritabile.

Lista serviciilor cărora li se poate aplica această rezervare este exhaustivă, ceea ce înseamnă că rezervarea nu poate fi aplicată altor servicii. În plus, nu se permite atribuirea unui contract în temeiul acestei rezervări unei organizații căreia i s-a atribuit un contract pentru aceleași servicii de către același achizitor public în temeiul rezervării în ultimii trei ani. În cazul în care, pe parcursul perioadei de trei ani, unei organizații i s-a atribuit un contract pentru serviciile în cauză de către același achizitor public în cadrul unei achiziții publice nerezervate, această limitare nu se aplică. În sfârșit, durata maximă a contractelor atribuite în temeiul rezervării este de trei ani.

Aceste norme sunt menite să garanteze că rezervarea nu denaturează în mod nejustificat concurența. Este important să se țină seama de faptul că utilizarea rezervărilor este opțională. Faptul că un anumit serviciu este menționat printre cele pentru care este disponibilă o rezervare nu vă împiedică să atribuiți un contract pentru serviciul respectiv în cadrul unei proceduri nerezervate, în conformitate cu normele privind regimul simplificat.

Licitație rezervată pentru prelucrarea alimentelor în Vendée (Franța)

Obiectivul achizițiilor publice

În 2011, departamentul Vendée a atribuit un contract unei întreprinderi sociale care lucrează cu persoane cu handicap în vederea exploatarea unui centru comun pentru produsele agricole ecologice achiziționate. Centrul sprijină depozitarea, prelucrarea, ambalarea și livrarea de preparate culinare în învățământul secundar. Scopul a fost acela de a achiziționa produse sustenabile și de calitate la un cost mai mic și de a facilita accesul producătorilor locali.

⁽⁹⁷⁾ Articolul 77 din Directiva 2014/24/UE, articolul 94 din Directiva 2014/25/UE. Serviciile relevante sunt indicate cu caractere albine în tabelul 4.2.

⁽⁹⁸⁾ Aceste condiții sunt specificate la articolul 77 alineatul (2) din Directiva 2014/24/UE și la articolul 94 alineatul (2) din Directiva 2014/25/UE.

Abordare

Contractul a făcut obiectul unei licitații rezervate. Ofertantul câștigător a fost organizația ADAPEI-ARIA 85. Această întreprindere socială lucrează cu persoane cu handicap și le oferă acestora nu numai un loc de muncă, ci și asistență medicală și socială. În total, organizația are peste 1 400 de angajați. A fost înființat un grup de achizitori pentru a achiziționa în comun alimente, încurajând utilizarea centrului comun. Contractul de exploatare a unui centru comun a fost reînnoit în 2015.

Rezultate

Prin atribuirea unui contract rezervat unei întreprinderi sociale care lucrează cu persoane cu handicap, departamentul a asigurat un impact social pozitiv, precum și utilizarea alimentelor ecologice produse la nivel local. Anual, se livrează peste 1 800 000 de porții de mâncare către 31 de unități din învățământul secundar.

Lecții învățate

Acesta a fost un model de succes în ceea ce privește stabilirea unei abordări comune și globale a achizițiilor în sectorul alimentar și al alimentației publice, care acoperă cei trei piloni ai dezvoltării durabile – de mediu, social și economic. Abordarea a corelat în mod eficace nevoile furnizorilor de servicii agroalimentare cu nevoile de aprovizionare ale diferiților achizitori, prin atribuirea unui contract rezervat unei întreprinderi sociale. Departamentul are în vedere în prezent extinderea programului pentru a include și alți achizitori (aziluri de bătrâni, școli, municipalități) și ar putea adopta o abordare similară în ceea ce privește achiziționarea de produse pescărești, activitățile de mobilizare a pieței fiind în curs de desfășurare.

Bune practici

- Rezervarea unui contract pentru organizații sau programe cu scop social poate fi o modalitate eficace de a oferi valoare socială prin intermediul achizițiilor publice.
- Consultarea pieței poate contribui la identificarea organizațiilor relevante care îndeplinesc criteriile prevăzute în dispozițiile privind contractele rezervate și a capacității acestora de a executa contracte (a se vedea secțiunea 2.3 – Consultarea părților interesate).
- Dacă întreprinderile sociale nu dispun de capacitatea de a depune o ofertă pentru contracte rezervate pe cont propriu, analizați posibilitatea de împărțire a contractului în loturi sau dacă pot fi constituite parteneriate sau consorții pentru a îndeplini cerințele. Rețineți că este posibilă rezervarea unor loturi specifice în cadrul unui contract mai mare pentru executarea de către întreprinderile sociale.

4.4. Specificații tehnice

Odată ce ați decis cu privire la obiectul unui contract, acesta trebuie dezvoltat în cerințe mai detaliate. Specificațiile tehnice transmit pieței exact ce doriți să cumpărați și pot include aspecte sociale în situațiile în care acestea reprezintă o parte esențială a ceea ce urmează să fie livrat. Ofertele care nu respectă specificațiile tehnice trebuie respinse ⁽⁹⁹⁾; prin urmare, este important să se includă numai cerințele esențiale ⁽¹⁰⁰⁾. Preferințele ar trebui să se reflecte în criteriile de atribuire, astfel cum se discută în secțiunea 4.7.

Legătura cu obiectul și specificațiile tehnice

Directivele privind achizițiile publice prevăd că specificațiile tehnice se pot referi la procesul sau metoda specifică de producție sau furnizare a lucrărilor, bunurilor sau serviciilor solicitate sau la un proces specific pentru o altă etapă a ciclului său de viață. Acest lucru este valabil și în cazul în care aceste elemente nu fac parte din structura materială a achiziției, atât timp cât au legătură cu obiectul contractului și sunt proporționale cu valoarea și obiectivele acestuia.

Aceasta înseamnă că nu este necesar ca toate specificațiile să se refere la factori vizibili sau perceptibili în produsul sau serviciul final. De exemplu, materialele textile care sunt produse utilizând coloranți toxici (care prezintă un risc grav pentru sănătatea lucrătorilor) pot fi identice cu cele produse în condiții mai sigure.

⁽⁹⁹⁾ Obligația de a respinge ofertele care nu corespund specificațiilor a fost subliniată de CJUE în cauzele C-243/89, Comisia împotriva Regatului Danemarcei (Storebaelt), și C-561/12, Nordecon AS și Ramboll Eesti AS împotriva Rahandusministerium (Nordecon).

⁽¹⁰⁰⁾ Pot fi utilizate variante pentru a permite o mai mare flexibilitate a specificațiilor atunci când este necesar. Normele privind variantele sunt prevăzute la articolul 45 din Directiva 2014/24/UE și la articolul 64 din Directiva 2014/25/UE.

În cadrul specificațiilor tehnice, puteți solicita utilizarea de coloranți netoxici în produsele specifice achiziționate. Cerințele mai generale privind securitatea lucrătorilor pot face parte din criteriile de selecție și/sau din clauzele de executare a contractului.

Există diferite modalități de formulare a specificațiilor: prin utilizarea unor standarde, performanțe sau cerințe funcționale recunoscute la nivel european, internațional sau național sau a unei combinații a acestor abordări. Specificațiile bazate pe performanță pot fi deosebit de adecvate pentru servicii, inclusiv pentru cele care au un element social. De exemplu, dacă achiziționați servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoanele în vârstă, specificațiile pot necesita anumite rezultate în ceea ce privește independența și bunăstarea beneficiarilor serviciului. Acestea ar trebui să fie formulate în mod obiectiv și transparent, astfel încât să poată fi înțelese de toți ofertanții. De asemenea, trebuie să vă gândiți la modul de evaluare a conformității – de exemplu, o declarație din partea ofertanților referitoare la abordarea acestora privind vizitele la domiciliu, formarea personalului și controlul calității.

O cerință generală pentru specificațiile tehnice este ca acestea să permită accesul egal al tuturor ofertanților; prin urmare, trebuie să analizați modul în care cerințele dumneavoastră afectează capacitatea diferiților operatori (inclusiv, de exemplu, a organizațiilor economiei sociale și a întreprinderilor sociale) de a concura. O modalitate de a face acest lucru este de a pregăti o versiune preliminară a specificațiilor dumneavoastră în etapa premergătoare achiziției și de a solicita feedback din partea tuturor operatorilor interesați în cadrul unei consultări a pieței. Acest lucru vă poate ajuta să nu includeți niciun element care ar putea constitui o barieră în calea participării sau care ar favoriza sau dezavantaja în mod nejustificat un operator.

Consultarea utilizatorilor poate contribui, de asemenea, la asigurarea faptului că specificațiile reflectă nevoi reale și că nu conțin elemente inutile. De exemplu, utilizatorii bibliotecii pot oferi consiliere cu privire la varietatea și formatul materialului care urmează să fie furnizat, precum și cu privire la facilitățile și serviciile dorite. Capitolul 3 analizează în detaliu rolul evaluării nevoilor și al consultării utilizatorilor în cadrul APRS.

4.4.1. *Cerințele de accesibilitate în specificațiile tehnice*

Articolul 42 alineatul (1) din Directiva 2014/24/UE și articolul 60 alineatul (1) din Directiva 2014/25/UE prevăd că:

Pentru toate achizițiile destinate utilizării de către persoane fizice, indiferent dacă este vorba de publicul larg sau de personalul autorității contractante, aceste specificații tehnice se redactează, cu excepția cazurilor bine justificate, astfel încât să ia în considerare criteriile de accesibilitate pentru persoanele cu handicap sau proiectarea universală ⁽¹⁰¹⁾.

Acest lucru înseamnă că furnizarea de bunuri, servicii și lucrări accesibile tuturor utilizatorilor de către achizitorii publici (sau entitățile din sectorul utilităților) nu este opțională – este o obligație legală. Veți putea utiliza câmpuri opționale specifice în formularele standard actualizate (pentru informații suplimentare privind noile formulare standard, a se vedea secțiunea 3.6) pentru a indica dacă introduceți criterii de accesibilitate în procedura dumneavoastră de achiziții publice și pentru a furniza o justificare în caz contrar.

În cazul în care dreptul Uniunii definește cerințe de accesibilitate obligatorii, acestea trebuie menționate în specificațiile tehnice.

Acesta este cazul Directivei (UE) 2019/882 *privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor* – cunoscută drept „Actul european privind accesibilitatea”, care stabilește cerințe comune de accesibilitate pentru a asigura accesul persoanelor cu handicap și al persoanelor în vârstă la produse și servicii în condiții de egalitate cu ceilalți. Aceasta reflectă, de asemenea, obligația, în temeiul *Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap* (CRPD), ca statele părți să furnizeze produse, servicii și infrastructuri accesibile.

Deși cerințele de accesibilitate prevăzute de Actul european privind accesibilitatea (EAA) se aplică numai începând cu 2025 ⁽¹⁰²⁾, având în vedere obligația aplicabilă în temeiul Directivelor 2014/24/UE și 2014/25/UE, există argumente solide pentru a se face referire la acestea în documentele achiziției publicate înainte de această dată. Acest lucru poate contribui la respectarea normelor UE privind specificațiile tehnice și la asigurarea faptului că piața este pregătită să asigure accesibilitatea deplină începând din 2025.

EAA acoperă următoarele produse și servicii:

- calculatoare și sisteme de operare;
- terminale de plăți și bancomate;

⁽¹⁰¹⁾ Nu există nicio dispoziție corespunzătoare aplicabilă concesiunilor reglementate în temeiul Directivei 2014/23/UE.

⁽¹⁰²⁾ () Directiva prevede o derogare pentru serviciile de transport urban, suburban și regional, precum și pentru serviciile furnizate de microîntreprinderi (o întreprindere care are mai puțin de 10 angajați și a cărei cifră de afaceri anuală nu depășește 2 milioane EUR sau al cărei bilanț anual total nu depășește 2 milioane EUR).

- automatele pentru bilete și de check-in;
- terminale pentru autoservire interactive care oferă informații;
- telefoane inteligente;
- echipamente TV pentru serviciile de televiziune digitală;
- servicii de telefonie și echipamente aferente;
- accesul la servicii mass-media audiovizuale, cum ar fi transmisiile de televiziune și echipamentele conexe destinate consumatorilor;
- anumite servicii legate de transportul de călători aerian, cu autobuzul, feroviar și maritim;
- servicii bancare destinate consumatorilor;
- cărți electronice;
- comerț electronic;
- numărul european unic pentru apeluri de urgență 112.

Cerințe de accesibilitate pentru serviciile de consultanță online în Espoo, Finlanda

Obiectivul achizițiilor publice

Municipalitatea Espoo a inclus o cerință de accesibilitate în specificațiile tehnice aferente procedurii de ofertare pentru servicii de consultanță online, pentru a face conținutul accesibil persoanelor cu handicap sau cu deficiențe.

Abordare

Serviciul oferit trebuie să fie accesibil și să respecte nivelurile A și AA din Orientările privind accesibilitatea conținutului web (WCAG 2.0). Sunt incluse, de exemplu, orbirea și deficiențele de vedere, surditatea și deficiențele de auz, dificultățile de învățare, limitările cognitive, mobilitatea redusă, tulburările de vorbire, sensibilitatea la lumină și combinații ale celor de mai sus. Criteriile de succes din WCAG 2.0 sunt definite ca declarații care pot fi testate și, prin urmare, nu depind de tehnologii individuale.

Rezultate

Site-ul web rezultat a îmbunătățit accesibilitatea serviciilor de consultanță online ale municipalității, ajutând Espoo să ofere un sprijin mai mare cetățenilor săi cu handicap sau cu deficiențe.

Lecții învățate

Includerea cerințelor de accesibilitate în procedura de ofertare sporește gradul de utilizare a serviciului furnizat și permite cetățenilor să utilizeze în mod optim serviciile publice.

Sursă: Ministerul Economiei și Ocupării Forței de Muncă din Finlanda, Ghid pentru achizițiile publice responsabile social (2017).

Cerințele de accesibilitate obligatorii asigură proiectarea și fabricarea produselor și serviciilor astfel încât să maximizeze utilizarea previzibilă de către persoanele cu handicap și sunt însoțite, atunci când este posibil, în sau pe produs, de informații accesibile privind funcționarea și **caracteristicile lor de accesibilitate**. În plus, anexa III la EAA stabilește **cerințele de accesibilitate pentru mediul construit**, care pot fi aplicate de statele membre. Întrucât obligația de a include cerințe de accesibilitate în specificațiile tehnice se aplică și în cazul contractelor de lucrări, anexa poate oferi un punct de plecare util pentru contractele de proiectare și de construcție.

Standardele armonizate sau specificațiile tehnice pentru cerințele de accesibilitate a produselor sau a serviciilor elaborate de organizațiile europene de standardizare, inclusiv cele elaborate în temeiul EAA, pot fi menționate direct în documentele achiziției. De exemplu, standardul EN 301 549 ⁽¹⁰³⁾ conține cerințe de accesibilitate pentru produsele și serviciile TIC, iar EN 17210 ⁽¹⁰⁴⁾ include cerințe de accesibilitate pentru o gamă largă de clădiri și infrastructuri.

⁽¹⁰³⁾ A se vedea https://www.etsi.org/deliver/etsi_en/301500_301599/301549/03.01.01_60/en_301549v030101p.pdf

⁽¹⁰⁴⁾ A se vedea <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/mandates/index.cfm?fuseaction=search.detail&id=392> și https://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:110:0:::FSP_PROJECT,FSP_LANG_ID:65077.25&cs=1B1F504D7DCF7711690E22BAE7CED456A

Alte acte legislative ale UE pot stabili, de asemenea, cerințe de accesibilitate pentru produse sau servicii, iar respectarea EAA poate contribui la stabilirea conformității cu acestea.

Bune practici

- Specificațiile tehnice ar trebui să fie elaborate cu atenție pentru a include orice aspecte sociale esențiale, fără a introduce restricții inutile privind concurența.
- Specificațiile funcționale sau bazate pe performanță pot fi deosebit de adecvate pentru contractele de servicii care includ aspecte sociale, de exemplu, pentru a defini rezultatele dorite ale serviciului.
- Specificațiile tehnice se pot referi la procesul de producție, ceea ce nu va fi neapărat evident în produsul final. Totuși, acestea trebuie să aibă legătură cu obiectul contractului și să fie proporționale cu valoarea și obiectivele acestuia.
- Este obligatoriu să se includă cerințe de accesibilitate în specificațiile tehnice pentru toate achizițiile care vor fi utilizate de către oameni. Actul european privind accesibilitatea definește unele dintre aceste cerințe pentru o serie de produse și servicii achiziționate în mod obișnuit.
- Odată ce acestea devin disponibile, utilizați câmpurile opționale specifice din noile formulare standard pentru a clarifica dacă ați utilizat criteriile de accesibilitate și pentru a explica de ce acest lucru nu a fost posibil în cazuri justificate în mod corespunzător.

4.5. Respectarea legislației sociale și a muncii și a contractelor colective de muncă

Directivile privind achizițiile publice includ o clauză socială și de mediu ⁽¹⁰⁵⁾, care prevede că statele membre trebuie să ia măsuri adecvate pentru a se asigura că, în executarea contractelor de achiziții publice, operatorii economici respectă „obligățiile aplicabile în domeniul mediului, social și al muncii instituite prin dreptul Uniunii, prin dreptul național, prin contracte colective de muncă sau prin dispozițiile internaționale de drept în domeniul mediului, social și al muncii”.

Acordurile internaționale menționate în această dispoziție sunt enumerate într-o anexă ⁽¹⁰⁶⁾ și includ cele opt convenții fundamentale ale Organizației Internaționale a Muncii (OIM):

- Convenția nr. 87 privind libertatea de asociere și protecția dreptului de organizare;
- Convenția nr. 98 privind dreptul de organizare și negociere colectivă;
- Convenția nr. 29 privind munca forțată;
- Convenția nr. 105 privind abolirea muncii forțate;
- Convenția nr. 138 privind vârsta minimă de muncă;
- Convenția nr. 111 privind discriminarea (ocuparea forței de muncă și profesie);
- Convenția nr. 100 privind egalitatea remunerației;
- Convenția nr. 182 privind cele mai grave forme ale muncii copiilor.

Pe lângă obligația generală a statelor membre de a asigura respectarea acestor dispoziții în executarea contractelor de achiziții publice, această „clauză socială și de mediu” are o serie de aplicații mai specifice. Dovada că ofertantul nu a respectat legislația aplicabilă în domeniul social, al muncii sau al contractelor colective de muncă poate avea consecințe grave, cum ar fi:

- Respingerea ofertei considerată a fi cea mai avantajoasă din punct de vedere economic ⁽¹⁰⁷⁾;
- Excluderea de la procedura de achiziții publice ⁽¹⁰⁸⁾;
- Respingerea unei oferte anormal de scăzute ⁽¹⁰⁹⁾; și/sau
- Răspunderea în solidar a subcontractanților și a contractanților principali pentru orice încălcare a obligațiilor relevante prevăzute de legislația de mediu, socială și a muncii ⁽¹¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁵⁾ Articolul 18 alineatul (2) din Directiva 2014/24/UE, articolul 36 alineatul (2) din Directiva 2014/25/UE și articolul 30 alineatul (3) din Directiva 2014/23/UE.

⁽¹⁰⁶⁾ Anexa X la Directiva 2014/24/UE, anexa XIV la Directiva 2014/25/UE, anexa X la Directiva 2014/23/UE.

⁽¹⁰⁷⁾ Articolul 56 alineatul (1) din Directiva 2014/24/UE, articolul 76 alineatul (6) din Directiva 2014/25/UE.

⁽¹⁰⁸⁾ Articolul 57 alineatul (4) litera (a) din Directiva 2014/24/UE, articolul 80 alineatul (1) din Directiva 2014/25/UE, articolul 38 alineatul (7) litera (a) din Directiva 2014/23/UE.

⁽¹⁰⁹⁾ Articolul 69 alineatul (3) din Directiva 2014/24/UE, articolul 84 alineatul (3) din Directiva 2014/25/UE.

⁽¹¹⁰⁾ Articolul 71 alineatul (6) din Directiva 2014/24/UE, articolul 88 alineatul (6) din Directiva 2014/25/UE, articolul 42 alineatul (4) din Directiva 2014/23/UE.

Clauza socială și de mediu este un instrument puternic de sprijinire a APRS. Autoritățile naționale pot institui măsuri specifice pentru a asigura respectarea obligațiilor menționate în clauza socială și de mediu sau se pot baza pe achizitorii publici în ceea ce privește verificarea conformității de la caz la caz. O modalitate de a contribui la asigurarea eficacității este de a face trimitere în documentele achiziției la obligațiile specifice prevăzute de legislația socială și a muncii și de contractele colective de muncă ce se aplică contractului și de a solicita ofertanților să confirme conformitatea acestora. În acest scop, achizitorii publici pot solicita ofertanților dovezi de conformitate sau declarații pe propria răspundere. Aceste măsuri ar trebui consolidate prin clauze contractuale care impun respectarea obligațiilor relevante pe durata executării contractului și însoțite de măsuri eficiente de monitorizare (a se vedea secțiunile 5.2 și 5.4).

Obligațiile naționale prevăzute de legislația socială și a muncii trebuie să fie întotdeauna aplicate în conformitate cu dreptul Uniunii și cu principiile transparenței, nediscriminării și egalității de tratament. Prin urmare, orice cerință impusă ofertanților în temeiul dreptului intern în domeniul social și al muncii sau al contractelor colective de muncă nu ar trebui să conducă la discriminarea directă sau indirectă a ofertanților sau a lucrătorilor din alte state membre.

În mod similar, cerințele privind licitațiile bazate pe legislația națională în domeniul social și al muncii sau pe contractele colective de muncă nu ar trebui să conducă la discriminarea lucrătorilor, bunurilor, serviciilor și operatorilor economici din țările care au aderat la Acordul privind achizițiile publice sau din țările care au încheiat un acord bilateral cu UE care include un capitol privind achizițiile publice, în măsura în care acestea sunt reglementate de aceste acorduri.

De exemplu, nu este posibilă aplicarea condițiilor de muncă din propriul dumneavoastră stat în cazul în care un contract este executat la distanță în alt stat membru, în țările care au aderat la Acordul privind achizițiile publice sau în țările care au încheiat un acord bilateral cu UE care include un capitol privind achizițiile publice.

Secțiunea 5.2 conține informații suplimentare privind aplicarea legislației din domeniul social și al muncii și a contractelor colective de muncă în contractele de achiziții publice.

Utilizarea procedurilor de achiziții publice în Catalonia (Spania) pentru consolidarea drepturilor lucrătorilor din cadrul lanțurilor de aprovizionare cu produse electronice

Obiectivul achizițiilor publice

Asociația catalană a autorităților locale (*L'Associació Catalana de Municipis – ACM*) reprezintă peste 1 000 de organisme locale, adică 95 % dintre localitățile din regiune. Una dintre funcțiile sale este de a acționa în calitate de achizitor central, îmbinând nevoile și oferind economii administrative membrilor săi. În 2018, ACM a devenit afiliat al Electronics Watch, ale cărei clauze sociale sunt în prezent incluse în licitații, inclusiv într-un acord-cadru recent pentru achiziții de imprimante la care participă 80 de localități.

Abordare

Clauzele Electronics Watch impun contractanților să efectueze procesul de diligență pentru a asigura transparența lanțului de aprovizionare, să colaboreze cu observatori independenți și să remedieze încălcările drepturilor lucrătorilor și ale standardelor de securitate. Acestea sunt în concordanță cu Directiva 2014/24/UE privind achizițiile publice și reflectă Principiile directe ale ONU privind afacerile și drepturile omului și Orientările OCDE privind întreprinderile multinaționale. Clauzele conțin un cod al standardelor de muncă ce face trimitere la legislația națională, precum și la convențiile fundamentale ale OIM.

Rezultate

Cererea inițială de divulgare a informațiilor a primit un răspuns pozitiv din partea contractanților. Contractanții au furnizat informații detaliate referitoare la lanțul de aprovizionare cu privire la modelele de produse și locurile de producție specifice utilizate în temeiul contractului. Pe baza rezultatelor existente ale monitorizării acestor modele și locuri, Electronics Watch a fost în măsură să pregătească o evaluare a riscurilor pentru ACM. Detaliile comunicate de un furnizor au consolidat un proces de angajament aflat în derulare într-o fabrică de imprimante din Asia de Sud. Pe baza detaliilor privind locul de producție, va fi pus în aplicare un plan de monitorizare, utilizând expertiza locală pentru monitorizarea drepturilor lucrătorilor. ACM intenționează deja să includă condițiile contractului Electronics Watch în alte două acorduri-cadru – pentru infrastructura informatică și înregistrarea video a sesiunilor plene.

Lecții învățate

Este necesar ca industria – atât revânzătorii, cât și mărcile și furnizorii acestora – să dezvolte în continuare transparența lanțului de aprovizionare. În prezent, divulgarea de informații la nivel de componentă reprezintă în continuare o provocare pentru industrie, dar este fundamentală pentru a asigura transparența lanțului de aprovizionare care are legătură cu obiectul contractului, astfel cum se prevede în directivele privind achizițiile publice. Dacă mai mulți achizitori publici solicită divulgarea locurilor de producție, acest lucru va contribui la stabilirea acestei practici ca practică standard în industrie.

4.6. Criterii de excludere și de selecție

4.6.1. Motive de excludere

Directivele privind achizițiile publice recunosc că anumiți operatori nu ar trebui să fie eligibili pentru a câștiga contracte de achiziții publice din cauza unor practici infracționale sau lipsite de etică grave. Acestea recunosc, de asemenea, că încălcările documentate ale responsabilității sociale a întreprinderilor sau performanțele anterioare slabe pot constitui motive de excludere. Motivele de excludere se împart în două categorii: obligatorii (care trebuie aplicate în toate licitațiile) și discreționare (pe care achizitorii publici pot alege să le aplice sau care pot fi obligatorii în temeiul dreptului intern). Tabelul de mai jos prezintă motivele de excludere obligatorii și discreționare care sunt cele mai relevante pentru APRS – motivele suplimentare sunt prevăzute în directivele privind achizițiile publice ⁽¹¹⁾.

Tabelul 4.3

Motive de excludere asociate APRS

Motive de excludere obligatorii ⁽¹⁾	Motive de excludere discreționare ⁽²⁾
Condamnare prin hotărâre definitivă pentru munca copiilor sau pentru alte forme de trafic de persoane	Încălcarea obligațiilor privind plata impozitelor sau a contribuțiilor de asigurări sociale – demonstrată prin orice mijloace adecvate
	Încălcarea obligațiilor aplicabile în temeiul clauzei sociale și de mediu, și anume a obligațiilor de mediu, sociale și de muncă prevăzute în dreptul Uniunii, dreptul intern, în contractele colective de muncă sau în convențiile fundamentale ale OIM
Încălcarea obligațiilor privind plata impozitelor sau a contribuțiilor de asigurări sociale – stabilită printr-o hotărâre judecătorească sau administrativă cu caracter definitiv și obligatoriu.	Abateri profesionale grave care pun sub semnul întrebării integritatea
	Deficiențe semnificative sau persistente în îndeplinirea unei cerințe de fond în temeiul unui contract anterior
	Declarații false grave sau incapacitatea de a prezenta documente justificative

⁽¹⁾ Articolul 57 alineatele (1) și (2) din Directiva 2014/24/UE. A se vedea, de asemenea, articolul 80 alineatul (1) din Directiva 2014/25/UE și articolul 38 alineatele (4) și (5) pentru concesiunile reglementate de Directiva 2014/23/UE.

⁽²⁾ Articolul 57 alineatele (2) și (4) din Directiva 2014/24/UE și articolul 38 alineatul (7) din Directiva 2014/23/UE. Pentru contractele privind utilitățile, aplicabilitatea motivelor discreționare poate varia în funcție de normele naționale [a se vedea articolul 80 alineatul (1) din Directiva 2014/25/UE].

Tuturor ofertanților trebuie să li se solicite să confirme că nu sunt vizați de niciunul dintre motivele obligatorii de excludere și niciunul dintre motivele discreționare care se aplică procedurii. Dovada preliminară a conformității este furnizată prin intermediul documentului european de achiziție unic (DEAU) sau poate fi furnizată printr-o altă formă de declarație pe propria răspundere, în funcție de contractul specific în cauză; cu toate acestea, puteți solicita documente justificative în orice moment, în cazul în care acest lucru este necesar pentru buna desfășurare a procedurii ⁽¹²⁾.

Pentru motivele de excludere obligatorii, perioada maximă de excludere este de cinci ani de la data condamnării definitive, cu excepția cazului în care hotărârea prevede o perioadă mai lungă. În cazul motivelor discreționare, perioada maximă de excludere este de trei ani de la evenimentul relevant ⁽¹³⁾. În ambele cazuri, ofertanții ar putea dori să își dovedească credibilitatea, în pofida existenței unuia sau mai multor motive de excludere (proces cunoscut sub denumirea de „autocorectare”). În acest scop, aceștia trebuie să furnizeze dovezi cu privire la măsurile specifice luate pentru a aborda și a preveni alte infracțiuni și abateri, cum ar fi plata de despăgubiri pentru orice daune cauzate, colaborarea activă cu autoritățile de investigații și măsuri concrete de ordin tehnic, organizatoric și de personal ⁽¹⁴⁾.

⁽¹¹⁾ Articolul 57 din Directiva 2014/24/UE, articolul 80 din Directiva 2014/25/UE, articolul 38 din Directiva 2014/23/UE.

⁽¹²⁾ Articolul 59 alineatul (4) din Directiva 2014/24/UE. De asemenea, este posibil să se rezilieze un contract în cazul în care un contractant se afla într-una dintre situațiile de excludere obligatorii la momentul atribuirii [articolul 73 litera (b) din Directiva 2014/24/UE, articolul 90 litera (b) din Directiva 2014/25/UE, articolul 44 litera (b) din Directiva 2014/23/UE].

⁽¹³⁾ Articolul 57 alineatul (7) din Directiva 2014/24/UE, care se poate aplica și utilităților (a se vedea articolul 80 din Directiva 2014/25/UE), articolul 38 alineatul (10) din Directiva 2014/23/UE. De asemenea, în dreptul intern pot fi specificate perioade mai scurte de excludere.

⁽¹⁴⁾ Articolul 57 alineatul (6) din Directiva 2014/24/UE, articolul 80 din Directiva 2014/25/UE, articolul 38 alineatul (9) din Directiva 2014/23/UE.

Este datoria achizitorului public să evalueze aceste măsuri și să decidă dacă sunt suficiente pentru a permite ofertantului să participe la procedură. În caz contrar, trebuie să i se prezinte ofertantului motivele deciziei.

Combaterea muncii copiilor în lanțurile de aprovizionare – legislația franceză și neerlandeză

Excluderea din procedurile de achiziții a întreprinderilor condamnate pentru infracțiuni legate de munca copiilor sau de traficul de persoane este obligatorie. Întrucât astfel de încălcări au loc adesea în cadrul unor lanțuri de aprovizionare complexe, poate fi dificil să se obțină informații fiabile cu privire la acestea. Atât Franța, cât și Țările de Jos au adoptat legi privind obligația de diligență, care impun întreprinderilor obligația de a stabili dacă există riscuri de muncă a copiilor în lanțurile lor de aprovizionare, de a lua măsuri împotriva acestora și de a raporta public cu privire la aceste acțiuni.

În cazul în care astfel de legi se aplică ofertanților pentru un contract, nerespectarea obligațiilor de diligență poate atrage excluderea în temeiul articolului 57 alineatul (4) litera (a) din Directiva 2014/24/UE (încălcarea obligațiilor aplicabile în temeiul clauzei sociale și de mediu). Acest lucru nu ar fi valabil dacă legea privind obligația de diligență nu s-ar aplica unui ofertant, de exemplu din cauza locului în care își are sediul central sau a numărului de angajați.

4.6.2. Criterii de selecție ⁽¹¹⁵⁾

În timp ce criteriile de excludere se axează pe factori negativi care v-ar putea împiedica să atribuiți un contract unui ofertant, criteriile de selecție vă pot ajuta să îi identificați pe cei mai în măsură să respecte aspectele sociale ale contractului dumneavoastră. În special, stabilirea unor criterii de selecție adecvate, bazate pe capacitatea economică și financiară, pe resursele tehnice și umane, precum și pe experiență, poate contribui la realizarea APRS, asigurând, în același timp, depunerea de oferte de către o gamă largă de organizații pentru contractul dumneavoastră.

Câteva exemple de criterii de selecție care pot contribui la APRS:

- Cerințele privind capacitatea financiară (de exemplu, cifra de afaceri, rentabilitatea), care sunt limitate la ceea ce este necesar pentru a asigura că ofertantul este capabil să execute contractul și nu restricționează participarea organizațiilor economiei sociale, a întreprinderilor sociale, a organizațiilor non-profit și a organizațiilor comunitare;
- Criterii care solicită experiență și expertiză specifice demonstrabile ale organizațiilor și/sau ale echipelor acestora în ceea ce privește aspectele sociale relevante pentru contractul dumneavoastră, de exemplu accesibilitatea, egalitatea de gen și nediscriminarea;
- Capacitatea tehnică de a monitoriza practicile de muncă de-a lungul lanțului de aprovizionare ⁽¹¹⁶⁾, inclusiv sistemele de management și parteneriatele cu alte organizații; și/sau
- Dovada finalizării cu succes a contractelor anterioare care implică cerințe sociale similare, de exemplu, recrutarea și oportunitățile de actualizare a competențelor ucenicilor sau ale lucrătorilor defavorizați.

Legătura cu obiectul contractului și proporționalitatea în criteriile de selecție

Toate criteriile de selecție trebuie să fie corelate și proporționale cu obiectul contractului. Aceasta înseamnă că nu ar trebui să adoptați o abordare generică în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție, ci să vă asigurați că acestea sunt adecvate pentru a vă atinge obiectivele (inclusiv obiectivele APRS) și că nu depășesc ceea ce este necesar.

Dacă solicitați dovezi ale măsurilor de gestionare a lanțului de aprovizionare, de exemplu, nu puteți solicita ca acestea să depășească domeniul de aplicare a ceea ce cumpărați (de exemplu, să includă toate operațiunile unei întreprinderi). De asemenea, ar trebui să evitați stabilirea unor cerințe pentru experiența anterioară care fie sunt prea extinse, fie prea restrictive – rețineți că unii ofertanți ar putea avea experiență relevantă în alte sectoare sau domenii de activitate. Această abordare a criteriilor de selecție va contribui, de asemenea, la asigurarea faptului că organizațiile economiei sociale, întreprinderile sociale și organizațiile non-profit pot concura pentru contractul dumneavoastră.

⁽¹¹⁵⁾ Articolul 58 din Directiva 2014/24/UE, articolul 80 din Directiva 2014/25/UE, articolul 38 alineatele (1) și (2) din Directiva 2014/23/UE.

⁽¹¹⁶⁾ Astfel cum se prevede în partea II litera (d) din anexa XII la Directiva 2014/24/UE.

Dovezile referitoare la criteriile de selecție provin, în primul rând, din DEAU sau pot proveni, în unele cazuri, dintr-o altă formă de declarație pe proprie răspundere. La fel ca în cazul criteriilor de excludere, este posibil să se solicite documente justificative în orice moment al procedurii. Spre deosebire de criteriile de excludere, criteriile de selecție ar trebui să fie specifice fiecărui contract, pentru a asigura proporționalitatea acestora și legătura cu obiectul contractului.

În ceea ce privește accesibilitatea, standardul EN 17161:2019 privind proiectarea universală ⁽¹¹⁷⁾ stabilește o abordare de proiectare a accesibilității pentru produse, bunuri și servicii care vizează extinderea gamei de utilizatori. Acest standard ar putea fi menționat în criteriile de selecție ca parte a cerințelor dumneavoastră privind capacitatea tehnică, pentru a stabili dacă ofertanții dispun de proceduri adecvate pentru a furniza produse și servicii accesibile. Dovada respectării standardelor echivalente ar trebui, de asemenea, luată în considerare în acest caz.

Bune practici

- Utilizați criterii de excludere obligatorii și opționale pentru a vă asigura că ofertanții nu au comis nicio încălcare a dreptului social sau al muncii aplicabil sau a contractelor colective de muncă.
- Elaborați criterii de selecție care sunt specifice contractului dumneavoastră și care vizează aspecte sociale relevante legate de resursele tehnice și umane și de experiența anterioară. Evitați criteriile financiare sau de altă natură care pot împiedica participarea organizațiilor economiei sociale și a întreprinderilor sociale.
- Analizați în prealabil tipul de dovezi care trebuie să fie solicitate de la ofertanți înainte de atribuirea contractului și modul în care aceste informații sunt actualizate în timpul executării contractului.
- Atunci când primiți oferte din partea unui alt stat membru al UE, puteți consulta eCertis ⁽¹¹⁸⁾, care vă va ajuta să înțelegeți ce dovezi sunt furnizate de cealaltă parte.

Aplicarea convențiilor OIM în cadrul achizițiilor de articole textile efectuate de un minister ceh

Obiectivul achizițiilor publice

În 2015, Ministerul ceh al Muncii și Afacerilor Sociale (MoLSA) a elaborat propria strategie de achiziții publice responsabile social, pe care o utilizează pentru a orienta desfășurarea licitațiilor. Aceasta a fost aplicată în cadrul unei licitații pentru articole de îmbrăcăminte care urmează să fie distribuite de organizațiile caritabile persoanelor aflate în dificultate. Această achiziție a fost cofinanțată din fonduri europene.

Abordare

Pentru a preveni încălcarea drepturilor lucrătorilor și a drepturilor sociale în procesul de fabricare a textilelor, MoLSA a solicitat ofertanților să dispună de un sistem care să garanteze că drepturile lucrătorilor protejate în temeiul convențiilor OIM (munca copiilor, munca forțată etc.) nu au fost încălcate în cursul fabricării bunurilor achiziționate. Acesta a fost un criteriu de selecție. În această etapă, MoLSA s-a concentrat numai asupra condițiilor din procesele efective de fabricare a textilelor, nu și asupra producției materiilor prime. Ofertanții ar putea demonstra conformitatea cu această cerință prin aderarea la Fundația Fair Wear sau ar putea depune o declarație pe propria răspundere. În cel de al doilea caz, ofertanții trebuiau să identifice producătorul fiecărui tip de produs, marca și locul de fabricație. Acest lucru este menit să permită achizitorului să dețină un anumit nivel de control asupra condițiilor de muncă din lanțul de aprovizionare.

Rezultate

Riscul de încălcare a standardelor sociale și de muncă în timpul producției de articole textile a scăzut prin utilizarea cerințelor sociale în etapa de selecție, asigurându-se o mai mare transparență a lanțurilor de aprovizionare ale ofertanților. Potrivit informațiilor furnizate de ofertantul câștigător, o parte semnificativă a producției se află în UE. În plus, o parte din producție este realizată de deținuți, care, în acest proces, dezvoltă competențe profesionale și obțin recomandări care vor sprijini reintegrarea lor în societate după eliberare.

⁽¹¹⁷⁾ A se vedea https://standards.cen.eu/dyn/www/?p=204:110:0::: FSP_PROJECT:62323&cs=13275480BC8D2104048D1E2104EAD11A2

⁽¹¹⁸⁾ eCertis este un sistem de informare care vă ajută să identificați diferitele certificate utilizate în cadrul procedurilor de achiziții publice din UE. Funcția de căutare este disponibilă în toate limbile oficiale ale UE. Pentru consultare, accesați: <https://ec.europa.eu/tools/ecertis/#/search>

Lecții învățate

Existența unor cerințe simple de transparență a lanțului de aprovizionare pot conduce la beneficii neașteptate care să depășească cerințele contractuale. Această procedură a stabilit capacitatea de a aplica transparența lanțului de aprovizionare ca o condiție de participare. Condițiile de monitorizare în timpul executării contractului rămân o provocare.

Abordarea drepturilor omului prin achiziții publice în localitatea Stavanger (Norvegia)**Obiectivul achizițiilor publice**

Localitatea norvegiană Stavanger este un precursor în ceea ce privește aplicarea criteriilor etice în cadrul achizițiilor sale – inclusiv utilizarea unor criterii de selecție specifice. Începând din 2010, aceasta a impus ofertanților să își documenteze lanțurile de aprovizionare, cu accent pe acele contracte care prezintă cele mai mari riscuri de încălcare a drepturilor omului.

Abordare

Pentru toate contractele viitoare se efectuează o evaluare anuală a riscurilor. În cazul contractelor cu risc ridicat, cum ar fi în domeniul textilelor, al echipamentelor TIC și al echipamentelor medicale, se aplică criterii de selecție cuprinzătoare referitoare la comerțul etic. Printre acestea se numără impunerea obligației ca furnizorii să dispună de sisteme de trasabilitate a lanțului de aprovizionare, de un proces de evaluare a riscurilor și de un cod de conduită al furnizorilor. Codul de conduită trebuie să fie în conformitate cu clauzele contractuale etice stabilite de Stavanger (care se bazează pe principalele convenții ale ONU și OIM și pe legislația națională aplicabilă la locul de producție). Pentru pregătirea pieței, se organizează seminare dedicate furnizorilor. În timpul etapei de executare a contractului, se utilizează informații provenite de la sisteme terțe, cum ar fi Inițiativa privind comerțul etic, precum și din reuniuni individuale cu furnizorii și din chestionare.

Rezultate

Utilizarea criteriilor etice și eforturile de asigurare a conformității cu termenii stabiliți în contractele vizate au un impact lent, dar sigur. Se consideră că accentul continuu pus pe drepturile omului, pe sustenabilitate și pe responsabilitatea socială în cadrul achizițiilor publice a inclus aceste aspecte pe agendele furnizorilor, precum și pe cele ale altor părți ale sectorului public și privat. Prin dialogul cu furnizorii și cu diferite rețele, prin audituri documentare, inspecții în fabrici etc., Stavanger își intensifică expertiza internă în acest domeniu. Municipalitatea speră să fie pregătită să încerce în curând metode și mai detaliate, cum ar fi suplimentarea criteriilor de selecție cu noi criterii de atribuire, pentru a asigura respectarea drepturilor omului și sustenabilitatea achizițiilor publice. În prezent, criteriile utilizate sunt legate de procesul de calificare. Prin urmare, utilizarea criteriilor de atribuire este următoarea etapă evidentă.

Lecții învățate

Este nevoie de proceduri mai simplificate pentru a se asigura respectarea clauzelor contractuale etice. Prin urmare, municipalitatea participă la un comitet de experți împreună cu alte municipalități, agenții guvernamentale și universități din Norvegia. Stavanger conduce o echipă axată pe industria textilă și participă, de asemenea, la o echipă responsabilă de construcții și materiale de construcții. În plus, Stavanger participă la Grupul de interese Procura+ pentru APRS în domeniul TIC. Aceste rețele furnizează municipalității cazuri relevante și contribuții la documentele achiziției și la activitatea de asigurare a conformității.

4.7. Criterii de atribuire

Contractele reglementate de directivele UE privind achizițiile publice sunt atribuite în funcție de „oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic” (*most economically advantageous tender* – MEAT), achizitorii publici având posibilitatea de a aplica o gamă largă de criterii calitative și legate de costuri. Directivele menționează în mod specific aspectele sociale ca fiind printre factorii care pot fi incluși în criteriile de atribuire, împreună cu accesibilitatea, proiectarea universală, comercializarea și condițiile acesteia⁽¹⁹⁾. Criteriile sociale de atribuire pot transmite un mesaj puternic pieței cu privire la importanța acestor aspecte ale contractului. Câteva exemple de criterii sociale de atribuire ar fi:

⁽¹⁹⁾ Articolul 67 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2014/24/UE, articolul 82 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2014/25/UE, articolul 41 alineatul (2) din Directiva 2014/23/UE. „Comercializarea și condițiile acesteia” pot include considerente legate de comerțul echitabil, astfel cum au fost prezentate de Curtea de Justiție în cauza C-368/10 (a se vedea caseta).

- Metodologia pentru asigurarea incluziunii sociale în furnizarea serviciului. Ofertanții trebuie să prezinte un plan detaliat pentru a avea un impact asupra fiecăruia dintre grupurile-țintă specificate în documentele achiziției.
- Numărul și calitatea ucenicilor/opportunităților de formare create în cadrul executării contractului. Ofertanții trebuie să detalieze abordarea lor în ceea ce privește recrutarea și formarea, să furnizeze un model de cerințe ale postului în cauză pentru ucenicii și să descrie structurile de sprijin care urmează să fie instituite.
- Certificarea de către terți pentru aprovizionarea etică cu produse livrate în temeiul contractului. Se acordă puncte în funcție de procentul de produse care dețin certificare Fair Trade sau o certificare echivalentă. În cazul în care nu aveți o certificare din partea unei părți terțe, indicați motivul și descrieți eventualele măsuri interne luate pentru a asigura aprovizionarea etică cu produse ⁽¹²⁰⁾.
- Măsuri de asigurare a egalității de gen. Punctele se acordă pe baza unor măsuri specifice de combatere a discriminării și de sprijinire a egalității de gen (de exemplu, formarea personalului, echilibrul dintre viața profesională și cea privată, programul de lucru flexibil etc.).
- Cerințe suplimentare de accesibilitate. Punctele se acordă pe baza unor măsuri specifice de îmbunătățire a accesibilității dincolo de cerințele incluse în specificațiile tehnice ⁽¹²¹⁾.

Legătura cu obiectul contractului și criteriile de atribuire

Criteriile de atribuire trebuie să se refere la bunurile, serviciile sau lucrările specifice care sunt achiziționate. Această înseamnă că nu ar trebui să se acorde (sau să se scadă) puncte doar din cauza prezenței (sau absenței) unei politici de responsabilitate socială a întreprinderii. Cu toate acestea, o astfel de politică *ar putea* servi drept dovadă a unui angajament specific asumat de ofertanți ca răspuns la criteriile de atribuire.

De exemplu, dacă un criteriu de atribuire se axează pe modul în care bunăstarea persoanelor în vârstă va fi îmbunătățită în cadrul unui contract, ofertanții se pot baza parțial pe o politică ce definește abordarea lor în ceea ce privește implicarea utilizatorilor de servicii și formarea personalului. Totuși, nu ar fi adecvat să se atribuie puncte pe baza activităților pe care ofertanții le desfășoară în temeiul altor contracte.

Pentru a utiliza în mod eficace criteriile sociale de atribuire, ar trebui să luați în considerare modul de formulare, de pondere și de evaluare a acestora.

În ceea ce privește formularea criteriilor sociale de atribuire, se aplică aceleași cerințe de transparență ca și în cazul altor criterii de atribuire. Acestea trebuie să fie menționate în anunțul de participare sau în documentele achiziției, împreună cu ponderea lor și eventualele subcriterii. Acestea trebuie să fie suficient de clare pentru ca orice ofertant „suficient de informat și care dă dovadă de o diligență normală” să fie în măsură să le înțeleagă ⁽¹²²⁾. Acestea trebuie să asigure posibilitatea concurenței efective și să permită verificarea informațiilor furnizate de către ofertanți ⁽¹²³⁾. În sfârșit, trebuie să aibă legătură cu obiectul contractului, astfel cum se explică în casetă.

În ceea ce privește ponderea, nu există un procentaj maxim sau minim de puncte pe care le puteți atribui criteriilor sociale de atribuire. În cazul contractelor în care fie riscurile sociale (de exemplu, încălcarea drepturilor omului), fie beneficiile sociale potențiale (de exemplu, îmbunătățirile măsurabile ale bunăstării pentru un grup vulnerabil sau participarea persoanelor cu handicap) sunt ridicate, ar putea fi logic să existe criterii sociale de atribuire cu o pondere ridicată. Acest lucru depinde, de asemenea, de măsura în care aspectele sociale sunt abordate în specificațiile tehnice sau în altă parte în cadrul licitației.

Exemple de criterii sociale de atribuire combinate cu alte criterii

Exemplul 1

Crearea de oportunități în materie de ocupare a forței de muncă pentru lucrătorii defavorizați

Criterii de selecție: Ofertanții trebuie să facă dovada capacității lor de a recruta, de a forma și de a păstra lucrători din unul sau mai multe grupuri dezavantajate definite. Această experiență se poate referi la contracte anterioare încheiate în orice sector. Trebuie să se demonstreze că ofertantul și/sau subcontractanții săi au capacitatea de a recruta, de a forma și de a păstra acești lucrători pe o perioadă similară cu cea acoperită de prezentul contract.

⁽¹²⁰⁾ A se vedea secțiunea 4.8 pentru discutarea cerințelor legate de etichete/certificarea de către terți.

⁽¹²¹⁾ De exemplu, în cazul în care specificațiile tehnice includ o cerință potrivit căreia conținutul web trebuie să respecte Orientările privind accesibilitatea conținutului web (WCAG) 2.1, nivelul de conformitate AA, ar putea fi acordate puncte suplimentare pentru orice ofertă care oferă un nivel de conformitate AAA.

⁽¹²²⁾ Cauza C-19/00, SIAC Construction Ltd împotriva County Council of the County of Mayo, punctul 42.

⁽¹²³⁾ Articolul 67 alineatul (4) din Directiva 2014/24/UE, articolul 82 alineatul (4) din Directiva 2014/25/UE, articolul 41 alineatul (2) din Directiva 2014/23/UE.

Criterii de atribuire: Până la 15 % din punctele disponibile vor fi atribuite ofertelor pe baza numărului și a calității oportunităților în materie de ocupare a forței de muncă ce urmează să fie puse la dispoziția lucrătorilor defavorizați. Aceste puncte vor fi acordate pe baza planurilor specifice prezentate pentru recrutarea, formarea și păstrarea lucrătorilor defavorizați.

Exemplul 2

Produse alimentare certificate ca îndeplinind condițiile comerțului echitabil

Criterii de atribuire: Până la 10 % din punctele disponibile vor fi atribuite ofertelor care conțin unul sau mai multe produse certificate de Fairtrade International sau care dețin o etichetă echivalentă. În scopul comparării ofertelor, se vor lua în considerare valoarea și volumul produsului (produselor) care dețin(e) această certificare și care urmează să fie furnizat(e) în temeiul contractului. În cazul în care ofertanții nu dețin o certificare privind comerțul echitabil din motive care nu le sunt imputabile, ar trebui furnizată o explicație în cadrul ofertei.

Condiții de executare a contractului: Pe durata contractului, furnizorul va depune eforturi pentru a include în oferta sa produse suplimentare cu certificare Fair Trade sau echivalentă. Se reține o parte din prețul contractului atâta timp cât această condiție nu este îndeplinită, o plată egală cu costul cu ridicata suplimentar de furnizare a produselor comercializate în mod echitabil urmând să fie pusă la dispoziție odată ce aceste produse sunt încorporate în ofertă.

În cele din urmă, abordarea evaluării determină cât de eficace pot fi criteriile sociale de atribuire. Chiar dacă un criteriu social de atribuire nu are o pondere deosebit de mare, puteți stabili un prag (de exemplu, 60 % din punctele disponibile pentru criteriul respectiv) pe care ofertantul trebuie să îl atingă pentru ca oferta să fie eligibilă pentru o evaluare suplimentară ⁽¹²⁴⁾. De asemenea, este important să se utilizeze întreaga gamă de puncte disponibile pentru criteriu pentru a face o distincție corectă între performanțele sociale ale fiecărei oferte.

Cauza C-368/10, Comisia Europeană împotriva Regatului Țărilor de Jos

Această cauză se referă la atribuirea unui contract pentru livrarea de ceai și de cafea de către un achizitor public neerlandez, care a inclus o serie de criterii de responsabilitate socială și de mediu. Curtea de Justiție a analizat în detaliu aceste criterii și a constatat că unora dintre ele le lipsește transparența necesară (de exemplu, cerința ca ofertanții să se implice în „caracterul constant al achizițiilor și răspunderea socială a întreprinderilor” fără detalii suplimentare).

Cu toate acestea, Curtea a considerat, de asemenea, că etichetele care tratează considerații legate de comerțul echitabil ar putea fi considerate ca având legătură cu obiectul contractului. Articolul 43 din Directiva 2014/24/UE și articolul 61 din Directiva 2014/25/UE au codificat și au clarificat principiile formulate în această hotărâre. Pentru mai multe informații privind utilizarea etichetelor, a se vedea secțiunea 4.8.

Criteriile de atribuire pot atinge eficacitatea maximă atunci când sunt combinate cu alte măsuri APRS în ceea ce privește criteriile de selecție, specificațiile tehnice și condițiile de executare a contractului, astfel cum este ilustrat în exemplele de mai jos.

Bune practici

- Criteriile sociale de atribuire pot stimula piața să producă rezultate mai responsabile din punct de vedere social și ar trebui să fie formulate și ponderate cu atenție pentru a maximiza impactul acestora.
- Analizați modul în care veți evalua și verifica afirmațiile prezentate de ofertanți ca răspuns la criteriile de atribuire – inclusiv utilizarea certificatelor și a etichetelor terților, după caz.
- Combinați criteriile de atribuire cu specificațiile tehnice, criteriile de selecție și clauzele de executare a contractului pentru a aborda riscurile sociale și a îmbunătăți rezultatele sociale.

⁽¹²⁴⁾ CJUE a aprobat această abordare în cauza C-546/16, Montte SL împotriva Musikene.

Elaborarea unor criterii sociale de atribuire pentru achiziționarea de echipamente și servicii informatice în Germania

Obiectivul achizițiilor publice

Dataport achiziționează echipamente și servicii IT pentru achizitorii publici din landurile germane Schleswig-Holstein, Hamburg și Bremen, precum și servicii IT pentru administrația fiscală a landurilor Mecklenburg-Pomerania de Vest și Saxonia Inferioară. Contractul a inclus livrarea de echipamente IT (calculatoare și laptopuri, monitoare, tastaturi, mouse-uri și componente) pentru 60 000 de locuri de muncă și servicii IT pentru 30 000 de locuri de muncă. Scopul a fost acela de a achiziționa exclusiv echipamente hardware și servicii IT produse și furnizate în conformitate cu standardele stabilite de Organizația Internațională a Muncii.

Abordare

Contractul a fost atribuit în 2013. Ofertanților li s-a solicitat să prezinte un concept privind criteriile sociale, inclusiv măsurile de asigurare a conformității furnizorilor și furnizorilor subcontractați de aceștia cu cele opt convenții fundamentale ale OIM. Pentru abordarea aspectelor sociale specifice în producția IT globală, criteriile de atribuire au făcut trimitere și la convențiile OIM 1, 30, 102, 115, 131, 135, 155, 158, 169, 170. S-au acordat puncte pe baza a trei aspecte ale conceptului:

- amploarea standardelor sociale și de muncă acoperite;
- plauzibilitatea conceptului în ceea ce privește respectarea standardelor sociale;
- verificarea oferită.

Întrucât ofertanții au oferit o gamă largă de opțiuni, au fost luate două măsuri pentru a asigura calitatea mecanismului de control. În primul rând, documentația de licitație a prezentat un posibil sistem de verificare, un set de exemple de măsuri care ar putea fi luate de ofertanți și posibile întrebări la care trebuie să se răspundă într-un raport. În al doilea rând, în cadrul criteriilor de atribuire s-a acordat o prioritate deosebită plauzibilității conceptului (care a reprezentat 50 % din punctaj) și verificării oferite (40 % din punctaj). Ofertanții au trebuit să convină asupra unei revizuirii periodice a măsurilor prezentate în conceptul lor pe durata contractului. Conceptul și obligațiile prevăzute în cadrul conceptului au devenit parte a noului acord-cadru.

Rezultate

Toți ofertanții au prezentat un concept privind modul de asigurare a unor condiții de muncă echitabile în lanțul lor de aprovizionare. Obiectivul vizat a fost acela de a sensibiliza sectorul IT cu privire la condițiile de muncă echitabile din lanțul de aprovizionare (inclusiv extracția materiilor prime). Un specialist a evaluat conceptele de achiziții responsabile din punct de vedere social în funcție de măsura în care ofertantul a putut demonstra că procedurile sale includeau o acoperire largă a convențiilor OIM menționate mai sus și că metoda utilizată prezenta calitatea necesară. Criteriile sociale asociate conceptului au avut o influență semnificativă în atribuirea contractului, întrucât acestea au reprezentat 10 % din punctele alocate calității. Ofertantul câștigător a elaborat un cod de conduită pentru furnizori și a convenit să raporteze de două ori pe an unui grup de lucru cu privire la respectarea convențiilor OIM.

Lecții învățate

În pofida unei situații dificile de pe piață și a lanțurilor de aprovizionare globale complexe, reacția ofertanților a fost pozitivă. Criteriile de sustenabilitate devin din ce în ce mai importante pentru ofertanții care participă la proceduri de atribuire competitive, având în vedere prețurile și performanțele similare ale produselor lor. Transparența crește în ceea ce privește condițiile de muncă de-a lungul lanțului de aprovizionare, auditurile efectuate la locurile de producție, deficiențele detectate și măsurile corective luate. Până în prezent, nu există niciun dispozitiv IT care să fie produs în întregime în condiții de comerț echitabil. Dataport se axează pe dialogul dintre clienți, furnizorii de servicii și producători în timpul procedurii de achiziții și ulterior acesteia. Acest lucru necesită o implicare intensă în acest domeniu.

4.8. Evaluarea ofertelor și verificarea angajamentelor

Abordarea adoptată pentru evaluarea și verificarea angajamentelor APRS este la fel de importantă precum criteriile pe care le alegeți. Trebuie să vă gândiți cu atenție la modul de evaluare a afirmațiilor prezentate de ofertanți și la modul de evaluare a ofertelor. Directivele privind achizițiile publice nu prevăd nicio metodă specială de evaluare, deși trebuie aplicate principiile transparenței și egalității de tratament. În cazul contractelor cu riscuri sociale specifice sau cu beneficii sociale

preconizate, ar putea fi logic să se adopte o abordare diferită în ceea ce privește evaluarea decât cea aplicată în cazul contractelor mai apropiate de contractele „standard”. De exemplu, ați putea include în comitetul de evaluare parteneri sociali, reprezentanți ai utilizatorilor sau alți experți (cu condiția să nu existe niciun conflict de interese).

Cork (Irlanda) oferă locuințe sociale accesibile printr-un dialog competitiv

Obiectivul achizițiilor publice

Pentru a spori oferta de locuințe sociale accesibile, Consiliul municipal al orașului Cork (Irlanda) a utilizat o procedură de dialog competitiv care a stimulat inovarea și a lărgit opțiunile Consiliului privind amplasarea și proiectarea locuințelor.

Abordare

Procedura dialogului competitiv a urmat o serie de etape. În primul rând, dezvoltatorilor de locuințe li s-a solicitat să prezinte propuneri de proiecte care au fost evaluate, de exemplu, în funcție de amplasament, de accesul la facilități, de mijloacele de transport public disponibile, de formele mixte de proprietate și de probabilitatea obținerii autorizației de construcție. Cork a utilizat dialogul competitiv pentru a îmbunătăți și a elabora în colaborare soluții care să răspundă cel mai bine nevoilor de locuințe sociale ale orașului. După mai multe runde de discuții din ce în ce mai detaliate, dialogul a luat sfârșit, iar autorii proiectelor selectate au fost invitați să depună o ofertă pentru evaluare.

Rezultate

Procedura dialogului competitiv a dus la achiziționarea a 11 soluții de locuințe sociale cu densitate mixtă și forme mixte de proprietate, oferind 215 locuințe noi. Prin deblocarea terenurilor industriale abandonate, noile soluții contribuie la regenerarea urbană, iar familiile și persoanele aflate pe listele de așteptare pentru locuințe au primit locuințe adecvate.

Lecții învățate

Deși necesită mai multe resurse inițiale, abordarea bazată pe colaborare sprijinită de dialogul competitiv a contribuit la o mai bună informare a dezvoltatorilor cu privire la nevoile orașului, a oferit mai multă certitudine soluțiilor și a evitat litigiile și a creat posibilități de îmbunătățire a raportului calitate-preț și a alocării riscurilor.

Utilizarea unor proceduri care permit o interacțiune mai directă cu ofertanții, atunci când sunt îndeplinite condițiile de utilizare a acestora ⁽¹²⁵⁾, poate contribui, de asemenea, la realizarea APRS. De exemplu, dialogul competitiv vă permite să vă întâlniți cu ofertanții și să eficientizați treptat soluțiile, îmbunătățind eventual conținutul social al ofertelor. În cazul contractelor care vizează furnizarea unui produs sau a unui serviciu complet nou, parteneriatul pentru inovare poate fi adecvat. Rețineți că aceste proceduri necesită timp și resurse pentru a fi gestionate și pentru ca ofertanții să participe la ele. Această abordare poate fi utilă dacă va conduce la un contract care oferă beneficii sociale măsurabile.

Pentru toate procedurile în care ați inclus criterii sociale, trebuie să vă gândiți la modul în care vor fi verificate declarațiile ofertanților. O modalitate de a face acest lucru este certificarea de către terți sau prin etichete. În temeiul Directivelor 2014/24/UE și 2014/25/UE, acestea pot fi menționate în specificațiile tehnice, în criteriile de atribuire și în clauzele de executare a contractului ⁽¹²⁶⁾. Exemple de etichete ale terților care țin seama de aspectele sociale:

- Certificările Fairtrade International;
- TCO Certified;
- SA 8000;
- Fair for Life;
- World Fair Trade Organization;
- Eticheta WAI WCAG 2.1 AAA și/sau etichetele altor organizații ale persoanelor cu handicap;
- Cerințe de accesibilitate DALCO pentru standardul UNE 170001-1:2007 privind mediul construit.

Pentru a solicita etichete specifice în documentele achiziției, acestea trebuie să îndeplinească mai multe condiții, menite să garanteze că sunt obiective și accesibile tuturor operatorilor interesați. Etichetele trebuie:

⁽¹²⁵⁾ A se vedea secțiunea 3.4.

⁽¹²⁶⁾ Articolele 43 și 44 din Directiva 2014/24/UE, articolul 61 și 62 din Directiva 2014/25/UE.

1. să se refere numai la criteriile care sunt legate de obiectul contractului;
2. să se bazeze pe criterii nediscriminatorii și verificabile în mod obiectiv;
3. să fie create printr-o procedură deschisă și transparentă, în cadrul căreia pot participa toate părțile interesate relevante, inclusiv organisme guvernamentale, consumatori, parteneri sociali, producători, distribuitori și organizații neguvernamentale;
4. să fie accesibile tuturor părților interesate; și
5. să fie stabilite de o terță parte asupra căreia operatorul economic care solicită acordarea etichetei nu poate exercita o influență decisivă ⁽¹²⁷⁾.

Dacă toate criteriile de acordare a etichetei respectă aceste cerințe și alegeți să faceți referire la întreaga etichetă în cadrul achiziției dumneavoastră, documentele achiziției ar trebui să includă o trimitere precisă și neechivocă la aceasta (de exemplu, făcând trimitere la actul relevant de adoptare a etichetei sau la documentația aferentă), astfel încât să se garanteze transparența deplină. Chiar și în cazul în care faceți referire la o etichetă care îndeplinește toate aceste cerințe, trebuie să luați în considerare etichetele cu criterii echivalente. Ar trebui să evaluați echivalența de la caz la caz, dar, în general, puteți considera că cerințele sunt echivalente dacă sunt cel puțin la fel de ambițioase precum cele menționate în documentul achiziției. În cazurile în care ofertanții nu pot obține o etichetă în termenii relevante din motive care nu le pot fi imputate, trebuie să luați în considerare alte forme adecvate de probă (de exemplu, dosarul tehnic).

Pentru etichetele care nu îndeplinesc una sau mai multe dintre cerințele de mai sus, puteți face trimitere la criteriile individuale de acordare a etichetei care au legătură cu obiectul contractului, dar nu puteți solicita eticheta ca atare. În cazul în care o etichetă conține anumite cerințe care sunt relevante pentru contractul dumneavoastră, dar și altele care nu au legătură cu obiectul contractului, cum ar fi cele referitoare la practicile generale de gestionare, puteți face trimitere doar la criteriile specifice de acordare a etichetei care au legătură cu obiectul contractului, și nu să solicitați eticheta ca atare ⁽¹²⁸⁾. Indicarea clară a criteriilor relevante de acordare a etichetei în documentele achiziției (de exemplu, prin copierea acestora) îi va ajuta pe potențialii ofertanți și va facilita înțelegerea și transparența cerințelor de licitație.

Alimente certificate ca respectând cerințele comerțului echitabil pentru școlile din München (Germania)

Obiectivul achizițiilor publice

În 2017, München a lansat o licitație în vederea semnării unui acord-cadru pentru furnizarea de preparate culinare în peste 300 de școli. München are o tradiție îndelungată în ceea ce privește achizițiile publice responsabile din punct de vedere social. Încă din 2002, municipalitatea a decis să nu achiziționeze niciun produs care a implicat utilizarea muncii copiilor (sau a încălcat Convenția nr. 182 a Organizației Internaționale a Muncii – OIM) și a luat măsuri de promovare a comerțului echitabil în achizițiile sale de articole textile și alimente.

Abordare

Licitarea a fost împărțită în patru loturi și a cuprins cerințe privind procentul de alimente ecologice care urmau să fie furnizate și cerințele de formare pentru personalul din bucătărie. În plus, 5 % dintre criteriile de atribuire au fost rezervate pentru alte aspecte sociale și de mediu, cum ar fi prezența materiilor prime certificate de Fairtrade International, World Fairtrade Organisation sau de o instituție echivalentă.

Rezultate

S-au primit trei oferte pentru fiecare lot – toate de la IMM-uri. În total, pentru cele patru loturi s-au atribuit contracte unui număr de trei furnizori. În total, aceste contracte acoperă peste 300 de unități și în cadrul lor se vor furniza preparate culinare pentru mai mult de 490 000 de elevi.

Lecții învățate

Este important să se asigure angajamentul tuturor părților implicate (și anume, conducere, angajați, părinți, copii etc.) în vederea promovării simțului de asumare a responsabilității pentru a asigura succesul proiectului, precum și pentru a colecta idei bune.

Bune practici

- Analizați modul în care veți evalua afirmațiile privind APRS ale ofertanților prin includerea experților relevanți în grupul de evaluare și solicitarea etichetelor sau a certificării terților.

⁽¹²⁷⁾ Articolul 43 alineatul (1) din Directiva 2014/24/UE; Articolul 61 alineatul (1) din Directiva 2014/25/UE.

⁽¹²⁸⁾ Articolul 43 alineatul (2) din Directiva 2014/24/UE; Articolul 61 alineatul (2) din Directiva 2014/25/UE.

- În cazul în care există condiții pentru lansarea acestora, procedurile care permit interacțiunea directă cu ofertanții, cum ar fi dialogul competitiv, pot contribui la dezvoltarea și perfecționarea abordărilor eficiente în materie de obiective sociale.
- Revizuiți criteriile și cerințele care stau la baza oricărei etichete la care doriți să faceți trimitere în documentele achiziției, pentru a vă asigura că acestea au legătură cu obiectul contractului, sunt obiective și nediscriminatorii.
- Trebuie să acceptați etichete sau certificări echivalente care respectă aceleași criterii și, în cazul în care ofertantul nu poate obține o etichetă sau o certificare în termenii stabilite, din motive care nu îi pot fi imputate, trebuie să acceptați alte forme de dovezi adecvate.

4.9. Oferte anormal de scăzute

În unele cazuri, prețul indicat într-o ofertă generează preocupări legate de faptul că ofertantul nu va fi în măsură să îndeplinească cerințele sociale, de exemplu asigurarea conformității cu normele aplicabile în materie de securitate la locul de muncă. Astfel de situații sunt tratate în cadrul normelor privind ofertele anormal de scăzute ⁽¹²⁹⁾. Acestea vă impun să investigați orice ofertă care pare anormal de scăzută și să solicitați o explicație din partea ofertantului cu privire la prețul indicat în aceasta. Printre exemplele de factori care pot indica faptul că o ofertă ar trebui să facă obiectul unei investigații se numără:

- prețuri care nu par să acopere costurile de bază pentru îndeplinirea cerințelor licitației;
- prețuri cu mult sub costul mediu din alte oferte; sau
- prețuri semnificativ mai mici decât următoarea ofertă cu prețul cel mai scăzut.

Explicațiile oferite de ofertant se pot referi la procesul specific de producție sau furnizare sau la condițiile favorabile de care dispun – caz în care oferta nu ar trebui respinsă dacă respectă toate cerințele legale. Cu toate acestea, ofertantului ar trebui să i se solicite, de asemenea, să confirme conformitatea sa cu legislația aplicabilă în domeniul social și al muncii și cu contractele colective de muncă, astfel cum se prevede în „clauza socială și de mediu” ⁽¹³⁰⁾. În caz de neconformitate, oferta trebuie respinsă ⁽¹³¹⁾. În cazul în care stabiliți că o ofertă este anormal de scăzută deoarece ofertantul a obținut un ajutor de stat, oferta poate fi respinsă numai din acest motiv. Puteți face acest lucru numai după consultarea ofertantului, dacă acesta nu este în măsură să demonstreze, într-un termen suficient, că ajutorul în cauză era compatibil cu piața internă ⁽¹³²⁾.

Prezența unor prețuri anormal de scăzute poate apărea, de asemenea, în procedurile de achiziții în care ofertele sunt primite din țări din afara UE. Se aplică principiul de bază al egalității de tratament. Ofertanții din țări terțe pot oferi în mod legitim prețuri mai mici, dar este important să se verifice conformitatea cu întreaga legislație aplicabilă în domeniul social și al muncii (a se vedea secțiunile 4.5 și 5.2 pentru informații suplimentare privind aplicarea legislației sociale și a muncii și a contractelor colective de muncă în contractele publice). Informații suplimentare privind evaluarea ofertelor din țări terțe, inclusiv posibilitatea unor oferte anormal de scăzute, sunt disponibile într-un document de orientare specific publicat de Comisia Europeană ⁽¹³³⁾.

Este nevoie de atenție atunci când se investighează ofertele anormal de scăzute – este esențial să se aplice o abordare coerentă și obiectivă și ca ofertanților să li se acorde dreptul la replică. Cu toate acestea, achizitorul public este cel care decide dacă explicațiile furnizate sunt suficiente pentru a stabili încrederea în ofertă sau dacă acestea ar trebui respinse. Rețineți că alți ofertanți care respectă cerințele sociale pot fi dezavantajați dacă permiteți ca o ofertă anormal de scăzută să rămână neexaminată.

⁽¹²⁹⁾ Articolul 69 din Directiva 2014/24/UE; Articolul 84 din Directiva 2014/25/UE.

⁽¹³⁰⁾ Articolul 18 alineatul (2) din Directiva 2014/24/UE, articolul 36 alineatul (2) din Directiva 2014/25/UE și articolul 30 alineatul (3) din Directiva 2014/23/UE. A se vedea secțiunea 4.5 pentru informații suplimentare.

⁽¹³¹⁾ Articolul 69 alineatul (3) din Directiva 2014/24/UE; Articolul 84 alineatul (3) din Directiva 2014/25/UE.

⁽¹³²⁾ Articolul 69 alineatul (4) din Directiva 2014/24/UE, articolul 84 alineatul (4) din Directiva 2014/25/UE. Informații suplimentare despre aplicarea normelor privind ajutoarele de stat sunt disponibile la adresa: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/index_en.html

⁽¹³³⁾ Comisia Europeană (2019) *Orientări privind accesul ofertanților și al bunurilor din țările terțe pe piața achizițiilor publice din UE*, C(2019) 5494 din 24 iulie 2019, disponibile la adresa: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2019/RO/C-2019-5494-F1-RO-MAIN-PART-1.PDF>

Analiza ofertelor anormal de scăzute în Valonia

În cadrul Planului său de acțiune privind achizițiile responsabile, Comisia valonă pentru achiziții publice a creat un grup de lucru pentru a analiza problema ofertelor anormal de scăzute. Grupul de lucru reunește reprezentanți specializați în achiziții publice din administrația regională, autoritățile locale, Federația valonă a societăților de construcții, sindicate, precum și organisme externe de audit, cum ar fi Curtea de Conturi și inspectorul financiar.

În urma analizei legislației și a jurisprudenței relevante, grupul de lucru a propus o metodologie pentru investigarea ofertelor anormal de scăzute. Metodologia cuprinde cinci etape:

1. corectarea erorilor aritmetice;
2. examinarea și verificarea prețurilor;
3. solicitarea de justificări pentru prețurile aparent anormal de scăzute;
4. luarea de decizii cu privire la regularitatea prețurilor;
5. furnizarea de informații ofertantului.

Pentru a identifica ofertele anormal de scăzute, ar trebui să se țină seama de informații precum estimările de cost ale achizitorului public, prețurile plătite de alte departamente sau agenții, informațiile statistice de pe piață, diferența de calitate a ofertelor și explicațiile oferite de ofertant. Pentru contractele de lucrări și serviciile care prezintă risc de fraudă, în orientări este prezentată o metodologie mai specifică bazată pe abaterea de la un preț mediu ajustat al celorlalte oferte.

Bune practici

- Detectarea și investigarea ofertelor anormal de scăzute reprezintă o parte esențială a APRS. Cunoașterea salariilor, a contribuțiilor de asigurări sociale și a altor costuri care se aplică în acest sector poate fi utilă.
- Ofertanților trebuie să li se permită să ofere explicații cu privire la orice prețuri aparent anormal de scăzute – excluderea nu poate fi automată.
- În cazul în care prețurile anormal de scăzute se datorează nerespectării legislației sociale, a legislației muncii sau a contractelor colective de muncă aplicabile, oferta trebuie respinsă obligatoriu.

CAPITOLUL 5

Stabilirea și executarea clauzelor contractuale

Angajamentele APRS sunt cu adevărat testate în timpul executării unui contract. În lipsa unor condiții contractuale adecvate – și a mijloacelor de monitorizare și punere în aplicare a acestora – APRS nu vor fi eficace. Acest capitol analizează în detaliu modul în care contractele pot fi concepute și executate pentru maximizarea valorii sociale. Pe lângă explicarea dispozițiilor relevante ale directivelor privind achizițiile publice, acesta prezintă o serie de abordări diferite aplicate de achizitorii publici în întreaga Europă.

5.1. Materializarea angajamentelor privind APRS

APRS solicită să se acorde o atenție deosebită condițiilor contractuale, deoarece acestea impun, în general, părților să acționeze în afara scenariului „business as usual”. Din acest motiv, este important să se atragă atenția ofertanților asupra condițiilor sociale incluse în contract, precum și asupra monitorizării care va fi efectuată și asupra consecințelor în caz de neconformitate. Utilizarea termenilor și condițiilor standard, fără adăugarea unor clauze sociale specifice, este rareori adecvată în cazul APRS. Tratarea clauzelor contractuale drept un aspect secundar poate submina realizarea APRS, care necesită luarea în considerare a condițiilor contractuale încă de la începutul unei proceduri planificate.

În cursul unei proceduri de achiziții, puteți include condițiile contractuale propuse în documentele achiziției. Acestea pot fi sub formă de proiect, ofertanții fiind invitați să prezinte observații sau să modifice condițiile. În orice caz, contractul ar trebui să includă aspecte relevante ale ofertei câștigătoare, cum ar fi prețul și orice angajamente asumate ca răspuns la criteriile de atribuire – inclusiv cele legate de APRS. În cazul în care angajamentele asumate în ofertă depășesc condițiile de referință stabilite în contract, va trebui să adaptați dispozițiile contractuale. De exemplu, în cazul în care proiectul dumneavoastră de contract prevede că urmează să fie create cel puțin cinci ucenicii în primul an al contractului, iar ofertantul câștigător propune asigurarea a opt ucenicii, ar trebui să introduceți acest număr din urmă în contract.

Spre deosebire de specificațiile tehnice, de criteriile de selecție și de atribuire, respectarea condițiilor contractuale nu este, de obicei, evaluată în mod explicit în cursul unei proceduri de achiziții. Deși practicile diferă de la o țară la alta și de la o organizație la alta, este un lucru obișnuit ca ofertanții fie să confirme acceptarea condițiilor contractuale, fie să indice orice rezerve specifice pe care le au, care pot face obiectul negocierii (în funcție de procedură). Din nou, APRS pot solicita o abordare diferită, întrucât doriți să fiți siguri că ofertanții pot respecta orice aspect social specific al contractului și că aceste condiții ajung, de asemenea, la subcontractanți, acolo unde este necesar. De exemplu, dacă proiectul dumneavoastră de contract include un angajament de a asigura respectarea convențiilor fundamentale ale OIM de-a lungul întregului lanț de aprovizionare, trebuie să cunoașteți că ofertantul câștigător dispune de sisteme adecvate pentru monitorizarea subcontractanților săi. Pentru a evalua pe deplin capacitatea și angajamentele ofertanților în acest domeniu și pentru a asigura transparența și egalitatea de tratament, aceste considerații ar trebui să se reflecte în mod corespunzător fie în criteriile de selecție, fie în criteriile de atribuire, precum și în condițiile contractuale. În cazul în care ofertantul propune o metodă specifică de monitorizare a subcontractanților săi, trebuie să vă asigurați că o includeți în contract. De asemenea, puteți stipula obligația de a include clauza care impune respectarea convențiilor OIM în orice subcontract, menținând, în același timp, răspunderea contractantului principal pentru a asigura conformitatea de-a lungul întregului lanț de aprovizionare.

O ultimă etapă pentru materializarea angajamentelor APRS este asigurarea faptului că cei implicați direct în executarea contractului – de ambele părți – cunosc clauzele sociale. În cadrul organizației dumneavoastră, contractul poate fi gestionat de o persoană care nu este direct implicată în procedura de achiziții publice. Este esențial ca această persoană să aibă timpul, informațiile și motivația necesare pentru a supraveghea în mod eficient respectarea clauzelor sociale. În mod alternativ, ar putea fi utilă înființarea unui comitet compus din reprezentanți ai organizației dumneavoastră și din părți terțe care au un interes direct în punerea în aplicare a angajamentelor sociale, cum ar fi sindicatele, organizațiile pentru drepturile persoanelor cu handicap, experții în materie de accesibilitate, ONG-urile sau cetățenii/utilizatorii. În ceea ce privește contractantul, puteți solicita acestuia să desemneze o persoană cu responsabilitate directă pentru asigurarea respectării angajamentelor sociale și să vă asigurați că această persoană participă la reuniunile de revizuire a contractelor.

Bune practici

- Condițiile sociale ar trebui incluse în proiectul de clauze contractuale și publicate la începutul procedurii de achiziții, atrăgând atenția ofertanților asupra acestor condiții.
- Contractele standard ar putea să nu fie adecvate pentru APRS, toți termenii trebuind să fie revizuiți cu atenție pentru a se asigura că nu intră în conflict cu cerințele licitației.
- Ofertanții pot fi invitați să prezinte observații sau să modifice proiectul de contract ca parte a procedurii. Versiunea finală ar trebui să reflecte toate angajamentele specifice din oferta câștigătoare.
- Asigurați-vă că persoana sau persoanele responsabile cu gestionarea contractului de ambele părți cunosc dispozițiile APRS și au capacitatea de a asigura aplicarea acestora.
- Contractele și documentele ar trebui să fie disponibile în formate accesibile.

5.2. Condiții de executare a contractului

Condițiile de executare a contractului descriu modul în care urmează să fie executat contractul. În conformitate cu directivele privind achizițiile publice, condițiile contractuale pot include considerente economice, legate de inovare, de mediu, sociale sau legate de ocuparea forței de muncă⁽¹³⁴⁾. Ca și în cazul criteriilor de selecție și de atribuire, există o cerință ca aceste condiții să fie legate de obiectul contractului și să fie incluse în anunț sau în documentele achiziției. Semnificația cerinței privind legătura cu obiectul contractului este explicată în casetă (dreapta). Clauzele privind executarea contractelor trebuie să respecte dreptul Uniunii, inclusiv legislația referitoare la pilonul social menționată în capitolul 1.

⁽¹³⁴⁾ Articolul 70 din Directiva 2014/24/UE, articolul 87 din Directiva 2014/25/UE, a se vedea, de asemenea, considerentele 64-66 din Directiva 2014/23/UE.

Pentru a fi eficace, condițiile de executare a contractului ar trebui:

- să fie redactate în mod clar, evitând jargonul juridic inutil;
- să fie specifice în mod adecvat, cu termene și rezultate stabilite;
- să fie atribuite unei anumite părți sau persoane;
- să fie însoțite de măsuri corective adecvate în caz de neexecutare, cum ar fi sancțiuni financiare sau măsuri de remediere.

Condițiile contractuale și cerința privind legătura cu obiectul contractului

Condițiile contractuale vor fi considerate a fi legate de obiectul contractului în cazul în care acestea se referă la lucrările, produsele sau serviciile care urmează să fie furnizate în temeiul contractului din orice punct de vedere și în orice stadiu al ciclului lor de viață, inclusiv factorii implicați:

- (a) în procesul specific de producție, furnizare sau comercializare a acestor lucrări, produse sau servicii; sau
- (b) într-un proces specific pentru un alt stadiu al ciclului lor de viață,

chiar și în cazul în care acești factori nu fac parte din structura lor materială [articolul 67 alineatul (3)] Aceasta înseamnă că puteți include condiții precum respectarea drepturilor omului de-a lungul lanțului de aprovizionare, comerțul echitabil sau rezultate sociale specifice ale contractului. Nu puteți include cerințe generale privind responsabilitatea socială a întreprinderilor, cu excepția cazului în care acestea sunt obligații legale care se aplică contractantului. Un exemplu de condiție contractuală care nu ar avea legătură cu obiectul contractului este cerința ca o societate să doneze un anumit procent din profiturile sale în scopuri caritabile în fiecare an.

Secțiunea 5.6 analizează în continuare rolul sancțiunilor și al stimulentei în realizarea APRS. În tabelul 5.1 sunt prezentate exemple de condiții sociale care îndeplinesc criteriile de mai sus și care abordează diferite aspecte ale APRS. Aceste condiții nu sunt complete ca atare; ele necesită să fie definite și monitorizate, precum și clauze de executare pentru a fi eficace.

Tabelul 5.1

Model de clauze contractuale APRS

Subiect	Exemplu de proiect de condiție contractuală ⁽¹⁾
Accesibilitatea (în cadrul unui contract pentru echipamente TIC de birou)	Contractantul trebuie să furnizeze echipamentul accesibil specificat, configurat pentru a fi utilizat de către persoanele cu handicap. Sesiunile de formare pentru utilizatorii cu handicap vor fi puse la dispoziție la date care urmează să fie convenite cu achizitorul public, iar asistența pentru urmărire va fi asigurată prin intermediul unui serviciu de asistență specializat pe toată durata contractului.
Incluziunea socială (într-un contract pentru servicii publice de publicitate)	Contractantul este responsabil de acoperirea fiecăreia dintre grupurile-țintă stabilite în specificații și de punerea în aplicare a măsurilor speciale incluse în oferta sa pentru a avea impact asupra utilizatorilor mai în vârstă, a celor afectați de izolare socială și a celor care nu au acces la internet. După trei luni, se va efectua o analiză a eficacității acestor măsuri, contractantul fiind obligat să pună în aplicare orice măsură de remediere specificată de achizitorul public.
Ocuparea forței de muncă (în cadrul unui contract pentru lucrări de construcții)	Contractantul este responsabil de recrutarea, formarea și furnizarea de locuri de muncă în cursul prezentului contract pentru cel puțin X [număr specificat în ofertă] persoane care se încadrează într-una sau mai multe dintre categoriile definite de lucrători defavorizați. Condițiile acestei încadrări în muncă sunt specificate într-o anexă la contract. Trebuie prezentate rapoarte lunare care să precizeze numărul de lucrători defavorizați angajați, formarea oferită, numărul de ore lucrate și veniturile salariale.

Subiect	Exemplu de proiect de condiție contractuală ⁽¹⁾
Egalitatea de gen	Contractantul se va asigura că toți superiorii ierarhici ai personalului care execută contractul urmează cursuri de formare cu privire la aspectele legate de egalitatea de gen în ceea ce privește recrutarea și încadrarea în muncă, inclusiv sarcina și maternitatea; menopauza; hărțuirea sexuală; concedii din motive familiale, cum ar fi concediul pentru creșterea copilului și echilibrul dintre viața profesională și cea privată etc.
Salariul minim	Contractantul și toți subcontractanții care își desfășoară activitatea în jurisdicția în care se execută contractul vor respecta salariul minim prevăzut în [legislația relevantă sau contractul colectiv de muncă] și vor ține evidența tuturor orelor lucrate și a salariilor plătite. Achizitorul public poate solicita accesul la aceste evidențe și dovezi ale salariilor plătite în orice moment.
Drepturile omului și ale lucrătorilor (într-un contract pentru furnizarea de uniforme)	Contractantul se va asigura că, în timpul executării prezentului contract, nu are loc nicio încălcare a drepturilor omului și a celor opt convenții fundamentale ale Organizației Internaționale a Muncii. Denumirile și locurile de desfășurare a activității tuturor subcontractanților și subcontractanților acestora în cadrul prezentului contract sunt prevăzute într-o anexă la contract, iar contractantul confirmă că a instituit un sistem adecvat, auditat de o parte terță independentă, pentru a se asigura că sunt disponibile informații exacte cu privire la condițiile de muncă ale tuturor persoanelor implicate în executarea contractului pe întreaga durată a acestuia.
Comerțul etic (într-un contract de catering)	Produsele alimentare și băuturile cu o valoare egală cu cel puțin 5 % din prețul anual al contractului vor fi livrate cu certificare Fair Trade sau altă certificare echivalentă. În cadrul ciclului trimestrial de planificare a meniului, contractantul va specifica produsele care respectă cerințele comerțului echitabil pe care propune să le includă în meniu și valoarea estimată a acestora. La sfârșitul fiecărui an contractual, valoarea produselor comercializate în mod echitabil va fi revizuită, iar produsele suplimentare certificate vor fi incluse pentru următorul an contractual.

(¹) Acest proiect de condiții contractuale este pur orientativ și ar trebui să țină seama de circumstanțele specifice și să fie adaptat la acestea.

Respectarea continuă a motivelor de excludere

Rolul anumitor motive de excludere obligatorii și discreționare (cum ar fi cele privind munca copiilor/traficul de persoane și respectarea legislației sociale și a muncii) este explicat în secțiunea 4.6. Respectarea acestor obligații de bază nu ar trebui să se limiteze la un instantaneu realizat în timpul procedurii de achiziții.

Condițiile contractuale ar trebui să impună respectarea continuă, pe durata executării contractului, a tuturor motivelor obligatorii de excludere și a oricăror motive discreționare aplicate în ofertă, contractantul și subcontractanții fiind responsabili de actualizarea periodică a declarațiilor. Astfel cum se menționează în secțiunea 5.6, trebuie să fie posibilă rezilierea contractului în cazul în care apar noi informații cu privire la respectarea motivelor obligatorii de excludere.

Condițiile de executare a contractului pot face obiectul unei revizuirii pe durata contractului, iar acest lucru include posibilitatea de a crește nivelul de ambiție în timp (¹³⁵). Pe măsură ce contractantul câștigă experiență și încredere în îndeplinirea condițiilor sociale, capacitatea sa de a obține rezultate ar trebui, de asemenea, să crească. Analizați cele mai bune modalități de a stimula contractantul să ofere o valoare socială și mai mare – fie prin corelarea acestora cu plățile suplimentare în temeiul contractului (¹³⁶), prin acceptarea publicării rezultatelor pozitive, fie prin corelarea performanței sociale cu reînnoirile sau prelungirile contractelor, astfel cum se prevede în cadrul licitației.

(¹³⁵) Orice modificare a contractelor după atribuirea acestora trebuie să respecte dispozițiile privind modificarea contractelor (articolul 72 din Directiva 2014/24/UE, articolul 89 din Directiva 2014/25/UE și articolul 43 din Directiva 2014/23/UE).

(¹³⁶) Această posibilitate ar trebui, desigur, să fie inclusă deja în documentele achiziției inițiale; în caz contrar, orice modificare contractuală similară ar trebui să îndeplinească condițiile privind modificarea contractelor (a se vedea nota de subsol 144).

Bune practici

- Includeți condiții de executare a contractului care vizează aspecte sociale și legate de ocuparea forței de muncă și care sunt legate de obiectul contractului.
- Redactați cu atenție clauzele contractuale, pentru a evita jargonul inutil, pentru a specifica termenii și rezultatele preconizate, a atribui responsabilitatea și a include măsuri corective adecvate în caz de neexecutare.
- Analizați dacă nivelul de ambiție în ceea ce privește angajamentele sociale ar trebui să crească pe parcursul contractului și modul în care contractantul poate fi stimulat să își sporească nivelul de ambiție.

Regiunea Valonia: utilizarea clauzelor contractuale de integrare profesională**Obiectivele achizițiilor publice**

Regiunea Valonia are ca obiectiv să realizeze achiziții publice responsabile în proporție de 100 % până în 2020. În acest scop, au fost puse în aplicare o serie de acțiuni de achiziții publice menite să promoveze integrarea profesională, să evite dumpingul social, să sprijine IMM-urile, să îmbunătățească utilizarea eficientă a resurselor și să reducă impactul asupra mediului.

Abordare

Pentru a sprijini integrarea profesională, Valonia a elaborat clauze sociale standard care urmează să fie introduse în licitații, prin care întreprinderile se angajează să sprijine oportunitățile de formare pentru șomerii atunci când desfășoară lucrări publice. Clauza a fost concepută astfel încât să fie flexibilă, ceea ce înseamnă că întreprinderea poate decide dacă să ofere plasamente pentru stagii integrându-i direct în forța de muncă proprie sau să subcontracteze activități specifice (cum ar fi cele de tâmplărie, vopsire, demolare etc.) întreprinderilor sociale în care cel puțin 50 % dintre angajați sunt clasificați ca persoane cu handicap sau defavorizate (de exemplu, șomerii de lungă durată). Rezultatul este o abordare bazată pe parteneriat a integrării profesionale între achizitorul public, întreprinderi, întreprinderi sociale și organizații de formare. Valonia a creat, de asemenea, un serviciu de asistență pentru a-i ajuta pe achizitorii publici să integreze clauzele în licitații, iar întreprinderile să le execute. Mai multe documente și instrumente de orientare sunt, de asemenea, disponibile online.

Rezultate

Până în decembrie 2018, au fost incluse clauze sociale în 442 de contracte (cu o valoare totală de aproape 400 milioane EUR). Rezultatul a inclus crearea a 410 plasamente pentru stagii, precum și a 70 de contracte cu subcontractanți întreprinderi sociale. Din 129 de contracte care conțineau clauze sociale, 78 % au fost executate integral, 9 % au fost executate parțial și 13 % nu au fost executate. Dintre plasamentele pentru stagii create, 83 % au fost în profesii care se confruntau cu o lipsă de competențe (inclusiv inginerie electrică, tâmplărie și construcții). După formare, 60 % dintre stagiarii pe termen lung au primit contracte permanente sau cu durată determinată (29 % și, respectiv, 31 %). În cele din urmă, 30 de subcontractanți întreprinderi sociale au primit peste 3,5 milioane EUR pentru servicii subcontractate.

Lecții învățate

La cinci ani de la publicarea primelor contracte cu clauze sociale, rezultatele sunt pozitive: achizițiile publice s-au dovedit a fi un bun instrument de promovare a formării profesionale și de construire a unui parteneriat între societăți și întreprinderile sociale. Un angajament politic puternic și implicarea tuturor părților interesate relevante în proiect au fost esențiale pentru succes. Pe viitor, Valonia va depune mai multe eforturi pentru a simplifica procedurile în vederea reducerii sarcinii administrative legate de punerea în aplicare și monitorizarea clauzelor sociale.

5.3. Contracte cu rezultate sociale

În contractele tradiționale, plata se bazează pe desfășurarea de către contractant a unei activități specifice. Indiferent dacă activitatea constă în livrarea de materiale de birou, construirea unui drum sau furnizarea de servicii de asistență socială, plata se efectuează la finalizarea activității definite. Cu toate acestea, pentru multe tipuri de contracte publice, achizitorul public este mai interesat de rezultatul unei activități decât de activitatea în sine. Acest lucru se poate întâmpla în special în cazul contractelor cu dimensiune socială. De exemplu, în cazul procedurilor în care se solicită ca prestatorii de servicii să lucreze cu foști contravenienți, v-ar putea interesa să reducă ratele de recidivare. Un contract cu rezultate sociale ar putea defini o rată-țintă de recidivare (sub nivelul de referință) și ar putea rezerva o parte din plata contractului pentru atingerea cu succes a țintei respective.

În contractele de achiziții publice din întreaga Europă și la nivel mondial pot fi observate diferite forme de „plată în funcție de rezultate”, care evoluează ca răspuns la necesitatea unei eficacități sporite în furnizarea de servicii și a demonstrării raportului calitate-preț. Acestea au fost uneori criticate pentru faptul că expun prestatorii de servicii la riscuri excesive, în special în cazul în care serviciul este furnizat de întreprinderi mici, organizații caritabile sau întreprinderi sociale care au o capacitate limitată de a-și asuma riscuri financiare. Din acest motiv, au fost elaborate mai multe modele de contracte cu rezultate sociale care reduc riscurile pentru furnizorul de servicii. Un model implică plata unei prime către prestatorul de servicii pentru rezultate sociale care depășesc așteptările de bază ale achizitorului public – de exemplu, în cazul încadrării în muncă a unui număr de șomeri mai mare decât cel preconizat. Aceste tipuri de contracte necesită o atenție deosebită pentru a defini rezultatele dorite, scenariul de referință și nivelurile adecvate pentru plăți suplimentare, dar pot fi o modalitate eficace de stimulare a performanței. Contractele cu rezultate sociale de succes implică adesea parteneriatul cu întreprinderile sociale și elaborarea în comun a serviciilor ⁽¹³⁷⁾.

Un alt model este reprezentat de obligațiunea cu impact social (*social impact bond* – SIB), cunoscută și sub denumirea de obligațiune cu impact asupra dezvoltării (*development impact bond* – DIB) atunci când este utilizată în contextul unei țări în curs de dezvoltare. SIB-urile implică cel puțin trei părți: un achizitor public (denumit uneori „plătitor al rezultatului”), un furnizor de servicii și un investitor privat (cel care își asumă riscurile). Achizitorul public identifică un domeniu care este adecvat pentru o SIB (exemplele includ campanii de sănătate publică, formare, măsuri active pe piața forței de muncă) și definește rezultatele pe care ar dori să le obțină (de exemplu, numărul de persoane în situații vulnerabile sau cu handicap angajate, rezultatele în materie de sănătate, rămânerea în sistemul de învățământ). Investitorul privat oferă finanțarea pentru plata prestatorului de servicii, care va fi rambursată de achizitorul public numai dacă se obțin rezultatele definite. Prestatorul de servicii furnizează serviciul și poate primi plăți suplimentare în funcție de rezultate. O întrebare-cheie pentru SIB se referă la modul în care sunt evaluate rezultatele, iar acest lucru este realizat uneori de o parte terță independentă. În funcție de structura contractelor și de procesul de selectare a prestatorului de servicii, o SIB poate fi sau nu reglementată de directivele privind achizițiile publice.

Utilizarea obligațiunilor cu impact social pentru îmbunătățirea rezultatelor învățării în Lisabona

Obiectivul achizițiilor publice

În 2015, municipalitatea Lisabona a emis o obligațiune cu impact social în cadrul programului Junior Code Academy, al cărei scop a fost de a reduce numărul de copii repetenți sau care abandonează școala. Aceasta a urmărit, de asemenea, să genereze dovezi cu privire la efectul programării pe calculator asupra competențelor cognitive, inclusiv asupra performanței școlare și a capacității de soluționare a problemelor, pentru a contribui la politicile publice.

Abordare

SIB a vizat trei școli publice din Lisabona. În fiecare școală, a fost selectată o clasă pentru a beneficia de cursuri de programare pe calculator de două ore pe săptămână timp de un an. În plus, a fost instituit un grup de control în fiecare școală, cu care să poată fi comparate performanțele copiilor care participă la cursul de programare pe calculator, prin compararea îmbunătățirii rezultatelor obținute la limba portugheză, matematică, gândire logică și soluționarea problemelor. Pentru a reduce riscul acestui proiect-pilot, Lisabona a emis o SIB, iar Fundația Calouste Gulbenkian a oferit o finanțare inițială în valoare de 120 000 EUR, ce urmează să fie rambursată de municipalitate în eventualitatea în care proiectul va obține rezultatele convenite (potrivit evaluării efectuate de un evaluator independent).

⁽¹³⁷⁾ Pentru informații suplimentare privind contractele cu rezultate sociale și obligațiunile cu impact social, a se vedea <https://golab.bsg.ox.ac.uk/the-basics>

Rezultate

La sfârșitul proiectului-pilot, s-a constatat că elevii care au participat la cursurile de programare pe calculator și-au îmbunătățit competențele în domeniul matematicii și al raționamentului logic. Cu toate acestea, nu au fost atinși toți indicatorii SIB conveniți și, prin urmare, Lisabona a rambursat Fundației Calouste Gulbenkian aproximativ 25 % din investiția sa inițială.

Lecții învățate

SIB-urile pot fi utilizate pentru a reduce riscul de finanțare a unui proiect-pilot inovator. Cu toate acestea, rezultatele pot necesita timp pentru a se acumula, iar proiectele-pilot ar trebui să aibă o durată suficient de mare pentru a permite investitorilor să obțină impactul dorit. În acest caz, monitorizarea a indicat o îmbunătățire a performanței în timp, sugerând că impactul dorit ar fi putut fi obținut într-o perioadă de timp mai mare.

Surse: <http://www.oecd.org/cfe/leed/SIBsExpertSeminar-SummaryReport-FINAL.pdf> și <https://maze-impact.com/report-sib-junior-code-academy/>

Abordările inovatoare în ceea ce privește contractarea și finanțarea serviciilor publice sunt în continuă dezvoltare și merită luate în considerare beneficiile și dezavantajele acestora în etapa de planificare. Modelele de mai sus pot contribui la stimularea obținerii de rezultate sociale, la stimularea unei colaborări sporite în cadrul sectorului public și între acesta și alte părți interesate, inclusiv întreprinderile sociale și societatea civilă, și la deblocarea de noi resurse prin intermediul finanțării private. Cu toate acestea, ele au propriile costuri și riscuri. Consultarea altor achizitori publici care au utilizat aceste modele vă poate ajuta să stabiliți dacă acestea sunt adecvate nevoilor dumneavoastră.

Bune practici

- Analizați dacă în contractul dumneavoastră ar trebui să fie incluse plăți în funcție de rezultatele sociale definite și colaborați cu prestatorii de servicii pentru a defini ținte adecvate, măsurători ale performanței și condiții de plată favorabile.
- Asigurați-vă că schema dumneavoastră este concepută astfel încât să acopere în mod proporțional toate grupurile-țintă. Evitați situațiile în care tratamentul beneficiarilor cu probleme sociale mai ușor de rezolvat ar putea pune pe planul al doilea din punct de vedere financiar tratamentul grupurilor considerate a fi cele mai vulnerabile.
- În cazul în care riscul și lipsa finanțării vă limitează capacitatea de a obține un impact social, puteți considera că obligațiunile cu impact social reprezintă un mijloc de a atrage investiții private.
- Evaluați cu atenție beneficiile și dezavantajele acestor abordări și, dacă este posibil, discutați cu alți achizitori publici care au pus în aplicare modele similare înainte de a le întreprinde. Țineți seama de potențialele rezultate pozitive și negative, de exemplu luând în considerare costul potențial ridicat al contribuțiilor necesare pentru lansarea contractelor cu rezultate sociale și a SIB și a rentabilității acestora.

5.4. Monitorizarea conformității

Clauzele sociale pot fi dificil de pus în aplicare de către contractant, în special în cazul în care acestea sunt noi. Vă puteți aștepta ca ambele părți să aibă nevoie de timp și resurse suplimentare pentru a gestiona contractul, iar menținerea unei comunicări deschise între părți pentru a contribui la identificarea și rezolvarea oricăror probleme este o idee bună. Contractul dumneavoastră ar trebui să includă, de asemenea, mecanisme mai formale pentru monitorizarea conformității. Forma adecvată a monitorizării va depinde de mai mulți factori:

- natura clauzelor sociale, de exemplu, dacă acestea se referă la lanțul de aprovizionare sau la utilizatorii finali;
- experiența ambelor părți în aplicarea acestor clauze;
- nivelul de încredere și de comunicare între părți;
- resursele și capacitatea de a monitoriza în mod eficace performanța; și
- disponibilitatea unor părți terțe adecvate pentru a sprijini monitorizarea.

În linii mari, există patru forme de monitorizare a contractelor: monitorizare realizată de client, de contractant, monitorizare în comun sau monitorizare realizată de o parte terță. Tabelul de mai jos sintetizează principalele caracteristici ale fiecăreia dintre aceste patru abordări.

Tip monitorizare	Caracteristici principale
Monitorizare realizată de client	Achizitorul public este responsabil pentru monitorizarea respectării clauzelor sociale și poate aplica sancțiuni în caz de nerespectare.
Monitorizare realizată de contractant	Contractantul este responsabil pentru colectarea și raportarea informațiilor cu privire la propria sa conformitate cu clauzele sociale (autoraportare).
Monitorizare în comun	Contractantul este responsabil de colectarea și raportarea informațiilor, achizitorul public fiind responsabil pentru revizuirea sau verificarea acestor informații. În mod alternativ, contractantul poate fi responsabil pentru monitorizarea anumitor aspecte, iar achizitorul public poate fi responsabil pentru altele.
Monitorizare realizată de o parte terță	O parte terță, cum ar fi un auditor sau un organism de certificare, este responsabilă pentru monitorizarea respectării clauzelor sociale și de furnizarea de rapoarte.

Indiferent de modelul ales, este important ca prin contract să se atribuie responsabilitatea monitorizării, să se definească activitățile (de exemplu, chestionare, reuniuni, inspecții, rapoarte, audituri) care urmează să fie efectuate și frecvența acestora și să se specifice măsurile de escaladare și de mediere care se vor aplica în cazul apariției unor probleme. La stabilirea mecanismelor de monitorizare care impun ofertanților să raporteze informații, țineți seama de natura, nivelul de detaliere și tipul de dovezi care vor fi necesare pentru a monitoriza în mod corespunzător executarea contractului. Ar trebui să analizați ce informații sunt cu adevărat relevante și proporționale cu natura și riscurile contractului, precum și capacitatea organizației dumneavoastră de a evalua și verifica informațiile respective. Identificarea profilurilor celor care efectuează monitorizarea prin solicitarea de certificate relevante care să dovedească expertiza lor ar fi utilă, de exemplu, pentru monitorizarea accesibilității unui serviciu. Secțiunea 5.6 analizează măsurile corective care pot fi disponibile în cazul încălcării clauzelor sociale. Păstrarea unor evidențe exacte ale tuturor activităților de monitorizare este deosebit de importantă pentru a sprijini utilizarea măsurilor corective.

Bune practici

- Anticipați nevoia de timp și resurse suplimentare pentru monitorizarea respectării clauzelor sociale.
- O combinație de comunicare informală și deschisă și de monitorizare mai formală poate fi extrem de eficientă.
- În funcție de natura clauzelor sociale și de alți factori, analizați dacă monitorizarea clientului, a contractantului, a cocontractantului sau a părților terțe este cea mai potrivită pentru contractul dumneavoastră.
- Atribuiți responsabilitatea monitorizării și specificați activitățile, frecvența, escaladarea și măsurile de mediere care se vor aplica în mod clar în contract.

5.5. Subcontractarea

Subcontractarea face parte din multe contracte de achiziții publice și trebuie luată în considerare la elaborarea și punerea în aplicare a dispozițiilor privind APRS. În temeiul directivelor privind achizițiile publice, puteți solicita ofertanților să indice în ofertele lor orice parte din contract pe care intenționează să o subcontracteze, precum și subcontractanții propuși ⁽¹³⁸⁾. În plus, puteți verifica sau vi se poate solicita, în temeiul legislației naționale, să verificați dacă există motive de excludere a vreunui dintre subcontractanții cunoscuți ⁽¹³⁹⁾. În acest caz, este posibil să trebuiască să solicitați ofertanților să îi înlocuiască.

⁽¹³⁸⁾ Articolul 71 alineatul (2) din Directiva 2014/24/UE, articolul 88 alineatul (2) din Directiva 2014/25/UE, articolul 42 alineatul (2) din Directiva 2014/23/UE.

⁽¹³⁹⁾ Articolul 71 alineatul (5) din Directiva 2014/24/UE, articolul 88 alineatul (5) din Directiva 2014/25/UE, articolul 42 alineatul (3) din Directiva 2014/23/UE.

La atribuirea contractului, trebuie să solicitați contractantului să furnizeze numele, datele de contact și reprezentanții legali ai subcontractanților săi, în măsura în care aceștia sunt cunoscuți la momentul respectiv. În cazul în care aceste informații se modifică sau se desemnează un nou subcontractant, contractul ar trebui să prevadă obligația contractantului de a vă notifica în acest sens. Aceste cerințe de informare sunt obligatorii în temeiul directivelor privind achizițiile publice pentru contractele de lucrări și servicii furnizate în cadrul unei unități aflate sub supravegherea directă a unui achizitor public ⁽¹⁴⁰⁾. Pentru alte contracte, cum ar fi contractele de furnizare de produse, acestea sunt voluntare ⁽¹⁴¹⁾, dar sunt foarte recomandate în scopul APR. Fără informații de bază privind identitatea și localizarea subcontractanților, aplicarea clauzelor sociale poate fi foarte dificilă. Aceste cerințe de informare ar trebui extinse, de asemenea, la subcontractanții subcontractanților și la alte entități de-a lungul lanțului de aprovizionare.

Pe lângă faptul că aveți informații cu privire la identitatea subcontractanților, contractul dumneavoastră ar trebui să asigure, de asemenea, că acestora li se aplică obligațiile sociale de bază prevăzute în directive. Printre acestea se numără motivele de excludere obligatorii și discreționare (inclusiv interzicerea muncii copiilor și a traficului de persoane; cerințe privind plata impozitelor și a contribuțiilor de asigurări sociale; etc.) și obligația de a respecta legislația aplicabilă în domeniul mediului, social și al muncii în executarea contractului, astfel cum se prevede în „clauza socială și de mediu” ⁽¹⁴²⁾ (a se vedea secțiunea 4.5). Astfel cum se menționează în secțiunea 5.2, condițiile contractuale ar trebui să impună respectarea continuă a tuturor motivelor obligatorii de excludere și a oricăror motive discreționare aplicate. Ar trebui să solicitați tuturor subcontractanților să furnizeze o declarație de conformitate și să o actualizeze periodic.

Răspunderea pentru încălcarea clauzei sociale și de mediu poate fi comună (sau în solidar) între contractant și subcontractanți, în cazul în care legislația națională prevede acest lucru. Contractul principal poate stipula, de asemenea, includerea unor clauze sociale în toate subcontractele, dar contractantul principal are responsabilitatea generală de a asigura conformitatea pe parcursul întregului proces de producție sau furnizare. Rețineți că legislația „aplicabilă” și contractele colective de muncă definite în clauza socială și de mediu vor fi diferite în funcție de locul în care se află subcontractantul. O idee bună ar fi să precizați ce legislație se aplică pe baza informațiilor pe care le aveți cu privire la localizarea tuturor subcontractanților.

Un aspect al subcontractării care are, de asemenea, consecințe economice și sociale este plata la timp a subcontractanților de către contractantul principal. Întârzierile la plata subcontractanților pot declanșa efecte periculoase în cascadă care pun în pericol reziliența întregului lanț de aprovizionare, deoarece întârzierile la plată vor fi transferate de la un furnizor la altul. Puteți contribui la prevenirea acestor efecte și puteți sprijini efectuarea promptă a plăților. De exemplu, puteți utiliza clauze contractuale pentru a solicita contractantului principal să raporteze plățile efectuate în timp util către subcontractanți, în special dacă aceștia sunt IMM-uri. În cazul în care plățile sunt întârziate, contractantul principal trebuie să demonstreze că a plătit dobânzi legale. Directiva 2014/24/UE și Directiva 2014/25/UE prevăd, de asemenea, posibilitatea de a efectua plăți directe către subcontractant, la cererea acestuia ⁽¹⁴³⁾. Rețineți că trebuie să precizați aranjamentele pentru acest mod de plată în documentele achiziției.

Bune practici

- Țineți un registru al tuturor subcontractanților și al subcontractanților acestora în cadrul contractului dumneavoastră; contractantul principal ar trebui să fie responsabil de actualizarea acestuia în cazul în care apar modificări.
- Solicitați contractantului principal să impună subcontractanților săi obligațiile sociale de bază în toate subcontractele, inclusiv motivele de excludere obligatorii și discreționare și conformitatea cu legislația aplicabilă, astfel cum sunt definite în clauza socială și de mediu.
- În cazul în care un subcontractant încalcă orice obligații sociale, contractantul principal trebuie să îl înlocuiască.
- Analizați modul optim de aplicare a obligației solidare sau a răspunderii în solidar pentru încălcarea obligațiilor sociale în temeiul contractului, respectând în același timp cerințele legislației naționale.

⁽¹⁴⁰⁾ Articolul 71 alineatul (5) din Directiva 2014/24/UE, articolul 88 alineatul (5) din Directiva 2014/25/UE, articolul 42 alineatul (3) din Directiva 2014/23/UE.

⁽¹⁴¹⁾ Cu excepția cazului în care devin obligatorii în temeiul legislației naționale, astfel cum se prevede la articolul 71 alineatul (5) din Directiva 2014/24/UE, articolul 88 alineatul (5) din Directiva 2014/25/UE.

⁽¹⁴²⁾ Articolul 18 alineatul (2) din Directiva 2014/24/UE, articolul 36 alineatul (2) din Directiva 2014/25/UE și articolul 30 alineatul (3) din Directiva 2014/23/UE.

⁽¹⁴³⁾ Articolul 71 alineatul (3) din Directiva 2014/24/UE, articolul 88 alineatul (3) din Directiva 2014/25/UE.

Achizițiile publice și drepturile omului – aplicarea obligației de diligență subcontractanților din Suedia

Obiectivul achizițiilor publice

Regiunea Stockholm (în mod oficial Consiliul teritorial Stockholm) este pionieră în ceea ce privește includerea unor criterii sociale și de mediu în domeniul TIC încă din septembrie 2010, când a încheiat un contract cu Dell pentru furnizarea de computere de birou și laptopuri pentru angajații săi din sectorul public. În septembrie 2014, regiunea a semnat un nou contract-cadru pe patru ani pentru livrarea de computere în valoare de 156 milioane SEK (17 milioane EUR) cu revânzătorul Atea, care furnizează, de asemenea, calculatoare Dell. Dell era subcontractant în cadrul contractului.

Abordare

În noiembrie 2013, ONG-ul danez DanWatch a publicat un raport privind încălcarea drepturilor lucrătorilor și a securității în patru fabrici de produse electronice din China, care furnizează componente pentru mai multe mărci de produse electronice, inclusiv Dell. Raportul a prezentat dovezi ale unor încălcări grave ale drepturilor lucrătorilor și ale securității, inclusiv: un program de lucru excesiv (până la 74 de ore pe săptămână); ore suplimentare forțate și salarii sub salariul minim legal la nivel local și condiții inadecvate de sănătate și securitate la locul de muncă. Atunci când, la începutul anului 2014, Rețeaua suedeză a consiliilor teritoriale privind responsabilitatea socială în domeniul achizițiilor publice a aflat despre raport, a contactat Dell și a inițiat un proces de angajament pe termen lung pentru a se asigura că întreprinderea și-a utilizat pe deplin influența și capacitatea de a remedia încălcările drepturilor lucrătorilor și de a preveni repetarea acestora.

Rezultate

În vederea consolidării procesului de diligență al Atea și al subcontractantului Dell pentru a asigura respectarea codului standardelor de muncă al consiliului teritorial în cadrul lanțului de aprovizionare asociat contractului respectiv, Consiliul teritorial Stockholm a adăugat următoarele patru condiții de conformitate. Acestea impuneau contractantului Atea: să își îmbunătățească procesul de identificare și de atenuare a riscurilor; să sporească nivelul de transparență a lanțului de aprovizionare; să îmbunătățească nivelul de calitate a auditului social și să elaboreze un plan de conformitate pe termen scurt și lung. Consiliile teritoriale suedeze au contribuit în mod semnificativ la procesul de diligență în ceea ce privește drepturile omului în cadrul lanțurilor de aprovizionare globale și au contribuit la creșterea capacității atât a contractantului principal, a unui revânzător IT, cât și a unei mărci globale de calculatoare de a-și gestiona în mod responsabil lanțurile de aprovizionare.

Lecții învățate

Clauzele de executare a contractelor obligatorii din punct de vedere juridic sunt necesare pentru a trage la răspundere contractanții și subcontractanții pentru nerespectarea obligației de diligență în materie de drepturi ale omului. Eficacitatea clauzelor poate fi îmbunătățită prin implicarea pe termen lung a contractanților și a subcontractanților și prin colaborarea cu alți achizitori publici pentru a le spori influența. Experiența orașului Stockholm demonstrează că revânzătorii și distribuitorii sunt capabili să exercite diligența necesară efectivă, iar achizitorii publici ar trebui să își consolideze capacitatea internă pentru a putea trage la răspundere contractanții. Transparența este un pas necesar pentru îmbunătățirea obligației de diligență în ceea ce privește drepturile omului, iar achizitorii publici ar trebui să încerce să verifice în mod independent respectarea drepturilor omului și a drepturilor lucrătorilor, de exemplu prin implicarea lucrătorilor (facilitată în acest caz prin intermediul unui ONG partener).

Sursa: Achiziții publice și obligația de diligență în materie de drepturi ale omului pentru asigurarea respectării standardelor în materie de drepturi ale muncii în fabricile de produse electronice: un studiu de caz al consiliilor teritoriale suedeze și Dell Computer Corporation.

5.6 Soluționarea problemelor

Chiar și contractul cel mai bine gestionat se poate confrunta uneori cu probleme în faza de executare. În cazul în care acestea se referă la clauze APRS, se recomandă să aveți la dispoziție unele instrumente pentru a soluționa problema. Deși normele precise privind sancțiunile contractuale și măsurile corective variază de la o jurisdicție la alta, se aplică principiile de bază similare. În primul rând, oferiți-i contractantului posibilitatea de a semnala probleme și de a răspunde într-un termen stabilit. Această perioadă poate varia în funcție de gravitatea problemei – de exemplu, un raport privind munca ilegală utilizată în cadrul unui contract ar putea necesita un răspuns în termen de una sau două zile, în timp ce problemele legate de o bază de date online care indică localizarea subcontractanților ar putea dura mai mult. Deși nu puteți anticipa în prealabil orice problemă posibilă, încercați să analizați bine principalele scenarii posibile și redactați clauze în consecință.

În cazul în care o problemă nu este soluționată în termenul stabilit, va trebui să fie transmisă fie către un nivel superior de conducere, către un consiliu de conducere responsabil de contract, fie către o parte terță obiectivă, cum ar fi un mediator. Incapacitatea de a rezolva problemele la acest nivel poate duce la sancțiuni concrete, cum ar fi penalități financiare, scurtarea unui contract sau chiar rezilierea acestuia. Directivele privind achizițiile publice prevăd posibilitatea ca achizitorii publici să rezilieze un contract de achiziții publice în cazul în care se constată că unul dintre motivele obligatorii de excludere se aplica contractantului la momentul atribuirii contractului⁽¹⁴⁴⁾. Puteți extinde această posibilitate pentru a include încălcări ale altor clauze sociale și pentru a permite atribuirea contractului unui alt ofertant calificat sau achizitorului public să „intervină” și să gestioneze direct subcontractele⁽¹⁴⁵⁾. Aceste clauze nu ar trebui să vă împiedice să accesați alte măsuri corective care ar putea fi disponibile în temeiul dreptului intern.

Bune practici

- Contractele ar trebui să conțină mai multe instrumente și proceduri pentru a aborda problemele legate de punerea în aplicare a clauzelor sociale.
- Ar trebui să includeți o clauză care să vă permită să reziliați contractul în cazul în care contractantul a făcut obiectul unuia dintre motivele obligatorii de excludere la momentul atribuirii contractului.

Regulamentul Consiliului municipal Oslo de combatere a muncii copiilor (Norvegia)

Obiectivul achizițiilor publice

Regulamentul Consiliului municipal Oslo de combatere a muncii copiilor este utilizat pentru un număr limitat de contracte din 1996 și a fost extins la toate contractele standard în 2005. Politica a fost elaborată de Consiliul municipal al orașului Oslo împreună cu Departamentul pentru achiziții publice. De atunci, Consiliul municipal a adoptat noi orientări și clauze contractuale privind APRS în ceea ce privește drepturile omului și, în special, munca copiilor, cunoscute sub denumirea de Modelul Oslo.

Abordare

Furnizorii trebuie să garanteze că toate produsele furnizate sunt fabricate în conformitate cu Convenția ONU cu privire la drepturile copilului și Convenția nr. 138 a OIM privind vârsta minimă, precum și cu celelalte convenții fundamentale ale OIM.

Rezultate

Autoritățile naționale și locale din țările producătoare sunt stimulate să își asume un rol activ în combaterea muncii copiilor prin punerea în aplicare a Regulamentului Consiliului municipal de combatere a muncii copiilor. O încălcare a reglementărilor privind combaterea muncii copiilor care apare pe parcursul perioadei contractuale va fi considerată o încălcare majoră a contractului și poate conduce la rezilierea contractului.

Lecții învățate

În temeiul clauzelor contractuale anterioare, administrația municipală a emis un avertisment cu privire la rezilierea unui contract de două ori. În primul caz, acest lucru a avut loc în urma unui audit efectuat de o parte terță la o unitate de producție de îmbrăcăminte de lucru din China. În cel de al doilea caz, avertismentul a fost emis în urma unui audit efectuat de o parte terță la sediul principal al unui fost furnizor de echipamente medicale din Norvegia. Cu toate acestea, în ambele cazuri, furnizorii au aplicat măsuri corective, care au fost bine documentate și aprobate de administrație. Ca atare, niciodată nu a fost necesar ca un contract să fie reziliat doar din cauza unei încălcări a clauzelor contractuale sociale legate de lanțurile de aprovizionare globale. Acestea fiind spuse, clauzele contractuale sociale permit administrației municipale să rezilieze un contract din cauza unei încălcări a legislației privind munca copiilor sau a altor legi fundamentale privind munca și drepturile omului, chiar și în cazul în care furnizorii aplică măsuri corective.

5.7. Desprinderea de învățăminte pentru contractele viitoare

Pentru asigurarea unor APRS de succes, achizitorii publici trebuie să învețe din propria experiență și din experiența altora. Acest lucru se poate realiza numai în cazul în care rezultatele APRSS – inclusiv în cazul în care au apărut probleme – sunt documentate și comunicate. Prezentul ghid a prezentat numeroase exemple, fiecare dintre acestea incluzând lecțiile învățate de achizitorul public. În cadrul organizației dumneavoastră, analizați cum pot fi colectate informațiile privind

⁽¹⁴⁴⁾ Articolul 73 litera (b) din Directiva 2014/24/UE, articolul 90 litera (b) din Directiva 2014/25/UE, articolul 44 litera (b) din Directiva 2014/23/UE.

⁽¹⁴⁵⁾ Atribuirea contractului către un alt ofertant calificat sau de către achizitorul public care intervine pentru gestionarea directă a subcontractelor constituie modificări contractuale care trebuie să respecte condițiile stabilite în normele privind modificarea contractelor [articolul 72 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2014/24/UE, articolul 89 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2014/25/UE, articolul 43 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2014/23/UE].

punerea în aplicare a măsurilor APRS și cum pot fi acestea partajate. Printre posibilități se numără și organizarea de evenimente pentru alți achizitori și furnizori, participarea la rețele și proiecte naționale sau europene sau publicarea de rapoarte sau studii de caz. De asemenea, puteți solicita feedback din partea utilizatorilor și a asociațiilor de utilizatori pentru a afla mai multe despre modul în care contractul a răspuns nevoilor lor în general și dacă măsurile luate pentru a le soluționa au fost suficiente. Pe lângă faptul că îi ajută pe alții, aceste activități promovează rezultatele eforturilor dumneavoastră pe plan intern și contribuie la înțelegerea a ceea ce a funcționat și a ceea ce nu a funcționat. În măsura în care este posibil, ar trebui să includeți în mod activ contractantul în aceste eforturi de recunoaștere a contribuției sale la asigurarea APRS.

Auditarea furnizorilor de servicii de curățenie pentru respectarea criteriilor sociale în Catalonia (Spania)

Obiectivele achizițiilor publice

În 2018, guvernul regional catalan a încheiat un acord-cadru în valoare de 75 milioane EUR pentru servicii de curățenie pentru toate clădirile, spațiile și instalațiile. Licitația a inclus criterii și clauze sociale și de mediu. Pentru a spori accesul IMM-urilor și al întreprinderilor sociale la licitație, guvernul regional catalan a împărțit contractul în nouă loturi, un lot fiind rezervat centrelor speciale de ocupare a forței de muncă și societăților de reintegrare care puteau depune oferte și pentru celelalte loturi.

Abordare

În urma unui proces amplu de implicare pe piață, guvernul regional catalan a definit o serie de criterii sociale în cadrul procedurii, inclusiv aspecte legate de sănătatea și securitatea la locul de muncă, măsuri privind egalitatea de gen, măsuri de reconciliere a vieții personale și a vieții de familie cu viața profesională, o procedură de soluționare a incidentelor și limitări privind substanțele periculoase din produsele textile folosite la fabricarea uniformelor. Ofertanților li s-a solicitat să prezinte un plan de monitorizare pentru a se asigura că îndeplinesc cerințele de sustenabilitate.

Rezultate

Dintre cele 39 de societăți admise la acordul-cadru, 16 societăți (și anume toate societățile cu contracte aflate în prezent în derulare) au fost auditate în ceea ce privește respectarea criteriilor sociale. Echipa de audit, formată din tehnicieni de la Direcția Generală Relații de Muncă și Calitate la Locul de Muncă (Ministerul Ocupării Forței de Muncă, Afacerilor Sociale și Familiei), a analizat punctele de vedere și opiniile angajaților, statele de plată, contractele de muncă și înregistrările privind programul de lucru pentru a verifica îndeplinirea criteriilor. Au fost constatate unele cazuri de neconformitate, iar guvernul regional catalan a fost în măsură să colaboreze cu furnizorii pentru a îmbunătăți performanța socială a serviciilor. Rezultatele acestui audit, împreună cu o nouă rundă de consultare a pieței, au fost utilizate pentru a fundamenta următorul cadru, care se va derula în perioada ianuarie 2018 - ianuarie 2020.

Lecții învățate

Cercetarea de piață cuprinzătoare și consultarea prealabilă a pieței ar trebui să constituie o prioritate. În cazul în care sunt incluse clauze sociale și de mediu, este necesar să fie avertizați în prealabil contractanții pentru a se asigura fezabilitatea acestora și să se elaboreze un plan de monitorizare care să includă personalul și resursele economice necesare pentru punerea în aplicare. În plus, în contract ar trebui incluse sancțiuni corespunzătoare în caz de nerespectare.

Evaluarea APRS, atât cea formală, cât și cea informală, creează un nivel de referință pentru contractele viitoare. În timp, ar trebui să fiți în măsură să vă sporiți nivelul de ambiție și să vedeți rezultate încurajatoare.

Bune practici

- Documentați rezultatele APRS și utilizați aceste informații pentru a constitui o bază de referință în vederea creșterii treptate a nivelurilor de ambiție în cadrul organizației dumneavoastră.
- Rezultatele APRS pot oferi informații valoroase pentru alte organizații, chiar dacă nu v-ați atins toate obiectivele. Diseminarea abordării și a rezultatelor dumneavoastră prin intermediul evenimentelor, al studiilor de caz și al platformelor de comunicare socială contribuie la consolidarea recunoașterii, a înțelegerii și a adoptării APRS.

ISSN 1977-1029 (ediție electronică)
ISSN 1830-3668 (ediție tipărită)

Oficiul pentru Publicații
al Uniunii Europene
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

RO